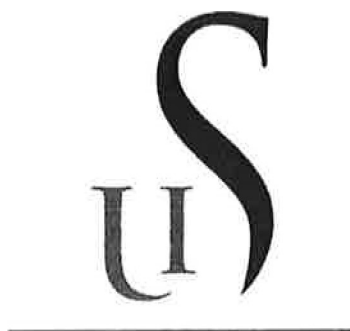

Kjønnsroller og gutters handlingsfrihet

MSOMAS

Masteroppgave i sosialt arbeid og sosialpedagogikk

Det Samfunnsvitenskapelige Fakultet

Universitetet i Stavanger

Navn: Kristoffer Modell

Kandidatnummer: 2014

Veileder: Svein Erik Tuastad

Juni 2019

MASTERSTUDIUM I SOSIALFAG
MASTERGRADSOPPGAVE

SEMESTER: Vår 2019

FORFATTER/MASTERKANDIDAT: Kristoffer Modell

VEILEDER: Svein Erik Tuastad

TITTEL PÅ MASTEROPPGAVE:

Norsk tittel: Kjønnroller og gutters handlingsfrihet

Engelsk tittel: Gender roles and boys' freedom to act

EMNEORD/STIKKORD:

Kjønn, kjønnsrolle, kjønnsidentitet, gutter, barn, frihet, SFO, foreldre, holdninger

ANTALL SIDER: 74

STAVANGER 03.06.2019 Kristoffer Modell
DATO/ÅR Kandidatens navn

I forbindelse med elektronisk innlevering, kommer jeg til å reservere med mot å offentliggjøre mastergradsoppgaven på universitetets nettsider

Forord

Det har vært lærerikt og utfordrende å skrive denne oppgaven. Masteroppgaven har for min egen del bidratt til mye ny kunnskap om gutter og kjønn som jeg ser på som en styrke i mitt videre arbeid med barn og unge.

Det er flere som har bidratt for at oppgaven har latt seg gjennomføre.

Først vil jeg takke alle foreldre og SFO-ansatte som har tatt seg tid til å svare på undersøkelsen min. I tillegg vil jeg takke skoleledelsene, rektorer og SFO-ledere, som har bistått med å dele ut spørreundersøkelsen.

Jeg ønsker også å takke støttende og forståelsesfulle kollegaer, samt mine ledere som har tilrettelagt for tid til å skrive denne oppgaven.

Tusen takk til Svein Erik Tuastad, min veileder ved UiS, for nyttige tilbakemeldinger i veiledning.

Takk til Ingvil Førland Hellstrand og Kathrine Skoland for god hjelp.

Takk Tølløv Aresvik for god hjelp og støtte.

Takk til familie, venner og medstudenter for støtten.

Stavanger, 03.06.2019

Kristoffer Modell

Sammendrag

Hensikten med denne studien er å undersøke hvilke holdninger voksengrupper har til gutter som bryter med samfunnets stereotypiske forventninger til deres kjønn. Dette temaet er interessant fordi det kan virke som gutters handlingsrom er smalt i forbindelse med utfoldelse innenfor kjønnsnormenes rammer.

Tema og problemstilling vil belyses gjennom resultat fra spørreundersøkelser blant SFO-ansatte og foreldre, som anses som betydningsfulle voksne i gutters sosiale liv i denne sammenheng. Spørreundersøkelsene er utført blant SFO-ansatte på fem skoler i Stavanger kommune, mens foreldreundersøkelsen er utført på to skoler. Analysen vil presenteres i figurer som viser prosentfordeling over svar i spørsmålsgruppene. I tillegg er sammenhenger mellom svar og bakgrunnsvariabler analysert i krysstabeller, som også vil presenteres i resultatene.

Teoretiske perspektiver inkluderer kjønnsteoretiske forståelser på hvordan vi møter kjønn. Samt en teoretisk forståelse av kjønn som innebærer at vi må tenke på kjønn som noe vi *gjør*, heller enn noe vi *er*.

Resultatene fra denne studien viser at voksne har holdninger som kan bidra til å snevre inn handlingsrommet gutter har til å utfolde seg og utforske innenfor kjønn. Dette kommer blant annet frem gjennom at det er ulike syn på jenter og gutters handlingsfrihet.

Abstract

The purpose of this study is to examine the attitudes of adult groups towards boys who violate society's stereotypical expectations of their gender. This topic is interesting because it may seem that boys' room for maneuvering is narrow in connection with unfolding within the framework of existing gender norms.

The theme will be elucidated through results from surveys among SFO employees and parents who are considered important adults in boys' social life in this context. The surveys were conducted among SFO employees at five schools in Stavanger municipality, and the parent survey was carried out at two schools. The analysis will be presented in figures that show the percentage distribution of answers in the question groups. In addition are relations between responses and background variables analyzed in cross tables which will also be presented in the results.

Theoretical perspectives include gender-theoretical understandings of how we meet gender. The theoretical perspectives also include a theoretical understanding of gender that think of gender as something we *do*, rather than *are*.

The results of this study show that adults have attitudes that can help narrow down the gambling room boys have to unfold and explore within gender. This emerges, among other things, through the fact that there are different perceptions of girls and boys' freedom to act.

Innhold

<u>Forord</u>	3
<u>Sammendrag</u>	4
<u>Abstract</u>	5
<u>Innhold</u>	6
<u>1. Innledning</u>	8
<u>1.1. Bakgrunn for valg av tema</u>	8
<u>1.2. Aktualitet</u>	9
<u>1.3. Forskningsspørsmål:</u>	10
<u>1.4. Oppgavens oppbygging</u>	11
<u>2. Teori</u>	12
<u>2.1. Kjønn</u>	12
<u>2.2. Kjønnsideidentitet</u>	13
<u>2.3. Kjønnssosialisering</u>	14
<u>2.4. Det å gjøre kjønn</u>	14
<u>2.5. Måter å møte kjønn</u>	15
<u>2.6. Stereotypier og forventninger</u>	16
<u>2.6.1. Makt</u>	17
<u>2.7. Foreldre møter kjønn</u>	18
<u>2.8. SFO-ansatte i møte med kjønn</u>	19
<u>2.9. Gutter</u>	20
<u>2.10. Frihet</u>	21
<u>3. Metode</u>	22
<u>3.1. Spørreundersøkelse</u>	22
<u>3.2 Utforming av spørreskjema</u>	23
<u>3.5. Utvalg</u>	24
<u>3.6. Framgangsmåte for innsamling av data</u>	26
<u>3.7. Anonymitet</u>	26
<u>3.8. Validitet</u>	27
<u>3.9. Reliabilitet</u>	27
<u>3.10. Tilknytning miljøet som forskes på</u>	28

3.11. <u>Forforståelse og personlige antakelser</u>	28
3.12. <u>Forskningsetiske vurderinger</u>	29
3.13. <u>Litteratursøk</u>	30
3.14. <u>Hvordan analysen presenteres</u>	30
4. Funn	32
4.1. <u>Foreldreundersøkelsen</u>	32
4.1.1. <u>Bakgrunnsinformasjon om deltakerne i foreldreundersøkelsen</u>	32
4.1.2. <u>Deskriptiv statistikk</u>	33
4.1.3. <u>Krysstabeller i foreldreundersøkelsen</u>	40
4.2. <u>Ansattundersøkelsen</u>	48
4.2.1. <u>Bakgrunnsinformasjon om deltakerne i ansattundersøkelsen</u>	48
4.2.2. <u>Deskriptive data</u>	48
4.2.3. <u>Krysstabeller i ansattundersøkelsen</u>	53
4.3. <u>Resultat av sammenligning mellom de to voksegruppene</u>	60
4.4. <u>Utfyllende kommentarer</u>	62
4.4.2. <u>Foreldreundersøkelsen</u>	62
4.4.3. <u>Ansattundersøkelsen</u>	63
5. <u>Diskusjon</u>	64
5.1. <u>Foreldrenes holdninger</u>	64
5.2. <u>Ansattes holdninger</u>	69
6. <u>Avslutning</u>	72
7. <u>Litteraturliste</u>	73
<u>Vedlegg 1 – Følgebrev til foreldre</u>	75
<u>Vedlegg 2 – Spørreundersøkelse foreldre</u>	76
<u>Vedlegg 3 – Følgebrev SFO-ansatt</u>	83
<u>Vedlegg 4 – Spørreskjema SFO-ansatt</u>	84
<u>Vedlegg 5 – Tabell for median, gjennomsnitt og standardavvik for foreldreundersøkelsen</u>	89
<u>Vedlegg 6 – Tabell for median, gjennomsnitt og standardavvik for ansattundersøkelsen</u> ..	92

1. Innledning

Temaet for denne masteroppgaven er gutter og kjønnsroller. Mer spesifikt vil oppgaven fokusere på holdninger voksengrupper har, knyttet til gutter som bryter med tradisjonelle kjønnsroller og deres frihet til å velge interesser og aktiviteter ut fra eget ønske uavhengig av hvilke normer samfunnet har satt for hva det vil si å være gutt. Studien vil rette seg mot voksengrupper som er tydelig til stede som omsorgspersoner og rollemodeller i barns liv. Oppgavens videre formål er å undersøke hvilken frihet gutter har til å gå vekk fra tradisjonelle kjønnsrollemønstre.

Problemstillingen for denne masteroppgaven er:

Hvilke holdninger har foreldre og SFO-ansatte til gutter som ikke følger tradisjonelle kjønnsnormer?

1.1. Bakgrunn for valg av tema

Et konkret eksempel illustrerer temaet jeg vil undersøke. Jeg jobber på 1. trinn på SFO ved siden av studiene. Før ordinær skolestart går mange på SFO hele dagen i august, altså fra klokken 07:30 til 16:30. Et år var det en situasjon med en gutt som skulle starte på sin første dag. Jeg tok i mot denne gutten og hans mor og etter en kort omvisning ville han tegne, han gikk ut i gangen for å hente pennalet sitt. Da han kom til døren, stoppet han opp og ville ikke gå bort å tegne likevel. Moren fortalte at han egentlig var veldig fornøyd med pennalet sitt, men at han var redd for at han skulle få kommentarer om det. Han hadde tidligere fått kommentarer på at det var et ”jente-pennal”, og at favorittfargen hans, rosa, var en jentefarge. Han gikk så ut i gangen og satt med pennalet på fanget, han var tydelig fortvilet og usikker på hva han skulle gjøre. Han trengte oppmuntring og motivasjon til å tørre å vise pennalet sitt.

Dette var en mer eller mindre typisk hendelse i en hverdagssituasjon. Situasjonen viser hvordan gutter opplever bestemte kjønnsforventninger og hva som er akseptert å like og ha interesse i. Når et pennal kan vekke så stor usikkerhet i et barn, *kan* det handle om mye mer sammensatte forventninger gutter opplever fra de rundt seg. Basert på lignende observasjoner og beskrivelser kan det se ut som gutter har trangere rammer innenfor sin kjønnsrolle og kjønnsidentitet.

Det er sannsynlig at disse rammene gjør seg tydelig gjeldende ovenfor gutter i svært tidlig alder, og at det kan ha innvirkning på identitetsutvikling senere. Jeg har valgt å avgrense studien til gutter i 1.-4.-klasse, altså aldersgruppen seks til ti år.. Som barnevernspedagog ønsker jeg å se på hvordan sosialpedagoger har holdninger til og jobber med dette tema. Det er også her jeg opplever at det er størst kunnskapshull i forhold til forskning og litteratur (se litteratursøk i metodedel og teoridelen). Forskningen retter seg ofte inn på gutters faglige prestasjoner og kompetanser. Forskning som gjelder gutter og kjønn i det sosiale er oftere å finne i litteratur fra barnehagepedagogikk. Derfor har det vært utfordrende å finne relevant litteratur som gjelder den aldersgruppen av gutter jeg forsker på.

På et dypere nivå handler temaet om gutters grunnleggende frihet til selvbestemmelse og reelle valgmuligheter. Som sosialpedagoger møter vi barn i svært ulike livssituasjoner, og å ha kompetanse om denne typen tema, kan for noen være svært viktig.

1.2. Aktualitet

I følge Bredesen er det stor mangel på forskning som handler om gutters liv. Dette er problematisk blant annet fordi gutter oftere blir sett på som problembarn, og sliter faglig på skolen. En av hovedutfordringene en kan observere i gutters sosiale liv, er at de har strengere grenser og forventninger til hva de kan utforske innenfor kjønnsrollene sine enn hva jenter har. Dette kommer til uttrykk gjennom alt fra ting som at de ikke kan gå i jenteklær, til at de ikke skal gjøre en innsats i skolearbeidet, da dette kan oppfattes som feminint, som igjen er negativt for gutter å assosieres med. Det kan også observeres at oppvekstinstitusjoner mangler både bevissthet, fokus og praksis i møte med gutters behov (Bredesen, 2004, s. 15).

I tillegg til dette mener jeg dette tema er aktuelt med bakgrunn i tall for mobbing blant gutter. I følge tall fra Elevundersøkelsen, opplever gutter mer mobbing og trakassering. I 2013 endret denne kjønnsforskjellen seg etter en revisjon av spørsmålene i Elevundersøkelsen. Likevel er det relativt stor enighet innen forskning om at mobbing i større grad involverer gutter. Det er et gjennomgående funn at gutter er involvert i mobbing i større omfang, både i at de mobber mer, og at de mobbes mer. I tillegg er guttene mer aggressive og fysisk konfronterende. Reduksjonen i kjønnsforskjellene kan muligens forklares i at elevene nå i større grad har inkludert andre former for mobbing, slik som utfrysning og baksnakking som er mer indirekte former for mobbing. Likevel viser forskning at gutter i tillegg til å mobbe i form av fysiske

krenkelser, er like mye involvert i indirekte mobbing som det jenter er. Dette strider mot det tradisjonelle synet på mobbing som innebærer at gutter i større grad er involvert i fysisk mobbing, mens jenter og mobbing i større grad knyttes til indirekte krenkelser (Wendelborg, 2018, s.7).

Kjønn er ofte en underliggende faktor til mobbing. Undersøkelser viser blant annet at ”homo” er et av de mest brukte skjellsordene i skolen. Ordene brukes både mot homofile og bifile elever, men brukes også mot elever uavhengig av deres seksuelle legning. I tillegg viser undersøkelser at lærere ofte lar være å gripe inn når slike ord blir brukt nedsettende (Bø, 2014, s.113).

Å se på voksnes holdninger til gutter som bryter med tradisjonelle kjønnsroller er interessant ikke minst fordi voksne er barns rollemodeller, og synet voksne har blir ofte registrert av barn. Det er voksne som i stor grad setter grenser for barns frihet og danner normer knyttet til kjønn. Dersom holdningene hos voksne er negative, eller at voksengrupper er lite bevisst denne problematikken, kan det hindre at det arbeides mot at gutter skal få handle fritt innenfor sin kjønnsrolle uten å møte negative holdninger i samfunnet.

1.3. Forskningsspørsmål:

Problemstillingen jeg ønsker å få svar på er:

Hvilke holdninger har foreldre og SFO-ansatte til gutter som ikke følger tradisjonelle kjønnsnormer?

For å sikre at jeg besvarer problemstillingen vil jeg benytte meg av forskningsspørsmål som også skal besvares underveis i oppgavens diskusjonsdel. Forskningsspørsmålene vil fungere som underspørsmål, og jeg har tatt utgangspunkt i spørreundersøkelsen i valg av forskningsspørsmål. Derfor vil jeg i tillegg bruke disse forskningsspørsmålene for å svare på oppgavens problemstilling.

- Har foreldre og SFO-ansatte ulike holdninger til gutter og kjønn?
- Stiller voksne seg positive til gutter som utfordrer eksisterende kjønnsnormer?
- Svares det forskjellig på spørsmål om gutter og jenter?
- Svarer menn og kvinner likt?
- Har lengde på utdanning noe å si for hvilke holdninger foreldrene har?
- Har alder noe å si for hvordan deltakerne svarer?
- Har politisk ståsted og religiøsitet betydning for holdninger til kjønn?

- Tror voksegruppene at foreldre eller barn er mest positive til gutter som ikke følger kjønnsnormer?.

I avslutningen vil jeg trekke inn forskningsspørsmålene for å gi svar på problemstillingen i oppgaven.

1.4. Oppgavens oppbygging

I den kommende delen gjør jeg rede for det teoretiske opplegget før jeg presenterer teori på kjønnsidentitet, normer og stereotypiske forventninger til kjønn. I tillegg vil teori om foreldres holdninger og hvordan kjønn blir møtt belyst.

Del tre av oppgaven inneholder presentasjon av funn fra spørreundersøkelsene. Funnene vil bli presentert i form av figurer og tabeller, samt kommentarer til disse funnene. Til sist i del tre vil jeg presentere de utfyllende kommentarene deltakerne hadde på spørreundersøkelsene.

I den fjerde delen av oppgaven vil jeg diskutere funnene fra spørreundersøkelsene i lys av teorien fra del to. Avslutningsvis besvares problemstillingen.

2. Teori

2.1. Kjønn

Kjønn er et omfattende begrep som har blitt videre de senere årene. Vi snakker om kjønn på en annen måte, og diskuterer andre forhold rundt kjønn enn tidligere. Tema rundt kjønn kan sees på som noe svært grunnleggende, men kan handle om mye mer enn bare hvilket kjønn vi fikk ved fødsel. Når en snakker om kjønn er det derfor av stor betydning å sette kjønn i kontekst. Kjønn har flere aspekter, som innebærer måter å bli observert på. En viktig del av kjønn handler om hvordan vi blir identifisert med kjønn på, og ikke minst måten vi identifiserer oss selv i forhold til kjønn.

Askland skriver at vi har tre måter å bestemme kjønn på. Den ene gjelder det han omtaler som somatisk kjønn, altså det kjønn som beskrives ut fra hva kroppens utseende sier om individet er jente, gutt eller interseksuell. Den andre måten er sosialt kjønn, som handler om måten andre definerer oss på. Andre definerer ofte kjønn ut i fra hvordan kroppen vår ser ut. Den tredje måten handler om måten vi selv opplever kjønn på. Vår opplevelse blir ofte bestemt ut fra egen kropp, samt hvordan andre definerer kjønn på (Askland, 2015, s. 36). Hvilke ord vi bruker når vi snakker om kjønn, kan også ha betydning for hvordan vi tenker på det. På andre språk finner vi at det brukes ulike ord på kjønn, avhengig av hvilken kontekst det omtales i. Et eksempel på dette er den engelske bruken av ord som "sex" og "gender". Ordet "sex" refererer til det biologiske kjønn, mens ordet "gender" refererer til det sosiale kjønn. Dette kan være en fordel for å kunne kontekstualisere bruken av kjønn, og ha fokus på de sosiale aspektene ved kjønn. I Norge kan en derimot se en enighet rundt oppfattelsen av at det sosiale og kroppslige er sterkt knyttet sammen, og ikke mulig å skille fra hverandre. Derfor brukes begrepet kjønn uavhengig om det er de sosiale eller biologiske sidene av kjønn som omtales (Bø, 2014, s. 20)

Spørsmålet om hvilken betydning biologiske faktorer har for kjønn er en gjenganger i kjønnsdebatten. Håkonsen skriver at likestillingskampen har hatt stor betydning for hvilke muligheter jenter og gutter har. Det har også ført til et mer nyansert syn på hvordan biologien påvirker jenter og gutters utvikling. Forskjeller mellom kjønnene kan for eksempel være kognitive, som jenters verbale ferdigheter, eller gutters bedre evne til å tilegne seg matematiske ferdigheter. Selv om det her er forskjeller mellom kjønnene, har det vist seg at

disse ulikheten er mindre enn antatt. Dette kan forklares i at jenter og gutter i dag har like muligheter til utdanning. Når det gjelder hormoner og andre biologiske faktorer er den påvirkningen som er til stede også liten. Biologiske faktorer forklarer ikke alle utviklingsmessige forskjeller mellom gutter og jenter. Det er i stor grad påvirkningen gjennom det sosiale rundt barn som er av betydning for forskjellene mellom kjønnene (Håkonsen, 2014, s. 95).

2.2. Kjønnsideidentitet

Identitet kan i følge Askland beskrives som den måten individet opplever seg selv. Identitet er også forstått som det å være, og den relasjonen en har til verden rundt seg. En del av denne relasjonen, er individets opplevelse av å være gutt eller jente, mann eller kvinne (Askland, 2015, s. 33).

Et annet begrep som er relevant å trekke frem i denne sammenhengen, er kjønnsrolleidentitet. Når vi tenker på, og snakker om kjønn, forbinder vi det gjerne med maskulinitet og femininitet. Disse begrepene kan omtales som kjønnsstrekk. Maskuline trekk knyttes gjerne opp til det å være mann, mens feminine trekk knyttes til det å være kvinne. Når en person viser både maskuline og feminine trekk, kalles dette androgynitet. Kjønnsstrekkene korresponderer med oppfattelser av mannlige og kvinnelige kjennetegn, hvor de mannlige kjennetegnene forbindes med ord som kompetanse og uavhengighet, mens de kvinnelige kjennetegnene ofte knyttes til varme og følsomhet. Disse ulike kjennetegnene setter visse forventninger til hvordan vi ser på kjønn, og hvordan vi mener en mann og en kvinne skal være. Slike forventninger internaliseres i oppveksten, og kjennetegnene kan bli en del av vår væremåte og identitet (Håkonsen, s. 95, 2014).

Kjønnsideidentiteten til en person ligger i hovedsak i personens egen oppfattelse av seg selv og sitt kjønn. Kjønnsideidentiteten dannes i hovedsak ut fra de tre punktene nevnt i forrige kapittel, vårt somatiske kjønn, det sosiale kjønn og det opplevde kjønn. Disse tre måtene å bestemme kjønn på, danner grunnlaget for oppfattelsen av eget kjønn. Enkelte ganger føler ikke personer at det biologiske og sosiale kjønn passer dem. Dermed bryter det opplevde kjønn hos individet seg med samfunnets oppfattelse av deres kjønn. Betydningen av aksept for sin forståelse av eget kjønn, veier tungt når et individ skal få en positiv tilknytning til sitt opplevde kjønn (Askland, 2015, s. 36).

2.3. Kjønnssosialisering

Kjønnssosialisering er et begrep som beskriver barns kjønnede utvikling (Bredesen, 2004, s. 64). Før en snakker om kjønnssosialisering, er det relevant å se nærmere på hva sosialisering i det store og hele innebærer. Sosialisering er prosessen hvor individer tilegner seg samfunnets normer, verdier og gjøremåter. Sosialisering innebærer at barnet blir påvirket av ulike aktører i sitt liv. Først blir barnet sosialisert i hjemmet gjennom familien, deretter kommer påvirkningen fra nærmiljøet. Videre skjer sosialiseringen i barnehagen og skolen (Garsjø, 2011, s. 180). Når en da ser på begrepet kjønnssosialisering, vil det bety at denne prosessen handler om at individet lærer de gjeldende normene og reglene for hva det innebærer å være jente eller gutt, kvinne eller mann. I forlengelsen av denne læringen tilpasser individet seg til det som forventes i forhold til regler og aktiviteter, som utføres av deres kjønn (Bredesen, 2004, s. 64).

Forståelsen rundt kjønnssosialisering, har blitt kritisert for å ha et for lite nyansert bilde på denne prosessen, hvor individ dannes i sammenheng med kjønn. Blant annet kan kjønnssosialiseringen gi uttrykk for at barn har liten selvbestemmelse når det kommer til deres kjønnede utvikling. Dette bryter med forståelsen om at barn er aktører i sine egne liv. I en slik forståelse vil det også innebære at barn er kjønn, og sømløst overtar samfunnets forutbestemte måte å være på. I følge en slik forståelse arver gutter mansrollen, mens jenter arver kvinnerollen. Til tross for at et slikt perspektiv kan se ut til å ha mye for seg, kan man samtidig observere variasjon som bryter med det forventede mønsteret. Det er således interessant å se på hvordan jenter og gutter utvikler seg, og hvordan dette utarter seg ulikt for kjønnene. Tendensen oppfattes ofte som at gutter og jenter har ulike måter å forstå seg selv på. Dette gjør seg gjeldende i form av hvilke aktiviteter de deltar i, klær de kler seg i, leker de leker med, osv. I kritikken av kjønnssosialisering som forståelse av individets utvikling knyttet til kjønn, kan det være mer relevant å se på tanken om å forstå barn, ut fra at gutter og jenter *gjør* kjønn (Bredesen, 2004, s. 65).

2.4. Det å gjøre kjønn

I vesten har vi i senere tid gått fra en forståelse om at vi er kjønn, til forståelsen av at vi gjør kjønn. En slik forståelse innebærer at vi anerkjenner at kjønn er sterkt kulturelt betinget, og at det ikke er klart hva mannlig og kvinnelig betyr. Dette kommer også som resultat av at vi lever i et samfunn med høy velstand, som gir muligheter for nye former av utfoldelse og

utforskning, noe de fleste mennesker ikke tidligere har hatt mulighet til. Det er også av betydelig innvirkning at religion i vesten ikke har så mye makt til å definere hvordan mennesker skal være lenger. Barn prøver ut nye roller, og finner nye måter å uttrykke det å være gutt, og det å være jente på (Aksland, 2014, s. 33). Oltedal skriver at denne måten å observere kjønn på, tilsier at kjønn er noe som er i endring og ikke er noe stabilt. Videre utdyper hun at det er Judith Butler som utarbeidet ideen om at kjønn er noe vi gjør, som igjen bygger på Simone de Beauvoir sin oppfatning av at kjønnsidentitet er noe man utvikler i løpet livet (Oltedal, 2013, s. 197).

Bredesen beskriver det å gjøre kjønn som bestemte væremåter og handlingsmønster, som gir en forståelse av at kjønn kan gjøres på ulike måter. I en slik forståelse legges det betydelig vekt på den handlingen som utføres, eller væremåten barna har, i motsetning til et rent todelt syn på jenter og gutter (Bredesen, 2004, s. 52).

2.5. Måter å møte kjønn

Et interessant perspektiv innenfor kjønnsteori, er måten vi møter kjønn på. I forhold til dette gjør forskjellen på kjønnsblind, kjønnsnøytral og kjønnsbevisst seg gjeldende, noe som i denne sammenhengen vil være interessant å se nærmere på. Ingerid Bø (2014) understreker forskjellen på det å møte kjønn nøytralt, blindt og bevisst, og at dette kan være avgjørende for måten man jobber med barn på.

Kjønnsblindhet viser til at en ikke ser kjønns betydning i det som skjer rundt oss. Hvis en er kjønnsblind, anerkjenner man ikke at kjønn er noe som finnes. Dette kan i praksis komme til uttrykk i form av ansatte ved oppvekstinstitusjonene sitt syn på eget arbeid. Mange mener de behandler jenter og gutter likt, og ikke gjør forskjell på barn eller foreldre ut fra deres kjønn. Det som likevel ofte kommer frem når arbeidet observeres, er de ansattes ulike syn og forventninger til jenter og gutter, som videre fører til at barna blir behandlet ulikt ut fra kjønnets sitt (Bø, 2014).

Kjønnsnøytral viser snarere til hvilke verdier man knytter til kjønn. Om en skal opptre nøytralt, ønsker man å behandle de ulike kjønnene likt, samt unngå å bruke ord eller begreper som med sterk tilknytning til kjønn. I tillegg vil man satse på det kjønnene kan ha felles interesse for, istedenfor det som typisk sees på som kjønnsdelte leker. Dette perspektivet kan være viktig, blant annet for de som jobber i barnehage. De ønsker å skape et felles rom uten fokus på kjønn. Dette kan medføre at fokuset på betydningen av kjønn forsvinner, samt at

man ikke på en reflektert måte er klar over at slike praksiser avhenger av personalets egne holdninger, i samhandling med samfunnets holdninger. I tillegg kan en nøytral vektlegging i praksis virke mot sin egentlige hensikt, nettopp på grunn av at kjønn har betydning, og at det er en risiko for at dette ignoreres i nøytraliteten (Bø, 2014).

Kjønnsbevissthet viser til en refleksiv måte å se på kjønn. Man anerkjenner kjønns betydning, og de kreftene som står bak kjønns betydning. Her har også bevissthet rundt egne og andres holdninger til kjønn stor betydning. Kjønnsbevissthet kan også vise til balansen mellom å se på kjønn i samstemthet med stereotypier, og det å ikke anerkjenne kjønns betydning for hvordan verden er. Denne forståelsen av kjønn oppstår når man er bevisste på kjønnets innvirkning, og hvilke forventninger vi har til barn ut fra dette. I tillegg legges det til grunn for den refleksive praksisen og handles ut fra de refleksjoner man har gjort seg. Målet er å være kjønnsensitive (Bø, 2014). Bredesen mener at kjønnsensitiv praksis innebærer å ta på hensyn til at barn er kjønnede aktører (Bredesen, 2004, s. 129).

2.6. Stereotypier og forventninger

En siste faktor som spiller inn i hvordan kjønn møtes, er stereotypier og samfunnets forventninger i møte med kjønn. I dette ligger også synet på hva som blir betraktet som normalt, og hvilke normer individet møter knyttet til dets kjønn.

Stereotypier kan i følge Håkonsen sees på som kognitive skjema. Disse skjemaene inneholder vår egen informasjon om spesifikke typer personer. Slike skjema danner vi oss også på andre områder, slik som situasjoner, hendelser og gjenstander. Disse kognitive skjemaene skaper grunnlaget for vår oppfattelse av verden. Problemet oppstår dersom det fører til uriktig oppfattelse av en person eller situasjon. En av de vanligste stereotypiene vi besitter er oppfattelsen av kjønn, og vi skiller fortsatt i stor grad mellom det mannlige og kvinnelige, samt kvinner og menns roller og egenskaper (Håkonsen, 2014, s. 121,122). Barn lærer seg slike stereotypier på kjønn. Dette gjør seg gjeldende blant annet i tillæringen av å sette andre merkelapper som mann og dame. Stereotyper på kjønn kan referere til de assosiasjoner vi har til kjønnstrekk, og hva som er korrekt adferd ut fra personens kjønn. Dette kan blant annet være oppfattelser av at jenter passer til ”myke”, og gutter til ”harde” aktiviteter. Barn lærer i tidlig alder å sette kjønn inn i ulike bokser, blant annet blir boksen for jenter og kvinner ofte fylt med aktiviteter og gjenstander som inkluderer husarbeid, mote og sminke. Boksen for

gutter og menn blir fylt med aktiviteter og gjenstander som inkluderer byggearbeid og sport. Barn er klar over de forventningene samfunnet har knyttet til deres kjønn. Barn tillærer seg også samfunnets forventninger, og assosierer og møter så andre med disse forventningene i brede spekter av aktiviteter og situasjoner (Wharton, 2005, s. 128).

Et annet begrep som er relevant i forståelsen av forventninger, er normer. Håkonsen beskriver normer som en verdiskala på akseptert adferd i sosiale samspill. Normer er de forventninger samfunnet har til individers adferd i spesifikke situasjoner. Dette gir individet et grunnlag for å innrette seg etter slike forventninger. Normer er viktige for å kunne organisere seg i det sosiale, og sørger for at vi tilpasser og innretter oss samfunnet. Det varierer hvor strenge disse forventningene til adferd er, og det kan variere ut fra hvilke situasjoner man er i, samt samfunnets aksept for bryting av normer. Normbryting kan føre til at samfunnet gir individet sanksjoner, dersom personen ikke innfrir forventningene som kommer med normene (Håkonsen, 2014, s.189-190).

2.6.1. Makt

Begrepet makt er relevant fordi det ligger makt i å definere andre. Gjertsen skriver at definisjonsmakt handler om skjult maktutøvelse, som betyr at vi er ubevisst makten, eller at vi ikke kan se at andre utøver makt over oss. De som besitter definisjonsmakt avgjør hva som kan diskuteres (Gjertsen, 2014, s. 180). Gjennom kjønns sosialisering blir også individet utsatt for samfunnets makt i at det ligger forventninger i hvordan individet blir sosialisert.

Sosialisering prosessen individet går gjennom handler om sosial kontroll, fordi individet blir et sosialt vesen gjennom innføringen i samfunnets normer, regler og verdisyn (Garsjø, 2011, s. 180).

Askland hevder at barn ikke skal møtes med definisjoner på hva det innebærer å være jente eller gutt. En slik form for definerings kan man få inntrykk av dersom det brukes fraser som ”gutter er gutter” eller ”jenter er jenter”, da dette kan antyde at det finnes bestemte måter å være gutt eller jente på (Askland, 2015, s.33). Slike definisjoner av hva det innebærer å være enten gutt eller jente, fører til at vi tillegger individer egenskaper med bakgrunn i deres kjønn. Dette kalles attribusjon, og bidrar til å danne grunnlag for utviklingen hos barn, ut fra deres kjønn. Måter vi typisk kan tillegge gutter egenskaper som selvstendighet, mens vi tillegger jenter egenskaper som å være hensynsfulle til andres behov. Dette gjør noe med

hva vi ser og ikke, samt hva vi gjør og ikke gjør i forhold til situasjoner hvor kjønn spiller inn (Bø, 2014, s. 21).

2.7. Foreldre møter kjønn

Bø skriver om en finsk studie, som fant at foreldre har en tendens til å være negativt innstilte i møte med arbeid i oppvekstinstitusjonene som utfordrer normer knyttet til kjønn. Blant annet vekkes det negative reaksjoner hos foreldre når gutter deltar i aktiviteter som typisk forbindes med femininitet, spesielt blant fedre. Denne reaksjonen bygger på en bekymring for at slike aktiviteter kan føre til at guttene blir homoseksuelle. Slike bekymringer er ikke registrert når det gjelder jenter som deltar i aktiviteter, eller tilegner seg ferdigheter som forbindes med maskulinitet. Dette kan sees på som en rangering av kjønn, hvor maskulinitet er rangert høyest (Bø, 2014, s. 119).

Vi kan også finne eksempler hvor foreldre blir frustrerte over at de føler seg tvunget til å velge ”kjønnede ting”, blant annet klær og leker til barna. Markedet, lekebutikker og klesbutikker, legger opp til at foreldre skal kjøpe utstyr, klær og leker ut fra barnets kjønn. Til og med når det gjelder småting som plaster eller tannbørste, er det ofte motiv som knyttes til barnets kjønn. Det er likevel slik at markedet er som det er, fordi foreldre gir etter for det markedet tilbyr. Dette kan blant annet ha sammenheng med at foreldre er redde for at barnet deres skal mobbes og plages for å skille seg ut fra mengden. Det kan tenkes at foreldre sitter med blandede følelser knyttet til valg de gjør i møte med markedet, at de ikke har noe ønske om at barnet bare skal gli inn i mengden, men samtidig ikke gjøre seg synlig annerledes fra resten (Askland, 2015, s. 49).

Det er mange foreldre som mener det er viktig at barna deres har venner av samme kjønn. Spesielt ser det ut til at fedre er opptatte av at sønnene deres skal ha guttevenner. Det bør likevel understrekes at dette ikke betyr at mødre er mer liberale, men at mødre og fedre har ulike måter å gi uttrykk for slike oppfatninger. Ofte ser man at jenter og gutter leker sammen. Samtidig jobbes det ikke så aktivt for å danne vennskap mellom jenter og gutter. Det er også slik at noen foreldre reagerer på lek på tvers av kjønnene, kanskje spesielt hvis en gutt leker utelukkende med jenter (Askland & Rossholt, 2009, s. 54).

Foreldrene kan også ha en tendens til å knytte resultater i faglig sammenheng hos kjønn opp mot ulike faktorer. Guttens gode prestasjoner knyttes til talent, mens jenters gode prestasjoner

knyttet til at jenter anstrenger seg og arbeider godt med skolearbeidet. Slike oppfatninger kan være med på å forklare prestasjonsforskjeller hos kjønnene. Dette begrunnes i at jentene og guttene som opplever slike holdninger hos foreldre kan forholde seg ulikt til skolearbeid, ved at jentene arbeider hardt med skolearbeidet for å prestere godt, mens guttene i mindre grad anstrenger seg, og belager seg på å naturlig inneha talent. I tillegg har gutter en tendens til å ville fremstå avslappet og naturlig begavet. Dette kan være en av forklaringene på hvorfor gutter presterer dårligere på skolen enn det jenter gjør (Bø, 2014, s. 119). En annen forklaring på gutters gjennomsnittlige lavere prestasjoner, kan ligge i forestillingen om, eller opplevelsen av at skolen er feminin. Det sies at dette kan oppleves som en trussel mot guttenes maskulinitet. Med bakgrunn i at skolen oppleves som feminin, argumenteres det videre for at gutter vil anstrenge seg for ikke å bli oppfattet som feminine. Gjennom dette kan gutter prøve å vise at de ikke gjør som jentene (Bø, 2014, s. 94).

2.8. SFO-ansatte i møte med kjønn

SFO-ansatte har stort ansvar for barns trygghet i skolefritidsordningen. De skal involvere seg i barnas lek, være tydelige voksenfigurer, og støtte barn som har utfordringer. For å skape inkluderende miljø på SFO, er det viktig at den voksne er bevisst sine holdninger og verdier. Voksne skal sørge for at barnet har en opplevelse av at det er trygge og inkluderende praksiser i arbeidet som blir gjort for miljøet i barnegruppen. SFO-ansatte skal vise gode holdninger og verdier. Dette innebærer anerkjennelse og toleranse, samt at de voksne viser seg som omsorgsfulle og trygge rollemodeller. At SFO-ansatte er rollemodeller for barn, innebærer at barna ser opp til og forsøker å likne dem. De blir forbilder for barna. Gode rollemodeller oppstår i SFO når barna opplever å få tillit til, og begynner å stole på voksenpersonen. En viktig del av å være en god rollemodell er også at en viser at en bryr seg om barna. Som rollemodell har man et ansvar for å bidra til at det er et inkluderende og imøtekommende miljø. Dette gjelder alle som jobber med barn og unge (Smedplass, 2016, s. 36-38).

At barna skal ha gode rollemodeller har startet debatten rundt betydningen av mannlige ansatte i oppvekstinstitusjonene. Blant annet brukes argument som det å endre på de eksisterende kjønnsstereotypiske rollene menn og kvinner har i samfunnet, for å øke andel menn til oppvekstinstitusjonene. Forventningen vi her har til at kvinner er bedre til å utøve omsorg ovenfor andre enn hva menn er, gir utgangspunkt for en kjønnsstereotype som bør endres. Et annet poeng i denne debatten er at ved å få flere menn inn i yrker ved

oppvekstinstitusjonene, vil en minske skillet mellom kjønn i arbeidslivet, som videre kan bidra til at status og lønn på disse yrkene heves. Det er også slik at innad i arbeidsgrupper er det ønske om en blanding av kjønn. Dette ønsket ligger i at man ser verdi i mangfold, både i forhold til barna og kollegagruppen. Andelen menn i norske oppvekstinstitusjoner har lenge vært lav. Det er om lag 10 % menn i norske barnehager mens det i grunnskolen er 26 % menn (Bø, 2014, s. 77). I følge Bredeesen er andelen menn i skolefritidsordningen på 11 % (Bredeesen, 2004, s. 77).

Likevel er det viktig å være bevisst at en høyere andel menn fører til at man oppnår mindre kjønns skiller på arbeidsplassen. Det er av stor betydning hvilke roller menn tar og hvilke arbeidsoppgaver de har. Dersom plassen deres blant barna blir i stereotypiske aktiviteter som for eksempel sport og sløyd, hindrer dette arbeidet med å viske ut kjønnsstereotypiske forventninger. Menn bidrar positivt i arbeidet med barn dersom de er bevisst sine holdninger, væremåter og deltakelse i aktiviteter. Dette skjer i samhandling mellom kjønnene på arbeidsplassen, hvor både kvinner og menn bør tørre å utvide sine roller. (Bø, 2014, 78).

2.9. Gutter

Askland & Rossholt hevder at gutter blir utsatt for strengere kulturelle koder for hva som er akseptert adferd og interesser. Blant annet gir dette seg uttrykk i valgmuligheter når det gjelder klær. For mens jentene uten problemer kan gå i både kjole og bukse, vil det kunne vekke negative reaksjoner at en gutt går i kjole (Askland & Rossholt, 2009, s. 101).

En annen måte gutter møter strengere forventninger og normer til sitt kjønn på, handler om møte med det feminine. Som tidligere nevnt vekkes det lettere negative reaksjoner hos foreldre når gutter deltar i typisk feminine aktiviteter, enn når jenter gjør det samme i typisk maskuline. Disse reaksjonene bygger på en bekymring for at aktivitetene kan føre til at guttene blir homoseksuelle (Bø, 2014, s. 119). "Homo" er også et mye brukt skjellsord i skolen. Det opprettes også ofte en kobling mellom homofili og feminitet. Det er mange væremåter og handlinger som kan føre til at gutter blir kalt eller omtalt som "homo" eller "femi", til og med små ting som klesstil og det å drikke te. Denne homonegativiteten påvirker gutter, og mange uttrykker at de er bekymret for å bli oppfattet eller omtalt som "homo" (Røthing & Svendsen, 2009, s. 166-167).

Ord vi bruker om andre kan gjenspeile de forventninger vi har til kjønn. Som tidligere nevnt er det makt i definisjoner vi tillegger andre. "Guttejente" er for eksempel et vanlig uttrykk som blir brukt om aktive jenter. Dette innebærer en forståelse av at de handlinger og væremåter slike jenter har, kobles til det maskuline. Det som er spesielt interessant med slik ordbruk er at man ikke bruker "jentegutt" om gutter. Dette kan sees i sammenheng med at det feminine, og det som anses som feminine aktiviteter og gjøremåter, blir vurdert som noe mindre (Askland & Rossholt, 2009, s. 96-98).

2.10. Frihet

Frihet innen fritidspedagogikk innebærer at voksne setter rammer for friheten barna skal ha. En måte å forstå frihet på, er graden av handlingsrom et fritt subjekt innehar. Frihet har også sine betingelser fordi subjektet må handle med bevissthet, og være ansvarlig for de konsekvenser handlingene fører med seg (Hviid & Højholt, 2012, s. 162-163).

Askland forklarer at mentale rom for hva gutter og jenter er, kan bli lite fleksible. Dette påvirker hvordan individet identifiserer seg, og hvem som har rett til å definere. Det er viktig at hvert individ selv får bestemme den identiteten som stemmer overens med seg selv. Hvis ikke kan det føre til at handlingsrommet for å uttrykke seg blir trangt. Et åpent mentalt rom som ikke baserer seg på stereotypier, kan bidra til fler muligheter til å gi barn frihet til å uttrykke seg. Dette ved å utvide og sikre rom med mangfold for utfoldelse og samspill (Askland, 2015, s. 33-34).

Bø skriver at oppfatningen av at det maskuline og feminine utelukker hverandre, bidrar til å innskrenke barns handlingsrom. Dette på grunn av at jentene forbindes til det feminine og skaper forventninger til være- og gjøremåter, samtidig som det skapes forventninger til gutters være- og gjøremåter gjennom forventninger som settes for dem (Bø, 2014, s. 32).

Oppdrageres oppgave er å sikre at barn har tiltro til seg selv, og den opplevelse de har til identiteten sin. Barn må også gjøres i stand til å håndtere møter med personer som har trange rom for mangfold (Askland, 2015, s. 35).

3. Metode

Et metodisk hovedvalg gjaldt om jeg skulle benytte meg av et kvalitativt eller kvantitativt forskningsdesign. Jeg kom fram til at et kvantitativt design var best egnet for mitt formål som i hovedsak skulle gå ut på å undersøke utbredelse av holdninger og sammenligne grupper. En slik kartlegging ville kunne tilføre forskningen en undersøkelse som så ut til å mangle i den eksisterende litteraturen.

Et kvalitativt design på sin side kunne i tillegg til kvantitative funnene gi en dypere innsikt i hva som eventuelt lå bak eventuelle forskjeller. Jeg planla også i utgangspunktet å kombinere et kvantitativt og kvalitativt forskningsdesign, men det viste seg at tidsrammene ikke strakk til for å kunne gjøre begge deler. Dessuten var de kvantitative dataene tilstrekkelige for å belyse forskningsspørsmålene mine.

I den videre gjennomgangen av mitt metodiske opplegg, vil jeg først beskrive og begrunne metodevalgene jeg brukte og hvilke avveielser som ligger bak utformingen av spørreskjemaene i undersøkelsen min.

I det neste delkapittelet beskriver jeg utvalgene fra foreldreundersøkelsen og SFO-ansattundersøkelsen, samt hvordan jeg kom i kontakt med deltakerne. Videre diskuteres undersøkelsens anonymitet for deltakerne og spørsmål knyttet til validitet og reliabilitet. De påfølgende delkapitlene vil redegjøre for refleksjoner knyttet til tilknytning til miljøet som forskes på, forforståelse og personlige antakelser og forskningsetiske vurderinger. Deretter vil jeg gjøre rede for hvordan jeg kom fram til litteraturen jeg har benyttet i oppgaven, inkludert utførte litteratursøk. Til slutt vil jeg beskrive hvordan analysen ble utført og hvordan den presenteres.

3.1. Spørreundersøkelse

Til mitt formål, var spørreundersøkelse en egnet metode. Spørreundersøkelser gir tilgang på svar fra mange deltakere, gjerne uten at det krever mye ressurser (Fekjær, 2015, s. 29)..

Min undersøkelse ble delt ut i papirform. På den måten var svarene ikke sporbare digitalt, og det ville være enklere å garantere for anonymitet når jeg kontaktet skolene.

Begrensninger spørreundersøkelser kan ha er blant annet at det kan være vanskelig for deltakerne å finne et svar de opplever stemmer overens med deres holdninger og oppfatninger. Man er også avhengig av å formulere spørsmålene i undersøkelsen på en god måte for å få et

svar som samsvarer mest med det folk egentlig mener (Fekjær, 2015, s.29). Et annet aspekt som kan slå ut på gyldigheten av studiet, er om folk svarer ærlig på spørsmålene som blir stilt. I følge Fekjær er ikke ærlighet nødvendigvis et stort problem i besvarelser av spørreundersøkelser. Likevel er det viktig å ha med i prosessen og reflektere rundt om ærlighet i svarene har betydning for konklusjonen (Fekjær, 2015, s. 31). I tillegg til betydningen av ærlige svar på spørreundersøkelsen, kan det være vanskelig å måle holdninger. Hvis en bare bruker enkeltspørsmål som utgangspunkt for et resultat kan det bli misvisende, og en bør derfor se på hvordan spørreundersøkelsen bygges opp for å sikre et mest mulig virkelighetsnært resultat (Fekjær, 2015, s. 30).

Å måle holdninger og sikre ærlige svar kan være krevende; jeg forsøkte å møte denne utfordringen ved å stille flere spørsmål omhandler samme tema. Når det var konsistens i svarene til informantene, indikerte det validitet. Dette kommer jeg nærmere inn på i avsnittet om utforming av spørreskjema.

Et siste viktig punkt å være bevisst når det gjelder spørreundersøkelser er frafall, eller at det ikke er alle som svarer.. Frafall er noe som kan få konsekvenser for studien i form av dette kan være et problem dersom de som ikke svarer, har andre oppfatninger og holdninger enn de som har svart (Fekjær, 2015, s. 31). Spørreundersøkelser som blir delt ut direkte har fortsatt ofte god svarandel. Frafall er likevel et økende problem, og det er blitt vanlig å ikke få inn mer enn 30% svar. Dersom andelen er så lav som 20% -30% er det grunn til å være skeptisk til resultatet, mens hvis en får en svarandel på 50% kan man være fornøyd med det (Fekjær, 2015, s. 32).

I min undersøkelse var svarprosenten gjennomgående høy. Jeg fikk en svarprosent fra foreldreundersøkelsen på 56 %, og fra SFO-ansattundersøkelsen var den totale svarprosenten på 79 %.

3.2 Utforming av spørreskjema

Utformingen av spørreskjemaet ble utformet ut fra spørsmål jeg ønsket å få svar på i forbindelse med studien. Jeg prøvde å favne om flere tema i utformingen av spørreskjema, slik som kjønn i forbindelse med venner, interesser og holdninger. For å få svar på om voksne tenker ulikt på situasjoner som involverer kjønn når det gjelder gutter og jenter, valgte jeg også å stille spørsmål som handlet om begge kjønn i det som kan oppfattes som normoverskridende situasjoner. Jeg prøvde også å balansere spørsmålene slik at de omhandlet

både den voksnes holdninger, men også dens reaksjoner og handlinger knyttet til gitte påstander.

Svaralternativene var en rangering av hvor enige de var i et spørsmål, disse alternativene rangerte fra ”svært uenig” til ”svært enig”. I ettertid ser jeg at en slik rangering fra svært uenig til svært enig, kan kanskje ha gjort at noen av deltakerne har sett på det som en gradert rangering. Dette kan ha betydning for hvordan alternativ 3 (verken enig/ uenig) er tolket, og om det er tolket riktig av deltakere. I tillegg hadde jeg også på noen av spørsmålene tre alternativene ”positiv”, ”nøytral” og ”skeptisk/ negativ”.

Jeg utførte en testundersøkelse med en medstudent for å få tilbakemeldinger på utformingen av spørreskjema og hvordan spørsmålene var formulert. Medstudenten har tidligere jobbet i skole og SFO, så hun var aktuell for å kunne sette seg inn i både spørsmål og gitte problemstillinger(påstander). Testundersøkelsen gav en pekepinn på at spørsmålene ble forstått slik hensikten var.

Det var også viktig at spørreundersøkelsen hadde en overkommelig tidsramme. Tidsrammen for å ta spørreundersøkelsen ble på omtrent fem minutter, og på denne måten kunne jeg muligens sikre meg høyere svarprosent.

3.5. Utvalg

Utvalget bestod av to hovedgrupper, foreldre til barn i SFO-alder. Alle foreldre med barn i SFO-alder ved de aktuelle skolene ble invitert til å delta i undersøkelsen, slik at det er ikke nødvendigvis slik at alle foreldrene har barn som går på SFO. I tillegg til foreldre har jeg også utsendt spørreundersøkelser til ansatte som jobber i skolefritidsordning (SFO). Dette innebærer både miljøterapeuter og miljøarbeidere, som er den mest brukte stillingskoden til SFO-ansatte etter det jeg har forstått ut fra skolenes hjemmesider og ellers personlig kunnskap om SFO. Miljøterapeuter refererer i denne oppgaven til den delen av ansattgruppen som har sosialpedagogisk eller sosialfaglig utdanning på bachelornivå, i hovedsak barnevernspedagoger og sosionomer. Miljøarbeidere refererer i oppgaven til den delen av ansattgruppen med lavere utdanningsnivå enn bachelornivå, ofte barne- og ungdomsarbeidere eller ufaglærte assistenter.

Totalt ble fem skoler i Stavanger kommune med i undersøkelsen til oppgaven, hvorav to av skolene gjennomførte undersøkelse blant foreldre. Alle fem skolene gjennomførte spørreundersøkelsen blant SFO-ansatte. For å få et utvalg med bredere perspektiv forsøkte jeg

å skaffe deltakere fra skoler i ulike bydeler. Foreldreundersøkelsen ble delt ut i to ulike bydeler og de fem skolene som deltok i undersøkelsen blant SFO-ansatte fordeler seg på fire ulike bydeler.

Jeg har valgt å avgrense det til å gjelde disse to gruppene fordi det vil være interessant forskningsmessig å se på hvilke holdninger disse to gruppene med voksne har, og også hvordan de eventuelt samsvarer med hverandre.

Det var tidvis utfordrende og tidkrevende å få tilgang på deltakere til undersøkelsen min, særlig bød det på problemer å komme i kontakt med rektorer og SFO-ledere da de ofte ikke var tilgjengelige på telefon og ikke svarte på forespørsler via e-post. Studien var avhengig av at jeg kom i kontakt med et tilfredsstillende antall skoleledere som stilte seg positive til undersøkelsen og behjelpelig med å dele ut spørreundersøkelsen til foreldre og SFO-ansatte. Til tross for utfordringer med å komme i kontakt med skoleledelsen ved de aktuelle skolene, mener jeg at jeg fikk en god mengde informanter, og følgende gode svarprosent.

Utvalget blant foreldrene består av foreldre fra to skoler i Stavanger kommune. Ved den ene skole ble det delt ut spørreskjema på alle trinn med barn i SFO-alder, som vil si 1. – 4. trinn. På denne skolen ble det delt ut totalt 269 spørreskjema, hvorav 158 ble besvart og levert. Dette betyr at svarandelen på denne skolen var 59%. På den andre skolen ble spørreskjema delt ut på 3. trinn. Her ble det delt ut 62 spørreskjema, og 28 spørreskjema ble besvart og levert i retur. Dette gir en svarandel på 45%.

Utvalget blant SFO-ansatte består av ansatte ved fem SFO-er. På den ene skolen ble det delt ut 13 spørreskjema hvor 13 ble besvart, så svarandelen ble på 100%. Ved den andre skolen ble det delt ut ti spørreskjema og seks av disse ble besvart, noe som ga 60% svarandel. På den tredje skolen ble det delt ut 18 skjema hvor alle ble besvart. På den fjerde skolen ble det delt ut 15 spørreskjema og 11 ble gjennomført, her ble svarandelen på 73%. På den femte og siste skolen ble det levert ut 16 skjema, her ble ni besvart, svarandelen ble 56%.

Ved utdeling av spørreskjema blant SFO-ansatte ble det på noen av skolene bare delt ut spørreskjema til ansatte som var tilgjengelig på gitt tidspunkt, derfor betyr det at det ikke nødvendigvis er alle ansatte ved skolene som fikk spørreskjema utdelt. Dette var etter det jeg erfarte, hovedsakelig grunnet sykdom.

3.6. Framgangsmåte for innsamling av data

Jeg kontaktet skolene jeg ønsket å gjennomføre undersøkelsen på, totalt kontaktet jeg 14 skoler i Stavanger kommune. Jeg startet med å kontakte rektorene ved syv av skolene, for å få undersøkt om muligheten for å ha en undersøkelse blant foreldre. To av skolene ga positivt svar. Jeg fikk først positivt svar fra to andre rektorer under samtale på telefon, men de trakk seg av ulike grunner. De to siste rektorene lyktes jeg ikke å komme i kontakt med.

Jeg valgte å fokusere på å spørre SFO-ledere for å sikre meg flere deltakere til undersøkelsen jeg skulle utføre blant SFO-ansatte. En årsak til denne avgjørelsen var at rektorene som ikke ønsket å gjennomføre undersøkelsen blant foreldre, trakk seg også fra å bistå med innsamling blant SFO-ansatte. En annen årsak er at det var svært tidkrevende å komme i kontakt med rektorene ved de aktuelle skolene. Jeg forsøkte å få kontakt via e-post, noe som ga negativ eller ingen respons. SFO-lederne var noe enklere å komme i kontakt med og å dele ut til de ansatte var ikke en like tidkrevende oppgave som å dele ut til foreldre, derfor tror jeg flere av de var positivt innstilte til å være behjelpelige. Også blant SFO-lederne ga det liten respons hvor jeg sendte e-post etter ikke å ha fått kontakt på telefon. En SFO-leder ga positivt svar, men sendte meg senere e-post hvor hun forklarte at det ikke var tid i deres arbeidshverdag for utdeling av spørreundersøkelsen min.

3.7. Anonymitet

For å sikre anonymitet, og en forhåpentligvis høy svarandel, benyttet jeg meg av spørreundersøkelser i papirform. I praksis ble datainnsamlingen utført ved at at spørreskjemaene ble sendt ut i en åpen konvolutt som gir deltakerne muligheten til å lukke medfølgende konvolutt når skjemaet ble sendt i retur. Alle skolelederne ble bedt om å dele ut skjemaene i konvolutter. Dette ble gjort for å sikre at bare jeg skal kunne se svarene den enkelte deltaker har gitt. Dette gjaldt både for foreldrene og de ansatte. Måten spørreskjemaene ble innhentet på ble drøftet sammen med de aktuelle lederne på skolene. I spørreundersøkelsen blant foreldre ble spørreskjemaene hentet inn ved bruk av ranselpost, som vil si at jeg ba lærerne for de aktuelle trinnene sende ut spørreskjemaet i skolesekkene til barna, for så å samle det inn igjen ved å hente ut skjemaene av skolesekkene. I spørreundersøkelsen blant SFO-ansatte var utdelingen av skjema mellom at de ansatte fikk med seg spørreundersøkelsene hjem for å fylle ut og at de fikk mulighet til å fylle det ut på personalmøtet.

Jeg tilbød alle skolelederne å bistå med praktisk hjelp i form av ferdig utskrevne skjema og konvolutter dersom de ønsket det. Noen av skolene takket ja til dette, mens andre skrev ut skjemaene sendt fra meg på PDF-fil.

3.8. Validitet

Validitet referer til gyldigheten av tolkningene forskeren foretar seg i sin studie. Validiteten kan vurderes ut fra om resultatene i forskningen gjenspeiler virkeligheten som er blitt forsket på. Et begrep som er beslektet med validitet, er gjennomsiktighet. I denne sammenhengen handler gjennomsiktighet om at forskeren skal kunne vise til de fortolkingene som er gjort i forbindelse med tolkning av analysen som videre har gitt utgangspunkt for forskerens konklusjoner (Thagaard, 2009, s. 201).

For å styrke validiteten i oppgaven skriver Thagaard at forskeren bør gå kritisk gjennom analyseprosessen og prøve å se tolkningene i lys av andre perspektiver; det kan åpne for alternative tolkninger. Det er også viktig at forskeren reflekterer over og redegjør for erfaringer forskeren har gjort seg under studien og hvilken betydning relasjonen til informantene har for konklusjoner som ble tatt. Dette er betydningsfullt for å at forskeren skal kunne vise til refleksjoner gjort i forbindelse med sin posisjon til resultatene i studien som ble utført (Thagaard, 2009, s. 202).

I forhold til min oppgave er det gjort rede for hvordan dataen er blitt hentet inn, samt refleksjoner gjort knyttet til fremgangsmåter den blir innhentet på. I tillegg er analysene vurdert opp mot andres perspektiver fra teoridelen.

3.9. Reliabilitet

Reliabilitet viser til påliteligheten av målingen i forskningen. For å oppnå styrket reliabilitet i forskningen, må prosessen i arbeidet med dataene og datainnsamlingen være så nøyaktig som mulig. Dette innebærer blant annet at registreringen av data må være riktig utført og gjort uten feil. Det er avgjørende å ha høy reliabilitet for å kunne trekke riktige konklusjoner i en undersøkelse. For å ha sterk validitet er det et viktig utgangspunkt å ha god reliabilitet (Halvorsen, 2008, s. 68)

Reliabilitet kan vise til repliserbarhet. Dette betyr til at troverdigheten i en studie kan måles ved å se på om forskningen vil gi samme resultat dersom en annen forsker skulle gjennomført den samme studien med samme metoder. Repliserbarhet er et begrep som refererer til

nøytralitet i forskningen, som betyr at relasjoner forsker og informant har ikke har betydning for resultatene studien gir (Thagaard, 2009, s. 198).

Jeg har i oppgaven min gjort rede for hvordan datainnsamlingen har blitt utført, samt hvordan dataene har blitt håndtert, ført over til SPSS og til statistiske fremvisninger. Jeg har utført håndteringen av data med nøyaktighet og sikret at dataen er lagt inn riktig, etter beste evne.

3.10. Tilknytning miljøet som forskes på

Miljøet jeg har forsket på i min masteroppgaven er skolefritidsordninger og voksegrupper som jeg opplever har betydning for denne. Jeg jobber selv som miljøterapeut ved en SFO på en skole i Stavanger kommune. Dette har gitt meg muligheter til å komme i kontakt med skoleledelser ved enkelte av skolene jeg kontaktet.

Dette har betydning for oppgaven min i form av at jeg har forforståelser og antakelser om hvordan SFO-ansatte og foreldre vil svare, selv om jeg ikke vet hvordan alle tenker rundt dette temaet. Dette har nok også hatt betydning for valg av spørsmål jeg har tatt med, som blant annet baseres på erfaringer jeg har fått i jobben min.

Jeg utførte spørreundersøkelsen min blant mine kollegaer. Dette ble drøftet med leder på skolen jeg jobbet på, og undersøkelsen ble utført under et personalmøtet. Jeg gikk ut av rommet mens de fylte ut spørreskjemaene. Jeg gikk inn etter at spørreundersøkelsen var gjennomført av alle. Skjemaene var samlet i en bunke. I forbindelse med å utføre undersøkelsen på egen arbeidsplass og på kollegagruppen jeg jobber med, har jeg gjort refleksjoner knyttet til hvordan dette kan ha innvirkning for svar og resultat. Jeg har forsøkt å være bevisst hvordan jeg omtaler tema jeg har valgt for oppgaven, men samtidig kjenner flere av kollegaene mine til holdninger jeg har i forhold til barn da dette kommer frem i det daglige arbeidet. Dette medfører at det kan være risiko for at de svarer hva de tror jeg ønsker at de svarer. Likevel mener jeg at jeg fikk frem viktigheten av ærlige svar, og at oppgaven avhenger av anonymiteten i spørreundersøkelsen.

3.11. Forforståelse og personlige antakelser

Ettersom dette er et tema som jeg både har erfaring med og at jeg jobber daglig med den gruppen gutter jeg ønsker å forske på, har jeg tilstrebet en refleksiv innstilling underveis. Jeg jobber med denne barnegruppen til daglig og har blitt kjent med barn som opplever kjønnsroller som vanskelig. At kjønnsrollene kan låse dem fast til en væremåte som hindrer

dem fra å gjøre det de interesserer seg for og ønsker å gjøre, har vært del av min forutgående forståelse.

Med tanke på at jeg selv jobber som miljøterapeut i SFO og med mange forskjellige barn i hverdagen min, former dette min oppfatning på hvordan en SFO-ansatt skal være og hvilke holdninger man bør besitte slik barn møtes med åpenhet og støtte på veien til å bli selvstendige individer. Min holdning tilsvarer profesjonsetiske verdier som tilsier at SFO-ansatte bør sikre trygge rammer for at barn kan få utforske og utfolde seg. Dette tankesettet har noe å si for min forforståelse og antakelser rundt hva SFO-ansatte vil svare på undersøkelsen.

3.12. Forskningsetiske vurderinger

De Nasjonale forskningsetiske komiteenes retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi (2016) danner grunnlaget for refleksjoner jeg har rundt etiske spørsmål gjeldende min studie.

Når det gjelder personvern og samtykke, er min hovedvurdering at spørreundersøkelsene, lagring og innsamling i utgangspunktet vil innebære at sensitiv informasjon ikke kan spores tilbake til informanten. I forbindelse med søknad til NSD om å utføre spørreundersøkelsen, ble det i samarbeid med veileder vurdert at undersøkelsen sikrer anonymitet i samsvar med NSDs retningslinjer. På bakgrunn av at spørreundersøkelsen ble vurdert adekvat i forhold til dette ble det ikke sendt søknad til NSD.

I følgebrevet står det at det er frivillig å delta, dette ble også gitt beskjed om i samtale med skoleledelsene ved skolene. Samtykke i min studie gjør seg gjeldende i form av at det har vært frivillig for deltakere å delta i spørreundersøkelsene. Denne informasjonen skal presenteres på en tilstrekkelig og forståelig måte. Ønsket måte for innsamlingen var også måten det ble utført på. Spørreundersøkelsene innhentet gjennom at spørreundersøkelsene ble levert i åpen konvolutt i sekken og returnert lukket. Undersøkelsen blant SFO-ansatte ble også delt ut på måter som gjør at det ikke kan spores, enten i konvolutt eller på personalmøter hvor alle skjemaene ble besvart og levert inn samtidig. Dette har etter min mening styrket anonymiteten.

3.13. Litteratursøk

Litteratursøk ble startet i oppstartsfasen av oppgaven. Det ble utført litteratursøk fortløpende gjennom studien. Hovedsakelig ble søket etter litteratur utført i biblioteksystemet til UiS, oria.no, men også på blant annet forskning.no og kilden.no. I tillegg har jeg brukt de fysiske bibliotekene i Stavanger (Sølvberget og biblioteket på UiS) for å lete etter relevant litteratur. Søkeordene jeg brukte var kjønn + sfo og kjønn + skolefritidsordning; disse ga henholdsvis 15 og syv treff, hvorav ingen av treffene var relevante for studien min. I tillegg til disse søkeordene brukte jeg: holdninger + kjønn, voksne + holdninger + kjønn, voksne + holdninger + barn + kjønn, holdninger + kjønnsuttrykk, holdninger + kjønnsidentitet + kjønn, frihet + kjønn, frihet + kjønn + barn, barn + fritid + kjønn, foreldre+ kjønn, foreldre + holdninger + kjønn. Flere av søkene er også forsøkt utført både på engelsk og norsk. Litteratursøkene viste at kjønnsrollestudier med denne typen tema i stor grad handler om kvinner og jenter, og ikke om gutter. Kjønnsidentitet er også tematisert i studier av transseksualisme og annen litteratur om rettigheter og teori som omhandler transpersoner. Andre tema det forskes på, er: kvinner i mannsdominerte yrker, noen om menn i kvinnedominerte yrker; kvinner, menn og makt; minoritetsjenter, minoriteter og kjønn (ikke med relevant innhold for min oppgave); kjønn og religion.; kjønn og skoleprestasjon samt familiepolitiske spørsmål slik som fordeling av arbeidsoppgaver i hjemmet, mødre i arbeidslivet og tiltak for likestilling i norske familier. Litteratursøket gav således ikke resultater i for av at det var relevante studier denne kan skrive seg opp mot. På den andre siden, viste søket at det kan være behov for en studie som dette.

3.14. Hvordan analysen presenteres

Analysen ble utført i dataprogrammet SPSS. Datamaterialene ble lagt direkte inn fra de besvarte spørreskjemaene. Materialet fra de to spørreundersøkelsene ble lagt inn i to separate datasett, ett for foreldreundersøkelsen og ett for ansattundersøkelsen. Datasettene dannet grunnlaget for analysene som ble gjennomført. Jeg benyttet Microsoft Excel for å lage diagrammene og tabellene fra resultatene i SPSS.

I presentasjonen av funnene vil jeg først presentere spredningen av svarene i form av søylediagram. Søylediagrammene vil også vise typetall, det svaralternativet flest har svart.

Etter dette vil jeg presentere tabeller som viser gjennomsnitt, median og standardavvik. Gjennomsnitt og median er begge anerkjente måter å måle sentraltendensen. Gjennomsnitt er et mål som for de fleste er forståelig (Fekjær, 2017, s.70). Bjørndal og Hofoss (2017) skriver at median ofte bør være det foretrukne målet. Dette er fordi gjennomsnittet kan påvirkes av ekstremverdier, mens median ikke blir påvirket av slike faktorer. Median kan på grunn av dette gi en tydeligere beskrivelse av sentraltendensen, spesielt i spørsmål med skjeve fordelinger (Bjørndal og Hofoss, 2017, s. 44). Fekjær skriver at det kan være ideelt å oppgi både median og gjennomsnitt (2017, s. 70); derfor har jeg inkludert begge disse målene. Gjennomsnittet vil også gi utgangspunktet for sammenligningen mellom de to voksegruppene i undersøkelsen min. I tillegg til median og gjennomsnitt viser tabellene også standardavviket. Standardavviket sier noe om hvor stor spredningen rundt gjennomsnittet er, altså om de fleste har svart nært gjennomsnittet eller om spredningen i svar er mer varierte (Bjørndal og Hofoss, 2017, s. 46).

Diagrammene som presenteres er satt sammen av spørsmålene i samme spørsmålsgruppe eller spørsmålskategori som de ble spurt om i spørreundersøkelsene, som for eksempel "Barn og vennskap" og "Barn og interesser".

I tillegg vil jeg presentere krysstabeller hvor jeg har analysert svarfordeling i lys av bakgrunnsvariabler. I følge Bjørndal & Hofoss er krysstabeller en enkel måte å undersøke sammenhenger mellom variabler i et datasett. Der krysstabellene viser størst variasjon mellom variablene vil jeg også utføre en signifikanstest, for så presentere signifikansnivået under den aktuelle tabellen. Signifikansnivået viser hvorvidt det resultatet man har fått kommer av en tilfeldig variasjon. Funnet er signifikant dersom signifikansnivået er lavere enn 0,05 (Bjørndal & Hofoss, 2017, s. 76, 96). Analysen av både krysstabell og signifikansnivå er utført i SPSS; "Crosstabs".

4. Funn

I denne delen skal jeg presentere funnene fra spørreundersøkelsene blant begge voksegruppene. I første delkapittel presenterer jeg funn i foreldreundersøkelsen. I andre delkapittel presenteres funnene fra undersøkelsen blant SFO-ansatte. Påfølgende delkapittel presenteres sammenligninger av de to voksegruppene svar i undersøkelsen. I siste delkapittel vil jeg presentere relevante kommentarer fra spørreskjemaene hvor det var fylt ut ”utfyllende kommentarer”.

4.1. Foreldreundersøkelsen

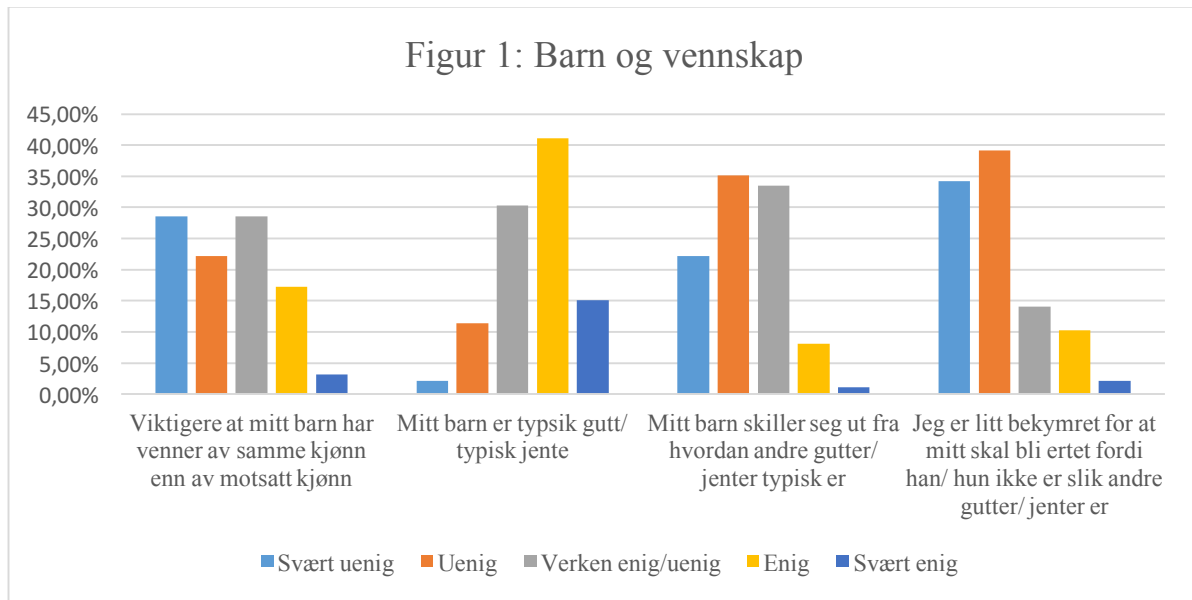
Jeg starter med å presentere funnene i foreldreundersøkelsen. Først presenteres bakgrunnsinformasjonen om deltakerne. Så vil jeg presentere prosentfordeling svar på spørsmålene i form av søylediagram. Etter dette presenteres krystabeller med hvor fokuset rettes mot. Jeg har valgt å ta utgangspunkt i inndelingen av resultatene etter spørsmålsgruppene i spørreundersøkelsen når jeg skal presentere funnene.

4.1.1. Bakgrunnsinformasjon om deltakerne i foreldreundersøkelsen

Det var totalt 186 deltakere som svarte på foreldreundersøkelsen. Disse er fordelt på to skoler. Det var 22% menn (n=41) og 78% kvinner (n=145) som svarte. Alderen på deltakerne er fordelt slik: 1,6% (n=3) svarte ”Under 30” år, 77,4% (n=144) svarte ”30-45” år og 21% (n=39) svarte ”Over 45” år. På spørsmål om hvilket kjønn barnet deres er (barnet som hadde med seg undersøkelsen hjem) svarte 46,8% ”Gutt” og 53,2% ”Jente”. Fordelingen av lengst fullførte utdanning er slik: Antall med grunnskoleutdanning er 1,6%, antall med videregående er 10,2%, 17,7% oppga at de hadde inntil 3 år høyere utdanning og 70,4% oppga at de hadde mer enn 3 år høyere utdanning. Dette vil si at utvalget i min foreldreundersøkelse har høyere utdanning enn den generelle befolkningen (SSB). På politisk tilhørighet svarte deltakerne slik: 28,5% venstresiden, 19,9% sentrum, 33,3% høyresiden og 18,3% ønsket ikke svare/ interesserer seg ikke for politikk. På spørsmål om sitt religiøse liv svarte deltakerne slik: 9,1% aktivt troende, 33,3% passivt troende, 50% ikke troende og 7,5% ønsket ikke å svare.

4.1.2. Deskriptiv statistikk

I denne delen vil jeg presentere spredningen i svarene foreldrene ga i undersøkelsen i form av stolpediagram. Diagrammene er delt inn i spørsmålsgruppene som spørsmålene er delt inn i spørreundersøkelsen.

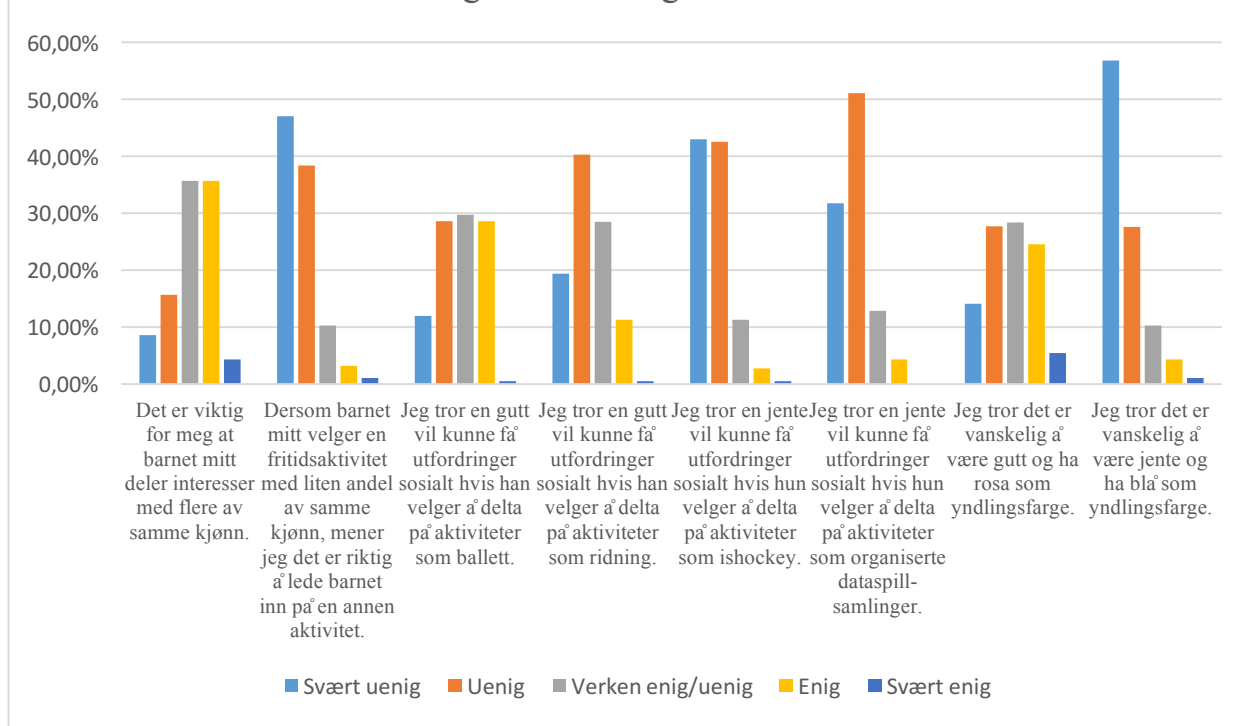

I figur 1 over vises prosentfordelingen for spørsmålene om Barn og vennskap.

På spørsmål om at det er viktigere at deres barn har venner av samme kjønn enn av motsatt kjønn svarer halvparten av foreldrene at de er *svært uenig* eller *uenig*, mens 20 % svarer at de mener at dette er viktig.

De fleste foreldre synes at barnet deres passer inn i ”typisk gutt”- / ”typisk jente”- kategorien. Noen svar at de mener at barnet deres skiller seg ut fra andre av samme kjønn, og diagrammet viser at det er noen foreldre som bekymrer seg for at barnet skal bli ertet for ikke å passe inn i disse kategoriene. Det er en nokså høy andel som svarer verken/ enig/ uenig i spørsmålene om barnet deres er typisk gutt/ jente eller om de skiller seg fra typisk gutt/ jente, det kan kanskje oppleves vanskelig for noen å si hva det betyr å være typisk gutt/ jente.

Figur 2: Barn og interesser

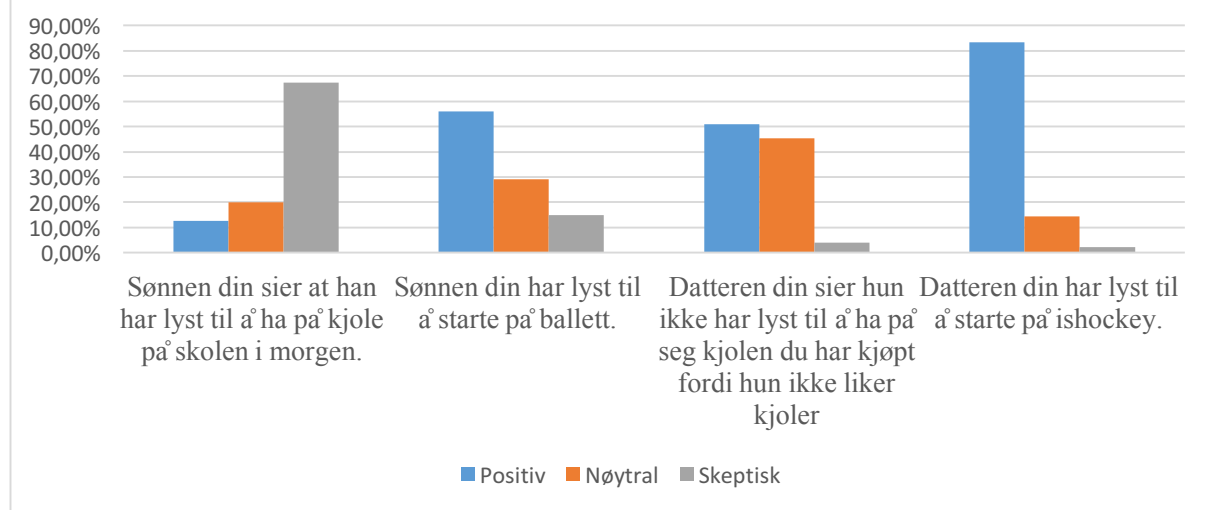

I oversikten over vises fordelingen i svar på spørsmålene om Barn og interesser. I motsetning til vennskap ser vi her at dobbelt så mange foreldre er opptatt av at barnet deres skal dele interesser med fler av samme kjønn. Likevel svarer under 5 % at de er *enig* eller *svært enig* i at det er riktig å lede barnet inn på en annen aktivitet dersom barnet har en aktivitet med få fra samme kjønn.

Når det gjelder aktiviteter ser kan vi se at det er større spredning i svarene når det gjelder gutter i aktiviteter som kan sees på som typiske ”jenteaktiviteter”, enn svarene for jenter i typiske ”gutteaktiviteter”. Det er svært få foreldre som tror at jenter i nevnte aktiviteter vil få utfordringer sosialt, mot mye mer varierte svar på spørsmål om gutter vil kunne få utfordringer sosialt ved å delta i nevnte aktiviteter. Selv om det er flere foreldre som ikke tror at gutter i slike aktiviteter vil får utfordringer, er det en langt flere som tror gutter vil få utfordringer sosialt. Det er veldig få som svarer *svært enig* på spørsmålene om aktiviteter. Flere sier i tillegg seg *verken enig/uenig* i spørsmålene som gjelder gutter.

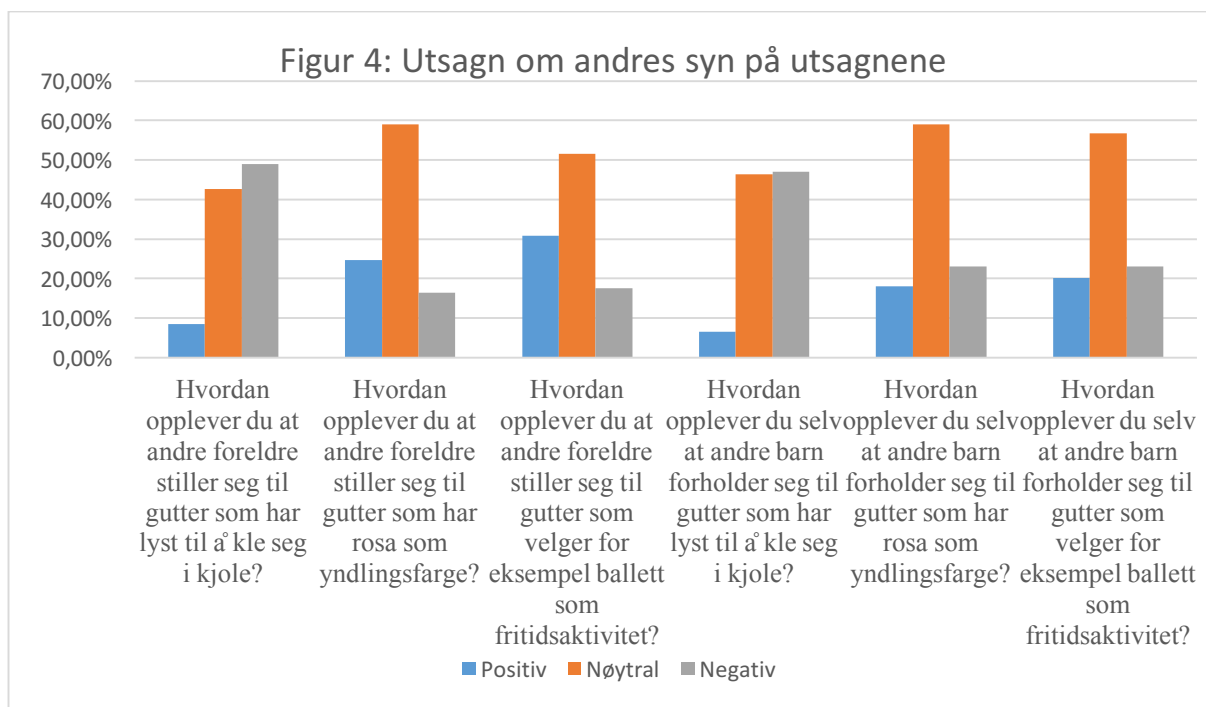
Når det gjelder farger er det svært få (5 %) som tror jenter vil ha det vanskelig med blå som yndlingsfarge. Også her ser vi en større spredning på spørsmål om gutter med rosa som yndlingsfarge vil kunne få det vanskelig. 30 % sier seg *enig* eller *svært enig* i dette utsagnet, dette er en veldig mye høyere andel enn for jenter med blå som yndlingsfarge. I tillegg er det et interessant funn at nesten tre ganger så mange svarer *verken enig/uenig* i utsagnet om gutter som liker rosa i forhold til jenter liker blå.

Figur 3: Hvordan forholder foreldrene seg til utsagnene

Figuren over viser påstandene i spørreundersøkelser som omhandlet deltakernes egne barn. I dette er det flere interessante funn. Blant annet ser vi at et tydelig flertall av foreldrene (67,4 %) er skeptiske til at sønnen skal ha på kjole på skolen. Bare 13 % er positive og 20 % er nøytrale til denne påstanden. Samtidig er svært få av foreldrene skeptiske til at datteren ikke ønsker å ha på seg kjole. 4 % svarte at de var skeptiske til dette. Halvparten svarte at de er positive til å la datteren velge bort kjole dersom hun selv ønsker det. Over dobbelt så mange er nøytrale til at datteren ikke har lyst til å ha på kjole som det er på spørsmålet om gutter som har lyst til å ha på kjole.

Det er også ulik prosentfordeling av svar når det gjelder barnets ønskede fritidsaktivitet. Hele 83 % svarer at de er positive til at datteren har lyst til å starte på ishockey, bare 2 % er skeptiske. I motsetning ser vi at 56 % er positive til at sønnen skal gå på ballett, mens 15 % er skeptiske. Det kan derfor se ut til at foreldrene som svarte på undersøkelsen er mindre positive til gutter i ”jentedominerte” aktiviteter, mens de i meget stor grad er positive til jenter i ”guttet dominerte” aktiviteter. Det er også interessant å se at det er en tre ganger så høy andel som svarer at de er nøytrale til gutten deres deltar på ballett, i motsetning til datteren deltar på ishockey.

Figuren over viser hvordan deltakerne opplever at andre foreldre og andre barn forholder seg til gitte påstander.

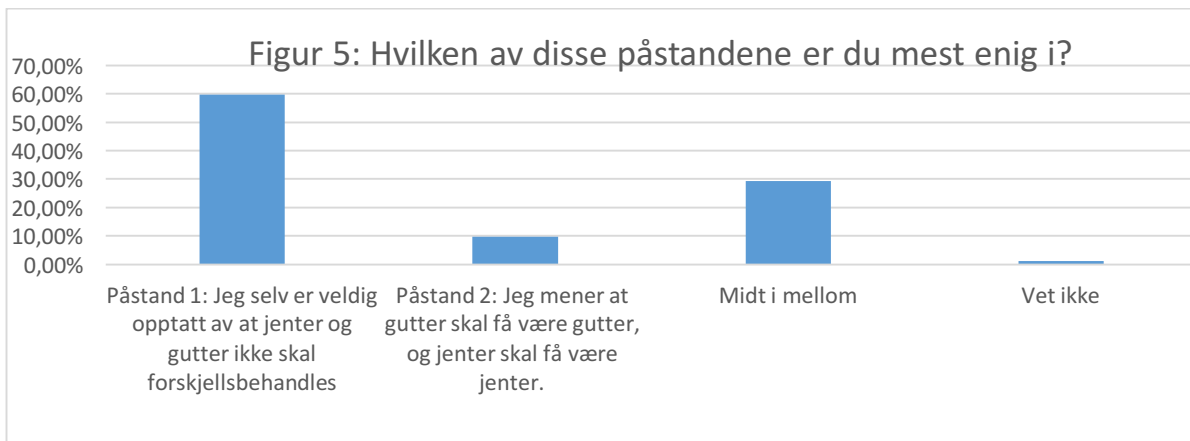
Først og fremst viser diagrammene at de fleste svarer nøytral på de fleste spørsmålene i denne spørsmålsgruppen. Hovedtrekket er at de opplever at andre barn forholder seg mindre positivt til gitte påstander/ situasjoner enn hva de opplever foreldre gjør. Diagrammene viser også at de fleste ikke opplever at andre forholder seg positivt til slike situasjoner.

Det er flest som tror gutter i kjole vil føre til negative reaksjoner hos både foreldre og barn. I dette spørsmålet er det også lavest andel som tror andre foreldre og barn vil forholde seg positivt til en slik situasjon. Et annet interessant funn under denne påstanden er at det er omtrent lik andel som svarer at de tror barn og foreldre vil reagere negativt på gutter i kjole. Påstanden om gutter med rosa som yndlingsfarge har den største andelen svar på *nøytral* for både foreldre og barn. Samtidig er det også nesten 1 av 4 som opplever at andre barn forholder seg negativt til gutter som har rosa som yndlingsfarge, i samme situasjon med andre foreldrene er denne andelen litt lavere.

Dersom vi ser på påstanden som handler om gutter med ballett som fritidsaktivitet, er dette den påstanden som har høyest andel som svarer positivt. Det er også den påstanden det er størst forskjell på om andre foreldre eller om andre barn forholder seg positivt, hvor skillet er på 10 %.

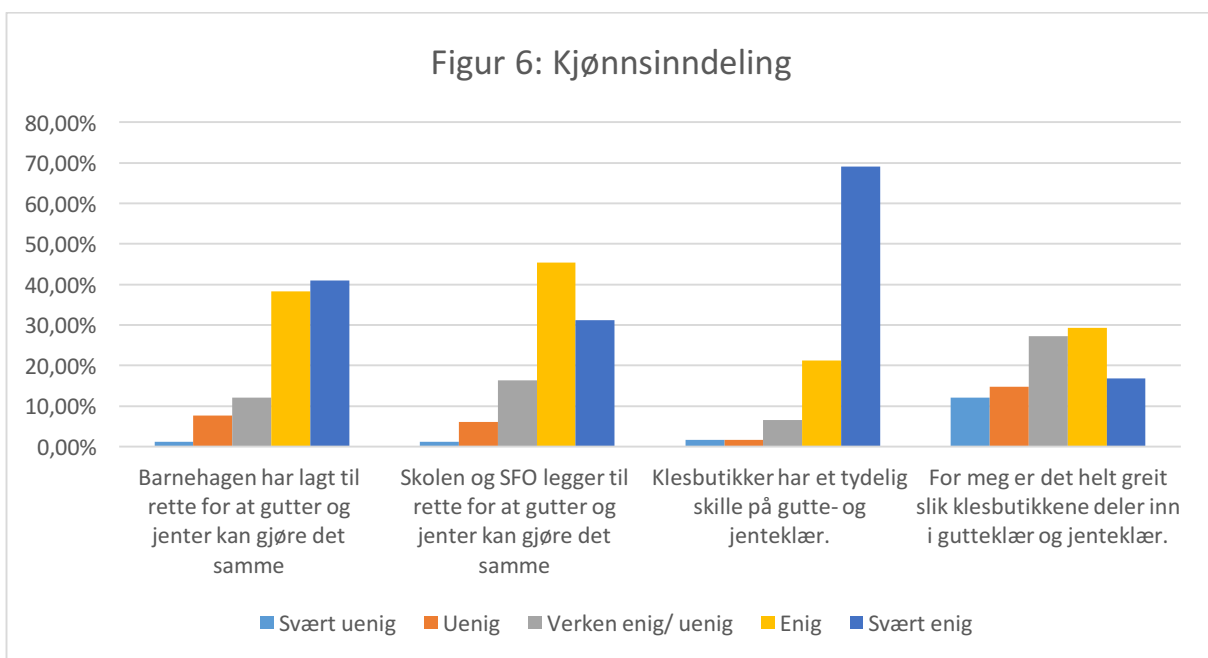
I alle påstandene som omhandler hvordan de opplever andre barn forholder seg til gutter i de gitte situasjonene er andelen som svarer *negativ* høyere enn andelen som svarer *positiv*. Den

høyeste andelen hvor deltakerne har svart at de tror andre forholder seg positivt er 30 %, ellers er svarandelen som tror andre forholder seg positivt lav og helt ned i under 7 %.

Figuren over viser oversikt over prosentfordelingen på hvilken påstand deltakerne sa seg mest enig i.

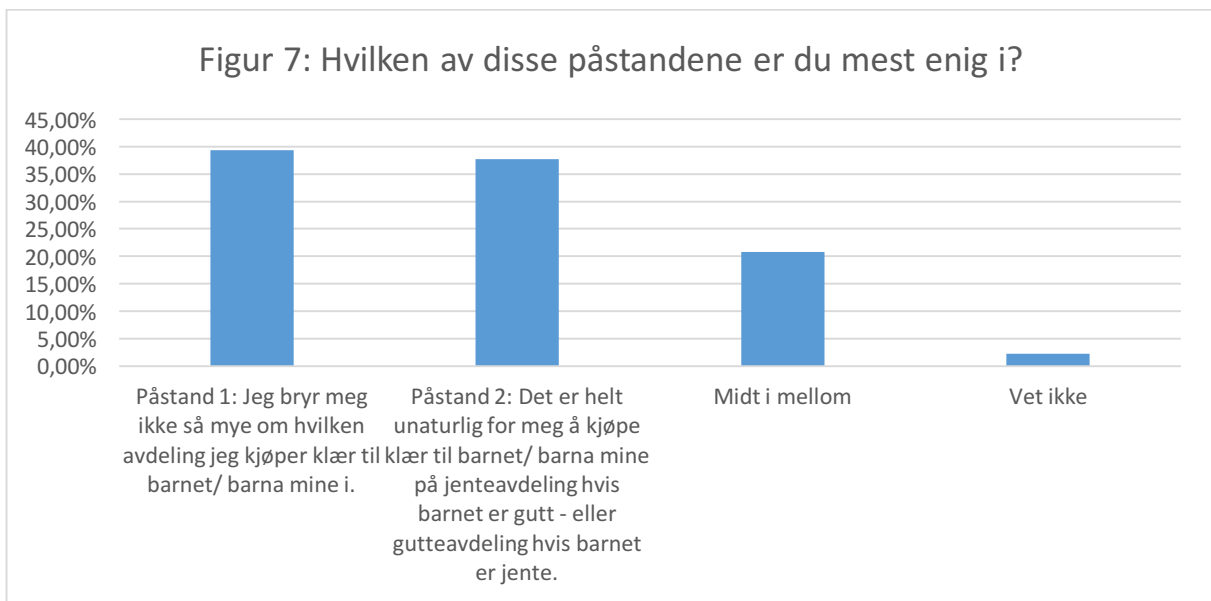
Diagrammet viser at et flertall (60 %) mener at de er selv veldig opptatt av at barn ikke skal forskjellsbehandles ut fra sitt kjønn. 30 % stiller seg midt i mellom de to påstandene. Det er en lav andel på 10% sier seg mest enig i at gutter skal få være gutter og at jenter skal få være jenter. Foreldrene er i stor grad opptatt av likebehandling av gutter og jenter. De som stiller seg midt i mellom kan hende mener at det avhenger av situasjon, eller ikke har tenkt mye over dette temaet.

Figur 6 viser søylegram over spørsmålene om Kjønnssinndeling.

De fleste foreldrene synes både skolen og barnehagen har lagt til rette for at gutter og jenter kan gjøre det samme. Det er noen små forskjeller som litt høyere andel krysser av for *svært enig* i at barnehagen legger til rette for at jenter og gutter kan gjøre det samme, mens en høyere andel svarer *enig* i at skolen og SFO gjør det samme.

De aller fleste sier seg *enig* eller *svært enig* i at klesbutikkene har et tydelig skille på gutte- og jenteklær. På spørsmål om dette skillet er greit er det derimot mer spredning, likevel er det en del fler som synes dette skillet i klesbutikkene er helt greit. Det er også en betydelig andel som svarer *verken enig/uenig*, og med det kanskje ikke tenker så mye over et slikt skille.

Figuren over viser oversikt over prosentfordelingen på hvilken påstand deltakerne sa seg enig i.

Påstandene om hvilken avdeling foreldre kjøper klær til barna sine i, viser diagrammet at deltakerne ser ut til å være like jevnt fordelt. Det er små forskjeller mellom svarandel for de to påstandene, like under 40 % svarandel på hver. De resterende 20 % krysset av for at de står midt i mellom disse påstandene. Det kan tenkes at de som svarer midt i mellom mener at det handler om hvilke type klær det er og hvordan disse klærne ser ut.

Spørsmål	Gj.snitt	Median	Std.avvik
7) Det er viktigere at mitt barn har venner av samme kjønn enn av motsatt kjønn.	2,44	2	1,169
12) Dersom barnet mitt velger en fritidsaktivitet med liten andel av samme kjønn, mener jeg det er riktig å lede barnet inn på en annen aktivitet.	1,73	2	0,855
13) Jeg tror en gutt vil kunne få utfordringer sosialt hvis han velger å delta på aktiviteter som ballett.	2,78	3	1,025
14) Jeg tror en gutt vil kunne få utfordringer sosialt hvis han velger å delta på aktiviteter som ridning.	2,33	2	0,934
15) Jeg tror en jente vil kunne få utfordringer sosialt hvis hun velger å delta på aktiviteter som ishockey.	1,75	2	0,801
16) Jeg tror en jente vil kunne få utfordringer sosialt hvis hun velger å delta på aktiviteter som organiserte dataspill-samlinger.	1,9	2	0,782
17) Jeg tror det er vanskelig å være gutt og ha rosa som yndlingsfarge.	2,79	3	1,126
18) Jeg tror det er vanskelig å være jente og ha blå som yndlingsfarge.	1,65	1	0,908
19) Sønnen din sier at han har lyst til å ha på kjole på skolen i morgen.	2,55	3	0,71
20) Sønnen din har lyst til å starte på ballett.	1,59	1	0,736
21) Datteren din sier hun ikke har lyst til å ha på seg kjolen du har kjøpt fordi hun ikke liker kjoler.	1,53	1	0,573
22) Datteren din har lyst til å starte på ishockey.	1,19	1	0,445
28) Klesbutikker har et tydelig skille på gutte- og jenteklær.	4,54	5	0,822
29) For meg er det helt greit slik klesbutikkene deler inn i gutteklær og jenteklær.	3,24	3	1,241

Tabell 1

Tabell 1 presenterer svar informasjon om snitt, median og standardavvik, på utvalgte spørsmål fra foreldreundersøkelsen. Full oversikt over alle spørsmålene ligger som vedlegg. I forhold til spørsmål om det er viktigere at barn har venner av samme kjønn ser vi at dette spørsmålet er et med større spredning enn resten av spørsmålene. Mens på spørsmålet som spør om foreldrene selv mener det er riktig å lede barnet inn på en annen aktivitet dersom barnet deltar i aktiviteter med lav andel av eget kjønn, ser vi at det er en mindre spredning. Ut fra dette kan det tolkes som at det er enighet blant foreldrene i oppfatningen om at det ikke er riktig å lede barnet over på andre aktiviteter.

Når det gjelder spørsmål om barn og interesser er det ganske like standardavvik, men det som er interessant er at spørsmålene som angår gutter har større standardavvik enn hva spørsmålene som angår jentene har.

Det er også et høyere standardavvik på spørsmålet om farger som gjelder gutter, mot spørsmålet som gjelder jenter og farger. Spørsmålet om gutter plasserer seg litt over midt på

rangeringen om vi ser på gjennomsnittet og median, men det mest interessante er at det er større spredning i svar på spørsmålet om gutter som har rosa som yndlingsfarge. Ut fra tabellen kan det forstås som at det er større enighet om at det ikke er vanskelig å være jenter med blå som yndlingsfarge, sett ut fra spredning av svar og at standardavviket er lavere. Også når det gjelder utsagn som gjelder deres egne barn i sammenheng med kjønnede aktiviteter og væremåter, er det guttene som har høyere standardavvik. På disse utsagnene er det også bare tre mulige svaralternativer, slik at forskjellen i standardavvik blir derfor større. Utsagnene som angår døtre har lave standardavvik, mens på spørsmål som angår gutter er det større spredning i svar. Det kan forstås som at det er mer uenighet i oppfattelsen av hva som er greit at sønnen gjør innenfor sin kjønnsrolle, kontra hva jenter gjør innenfor sin. Det spørsmålet som har størst spredning av svar i denne tabellen handler om hvorvidt det er greit hvordan butikker deler inn i gutteklær og jenteklær. For i spørsmål som handler om butikkene har et slikt skille kan det se ut som det er stor enighet om at de har det. Mens i spørsmålet om dette skillet er greit, kan det ut fra dette forstås som det er mer uenighet.

4.1.3. Krysstabeller i foreldreundersøkelsen

Under vil jeg presentere krysstabeller for foreldreundersøkelsen. Presentasjonen deles inn ut fra bakgrunnsinformasjonen, og vil se nærmere på om bakgrunnsinformasjon; alder, kjønn, utdanning, religiøsitet og politisk tilhørighet, har betydning for deltakernes svar. Hver bakgrunnsfaktor vil bli nevnt i overskriften over tabellene. I krysstabellene har jeg valgt å fokusere på enkelte spørsmål. I dette har jeg valgt spørsmålene som omhandler deltakernes egne barn. Jeg velger å ikke se nærmere på svarene fra deltakerne som krysset av for alternativet «Ønsker ikke svare» i denne gjennomgangen.

Alder

Det er viktigere at mitt barn har venner av samme kjønn enn av motsatt kjønn.						Total
	Svært uenig	Uenig	Verken enig/uenig	Enig	Svært enig	
Under 30	2 (66,7%)	0	0	1 (33,3%)	0	N=3
30-45	38(26,6%)	33(23,1%)	45(31,5%)	23(16,1%)	4(2,8%)	N=143
Over 45	13(33,3%)	8(20,5%)	8(20,5%)	8(20,5%)	2(5,1%)	N=39

Tabell 2

I tabell 2 vises fordelingen av svar på påstanden om at det er viktigere for deltakerne at deres barn har venner av samme kjønn enn motsatt kjønn, sett i forhold til deltakernes alder. Hovedfunnet i denne tabellen er at forskjellene mellom aldersgruppene er relativt små. Likevel er det noen forskjeller. I aldersgruppen over 45 er det flere som sier seg *svært uenig*. Samtidig er det flere i samme aldersgruppe som er *enig* eller *svært enig* i at det er viktig for dem at barnet deres har venner av samme kjønn. Forskjellen mellom gruppene har blant annet sammenheng med at i aldersgruppen 30 – 45 år er det en større andel som svarer *verken enig/uenig*. Dersom vi inkluderer de som svarer *verken enig/ uenig* sammen med de som er uenige i påstanden, finner vi at det i noe større grad er de i aldersgruppen 30-45 år (81,2 %) som svarer de ikke synes at det er viktigere at deres barn har venner av samme kjønn i forhold til aldersgruppen over 45 (74,3 %).

Det er viktig for meg at barnet mitt deler interesser med flere av samme kjønn.						Total
	Svært uenig	Uenig	Verken enig/uenig	Enig	Svært enig	
Under 30	0	1(33,3%)	0	0	2(66,7%)	N=3
30-45	11(7,7%)	22(15,4%)	58(40,6%)	47(32,9%)	5(3,5%)	N=143
Over 45	5(12,8%)	6(15,4%)	8(20,5%)	19(48,7%)	1(2,6%)	N=39

Tabell 3

Tabellen viser seg fordeling av svar på standpunktet om det er viktig for foreldrene at barnet deres har interesser med flere av samme kjønn i forhold til foreldrenes alder.

Et funn i denne tabellen viser at omtrent halvparten av foreldre over 45 år mener det er viktig at barnet deres har venner av samme kjønn. Samtidig er andelen som svarer *svært uenig* eller *uenig* også større i gruppen over 45 år, enn for gruppen 30-45 år. Et annet interessant funn er at dobbelt så høy prosentandel i gruppen 30 -45 år svarer *verken enig/uenig* sett i forhold til gruppen over 45. Det er et lavt antall respondenter under 30, men to av de tre har svart at de er *svært enig* i at det er viktig at barnet deres deler interesser med flere av samme kjønn.

Sønnen din sier at han har lyst til å ha på kjole på skolen i morgen.				Total
	Jeg er positiv	Nøytral	Jeg er skeptisk	
Under 30	1(33,3%)	1(33,3%)	1(33,3%)	N=3
30-45	18(12,9%)	26(18,7%)	95(68,3%)	N=139
Over 45	4(10,3%)	9(23,1%)	26(66,7%)	N=39

Tabell 4

Denne tabellen viser prosentvis fordeling på hvordan foreldrene ville forholdt seg til at sønnen deres ville hatt på kjole på skolen, sett i forhold til foreldrenes alder.

Tabellen viser at det er ganske like svar mellom aldersgruppene. Det er litt høyere prosentandel i gruppen mellom 30- 45 år som svarer at de er positive til at sønnen skal bruke kjole på skolen. De i gruppen over 45 stiller seg i større grad nøytrale, enn hva gruppen 30- 45 gjør. Likevel er hovedtrekket, at de uansett aldersgruppe i relativt stor grad, ville stilt seg skeptisk til sønnens ønske om å ha på kjole på skolen.

Sønnen din har lyst til å starte på ballett.				Total
	Jeg er positiv	Nøytral	Jeg er skeptisk	
Under 30	2(66,7%)	1(33,3%)	0	N=3
30-45	78(55,7%)	39(27,9%)	23(16,4%)	N=140
Over 45	22(56,4%)	13(33,3%)	4(10,3%)	N=39

Tabell 5

Tabellen over viser prosentfordeling av svar på hvordan foreldrene stiller seg til en situasjon der sønnen deres ønsker å starte på ballett, fordelt på foreldrenes alder.

Hovedfunnet i tabellen er at deltakerne også her svarer nokså likt på tvers av aldersgruppene. Igjen er det et lavt antall i gruppen under 30, men to av de tre svarer at de er positive. Det er omtrent like høy svarprosent på *positiv* mellom gruppene 30-45 år og over 45 år. Forskjellen mellom disse gruppene er at en litt høyere prosent svarer de er *skeptiske* i gruppen 30- 45 år.

Kjønn

Det er viktigere at mitt barn har venner av samme kjønn enn av motsatt kjønn.						Total
	Svært uenig	Uenig	Verken enig/uenig	Enig	Svært enig	
Mann	9(22%)	11(26,8%)	13(31,7%)	8(19,5%)	0	N=41
Kvinne	44(30,6%)	30(20,8%)	40(27,8%)	24(16,7%)	6(4,2%)	N=144

Tabell 6

Tabellen over viser prosentvis fordeling på påstanden om det er viktigere at barnet deres har venner av samme kjønn enn av motsatt kjønn, sett i forhold til deltakernes kjønn.

Det er nært like mange mødre som fedre som totalt sier at seg enig i påstanden. Likevel er fordelingen mellom kjønnene noe forskjellig. Det er interessant å se at ingen fedre svarte *svært enig*, men de hadde høyere svarandel på *enig* i forhold til mødrene. Ellers ser man i

tabellen at det er flere mødre enn fedre som svarer *svært uenig* i at det er viktigere at barnet deres har venner av samme kjønn enn motsatt kjønn.

Det er viktig for meg at barnet mitt deler interesser med flere av samme kjønn.						Total
	Svært uenig	Uenig	Verken enig/uenig	Enig	Svært enig	
Mann	3(7,5%)	6(15%)	12(30%)	18(45%)	1(2,5%)	N=40
Kvinne	13(9%)	23(15,9%)	54(37,2%)	48(33,1%)	7(4,8%)	N=145

Tabell 7

Tabellen over viser prosentvis fordeling av svar, på standpunktet om at det er viktig at barnet deler interesser med flere av samme kjønn, sett i forhold til deltakerens kjønn.

Et interessant funn denne tabellen viser, er at det er omtrent 10% flere fedre som mener det er viktig at barnet deres deler interesse med samme kjønn. Noen flere mødre svarer *svært enig*, mens det er en god del flere fedre som svarer *enig*. Samtidig viser tabellen at det er ganske lik fordeling mellom kjønnene på svaralternativene *svært uenig* og *uenig*.

Sønnen din har lyst til å starte på ballett.				Total
	Jeg er positiv	Nøytral	Jeg er skeptisk	
Mann	22(53,7%)	13(31,7%)	6(14,6%)	N=41
Kvinne	80(56,7%)	40(28,4%)	21(14,9%)	N=141

Tabell 8

Tabellen viser fordelingen av hvorvidt deltakerne er positive eller negative til at sønnen har lyst til å starte på ballett.

Hovedtendensen i denne tabellen er at kjønnene svarer nokså likt gitt denne situasjonen. Både blant mødre og fedrene, er det over halvparten som svarer at de er *positive* til at sønnen vil starte på ballett. Dersom vi slår sammen positive og nøytrale svar, blir svarfordelingen enda jevnere, ca. 85% på begge kjønnene. Det er interessant at mødre og fedre stiller seg like positive i denne situasjonen.

Sønnen din sier at han har lyst til å ha på kjole på skolen i morgen.				Total
	Jeg er positiv	Nøytral	Jeg er skeptisk	
Mann	6(14,6%)	6(14,6%)	29(70,7%)	N=41
Kvinne	17(12,1%)	30(21,4%)	93(66,4%)	N=140

Tabell 9

Tabellen viser prosentvis fordeling på hvorvidt foreldrene er positivt eller negativt innstilt til at sønnen har lyst til å ha på kjole på skolen.

Hovedfunnet er at det er små variasjoner mellom kjønnene. I tabellen finner vi at det er en litt høyere prosentandel fedre enn mødre som svarer at de er *skeptiske* til at sønnen skal ha på kjole på skolen. Mødre stiller seg i litt større grad nøytrale i denne situasjonen.

Utdannelse

Sønnen din har lyst til å starte på ballett.				Total
	Jeg er positiv	Nøytral	Jeg er skeptisk	
Grunnskole	1(50%)	0	1(50%)	N=2
Videregående skole	7(38,9%)	6(33,3%)	5(27,8%)	N=18
Opp til 3 år høyere utdanning	17(53,1%)	10(31,3%)	5(15,6%)	N=32
Mer enn 3 år høyere utdanning	77(59,2%)	37(28,5%)	16(12,3%)	N=130

Tabell 10

Tabellen viser prosentfordeling av svar på hvordan foreldrene stiller seg til påstanden om at sønnen har lyst til å starte på ballett, sett i forhold til deltakers fullførte utdanning.

Denne tabellen viser at det er forskjell mellom gruppenes svar ut fra hvor lang utdanning de har. Hovedtendensen er at desto høyere utdanning deltakerne har desto større andel stiller seg *positive* til påstanden. Begge gruppene med 3 års høyere utdanning eller mer har over halvparten svart at de er *positive* til at sønnen vil starte på ballett. Høyest prosent som svarer *skeptisk* finner vi blant gruppen med videregående skole utdanning, hvor det er nesten dobbelt så høy andel som gruppen med 3 års høyere utdanning.

Sønnen din sier at han har lyst til å ha på kjole på skolen i morgen.				Total
	Jeg er positiv	Nøytral	Jeg er skeptisk	
Grunnskole	0	0	2(100%)	N=2
Videregående skole	2(11,1%)	4(22,2%)	12(66,7%)	N=18
Opp til 3 år høyere utdanning	4(12,9%)	4(12,9%)	23(74,2%)	N=31
Mer enn 3 år høyere utdanning	17(13,1%)	28(21,5%)	85(65,4%)	N=130

Tabell 11

Tabellen viser hvordan foreldre stiller seg til situasjonen der sønnen har lyst til å ha på kjole på skolen, sett i forhold til deltakers fullførte utdannelse.

Et interessant funn i denne tabellen er prosentfordeling på andel som svarer *positiv* er veldig lik for alle gruppene, og alle gruppene er i relativt stor grad skeptiske til at sønnen skal gå i kjole. Det er gruppen med mer enn 3 års høyere utdanning som er minst skeptiske. Vi ser imidlertid at de med videregående utdanning svarer veldig likt gruppen på dette spørsmålet. Samtidig er det et veldig lavt antall på gruppen som har grunnskole oppført som høyest fullførte utdannelse, begge i den gruppen svarer *skeptisk*. Et annet interessant funn er at gruppen med opp til 3 år høyere utdanning ellers har den høyeste prosentandelen på *skeptisk*.

Politikk

	Sønn har lyst til å ha på kjole på skolen			Total
	Positiv	Nøytral	Skeptisk	
Venstresiden	13(24,5 %)	13(24,5 %)	27(50,9 %)	N=53
Sentrum	3(8,3 %)	6(16,7 %)	27(75 %)	N=36
Høyresiden	4(6,6 %)	9(14,8 %)	48(78,7 %)	N=61
Ønsker ikke svare	3(9,7 %)	8(25,8 %)	20(64,5 %)	N=31

Tabell 12

Tabell 12 viser fordeling av svar på hvordan foreldrene ville stilt seg til at sønnen har lyst til å ha på kjole på skolen, sett i forhold til politisk tilhørighet.

Et hovedfunn i tabellen er at i alle gruppene har over halvparten svart at de er *skeptiske*. Det er likevel betydelige forskjeller mellom gruppene, og vi ser at de som føler tilhørighet med venstresiden er gruppen som er minst skeptisk til at sønnen vil gå i kjole. Videre fordeler samme gruppe seg likt på svaralternativene *positiv* og *nøytral*, som til sammen viser nesten 50%. Videre er det et interessant funn at det er små forskjeller mellom de som har tilhørighet til sentrum og høyresiden, begge har nokså høy prosentandel på *skeptisk*. Lavest svarandel for *positiv* er det gruppen som har tilhørighet til høyresiden.

Dette funnet er i tillegg signifikant med et signifikansnivå på 0,012.

	Sønn har lyst til å starte på ballett			Total
	Positiv	Nøytral	Skeptisk	
Venstresiden	39(73,6 %)	12(22,6 %)	2(3,8 %)	N=53
Sentrum	21(58,3 %)	11(30,6 %)	4(11,1 %)	N=36
Høyresiden	29(46,8 %)	20(32,2 %)	13(21 %)	N=62
Ønsker ikke svare	13(41,9 %)	10(32,3 %)	8(25,8 %)	N=31

Tabell 13

Tabellen viser fordeling av svar på hvordan foreldrene stiller seg i forhold til at sønnen har lyst til å begynne på ballett, fordelt på deres politisk tilhørighet.

Et særlig interessant funn i denne tabellen er at prosentfordelingen er ulik, selv om tendensen er den samme i alle grupper. De fleste svarer at de er positive, mens færrest innenfor hver gruppe svarer at de er skeptiske. Venstresiden er gruppen hvor flest svarer at de er *positive*, i tillegg har de svært lav andel som svarer at de er *negative*. Sentrum svarer også i stor grad at de er *positive*, i tillegg har de en nokså høy andel som svarer *nøytral*. Høyresiden er gruppen som har flest foreldre som er *skeptiske* til påstanden, og har dobbelt så høy svarandel på dette alternativet enn sentrum og omtrent fem ganger så høy som venstresiden. Det er over 25% som skiller de som har tilhørighet til venstresiden og de som har tilhørighet til høyresiden i prosentandel som svarer *positiv* gitt denne situasjonen. I forhold til forrige tabell, er det også større forskjell på prosentfordeling mellom gruppene sentrum og høyresiden.

Dette funnet er også signifikant. Signifikansnivået i denne tabellen er 0,00.

Religion

	Sønn har lyst til å ha på kjole på skolen			Total
	Positiv	Nøytral	Skeptisk	
Troende, aktiv	2(14,3 %)	2(14,3 %)	10(71,4 %)	N=14
Troende, passiv	4(6,6 %)	7(11,5 %)	50(82 %)	N=61
Ikke troende	15(16,3 %)	22(23,9 %)	55(59,8 %)	N=92
Ønsker ikke svare	2(14,3 %)	5(35,7 %)	7(50 %)	N=14

Tabell 14

Tabellen viser fordeling av svar på hvordan foreldrene stiller seg til at sønnen har lyst til å ha på kjole på skolen, sett i forhold til deres religiøsitet.

Det er gjennomgående høy andel som svarer de er *skeptisk* innen alle gruppene. Et interessant funn er at passivt troende er gruppen hvor flest svarer skeptisk, og samtidig har lavest svarandel på *positiv*. Blant annet er det 10 % flere passivt troende enn aktivt troende som er *skeptiske* til at sønnen skal bruke kjole. Gruppen med ikke-troende er den med lavest andel *skeptiske* foreldre. Samtidig stiller de seg ikke noe særlig mer *positive* enn de aktivt troende gjør, men heller i stedet mer mot nøytral.

Det som er spesielt interessant med denne tabellen er at funnet i den er signifikant.

Signifikansnivået her er 0,024.

	Sønn har lyst til å starte på ballett			Total
	Positiv	Nøytral	Skeptisk	
Troende, aktiv	6(42,9 %)	2(14,3 %)	6(42,9 %)	N=14
Troende, passiv	28(45,9 %)	22(36,1 %)	11(18 %)	N=61
Ikke troende	61(65,6 %)	24(25,8 %)	8(8,6 %)	N=93
Ønsker ikke svare	7(50 %)	5(35,7 %)	2(14,3 %)	N=14

Tabell 15

Tabellen viser fordeling av svar på hvordan foreldrene stiller seg i forhold til at sønnen har lyst til å starte på ballett, sett i forhold til foreldrenes grad av religiøs praktisering.

Et interessant funn i denne tabellen er at det er markant forskjell mellom troende og ikke-troende på hvordan de har svart. Blant annet ser vi at det er omtrent like stor prosentandel som svarer *positiv* på gruppene troende, mens det er en nokså høyere andel som svarer at de er *positive* blant ikke-troende. Deretter skiller de aktivt troende seg ut med en over dobbelt så stor prosentandel av de som er *negative* til påstanden, i forhold til passivt troende. Også her er det dobbelt så mange passivt troende som er *negative* som ikke-troende er til at sønnen har lyst til å starte på ballett. De ikke-troende er den gruppen som stiller seg mest *positive* til påstanden, mens vi ser at de aktivt troende er mest *skeptiske*. Tabellen viser også at passivt troende i større grad enn de andre gruppene er *nøytrale* til påstanden.

Dette funnet har et signifikansnivå på 0,01, som betyr at dette funnet er signifikant og ikke skyldes tilfeldig variasjon.

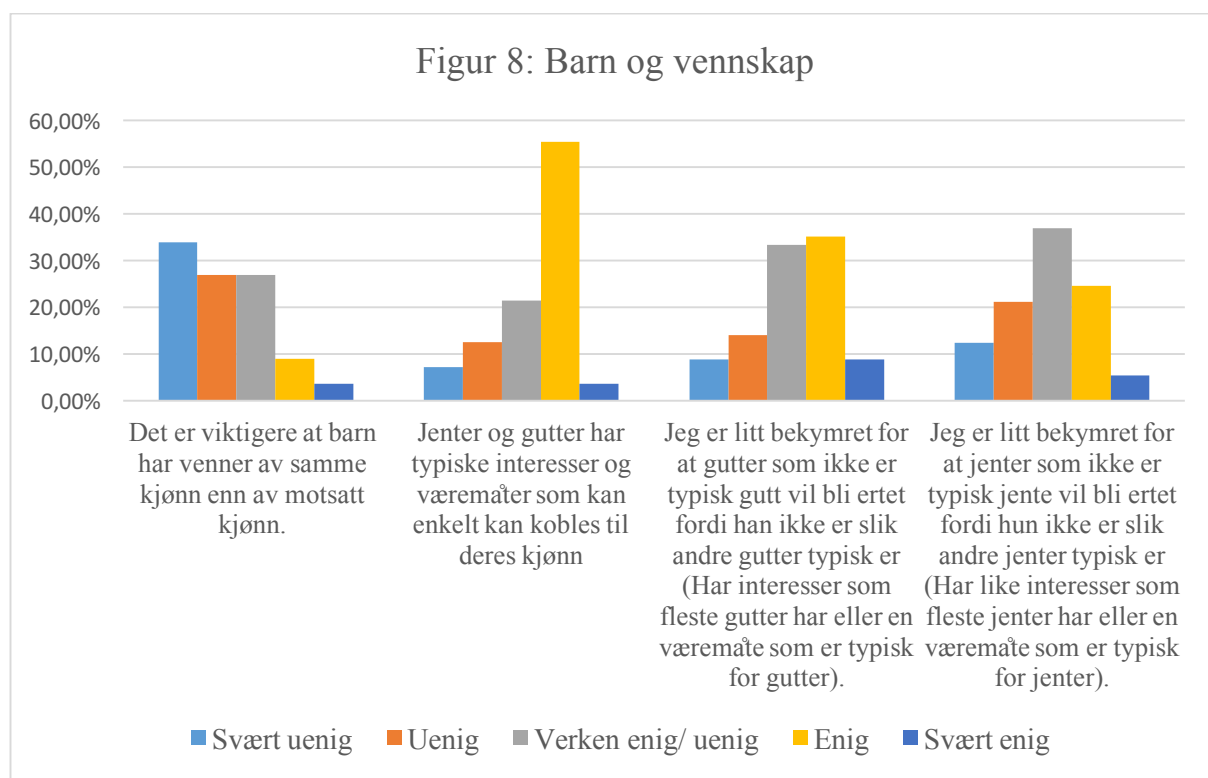
4.2. Ansattundersøkelsen

4.2.1. Bakgrunnsinformasjon om deltakerne i ansattundersøkelsen

I spørreundersøkelsen blant SFO-ansatte var det totalt 58 deltakere. Disse fordeler seg på fem ulike skoler i Stavanger kommune. Det var 25,9 % (n=15) menn som svarte på undersøkelsen, og 74,1 % (n=43) kvinner. Alderen på deltakerne fordeler seg slik: 43,1 % (n=25) svarte ”Under 30” år, 34,5 % svarte ”30 – 45” år og 22,4 % (n=13) svarte ”Over 45” år. På spørsmål om deltakerens politiske tilhørighet fordeler deltakerne seg slik: 20,7 % svarte venstresiden, 13,8 % sentrumssiden, 20,7 % svarte høyresiden mens 44,8 % ønsket ikke å svare/interesserer seg ikke for politikk. På spørsmål om hva som beskriver best deres religiøse liv svarte deltakerne slik: 15,5 % aktivt troende, 27,6 % passivt troende, 44,8 % ikke troende og 12,1 % ønsket ikke å svare.

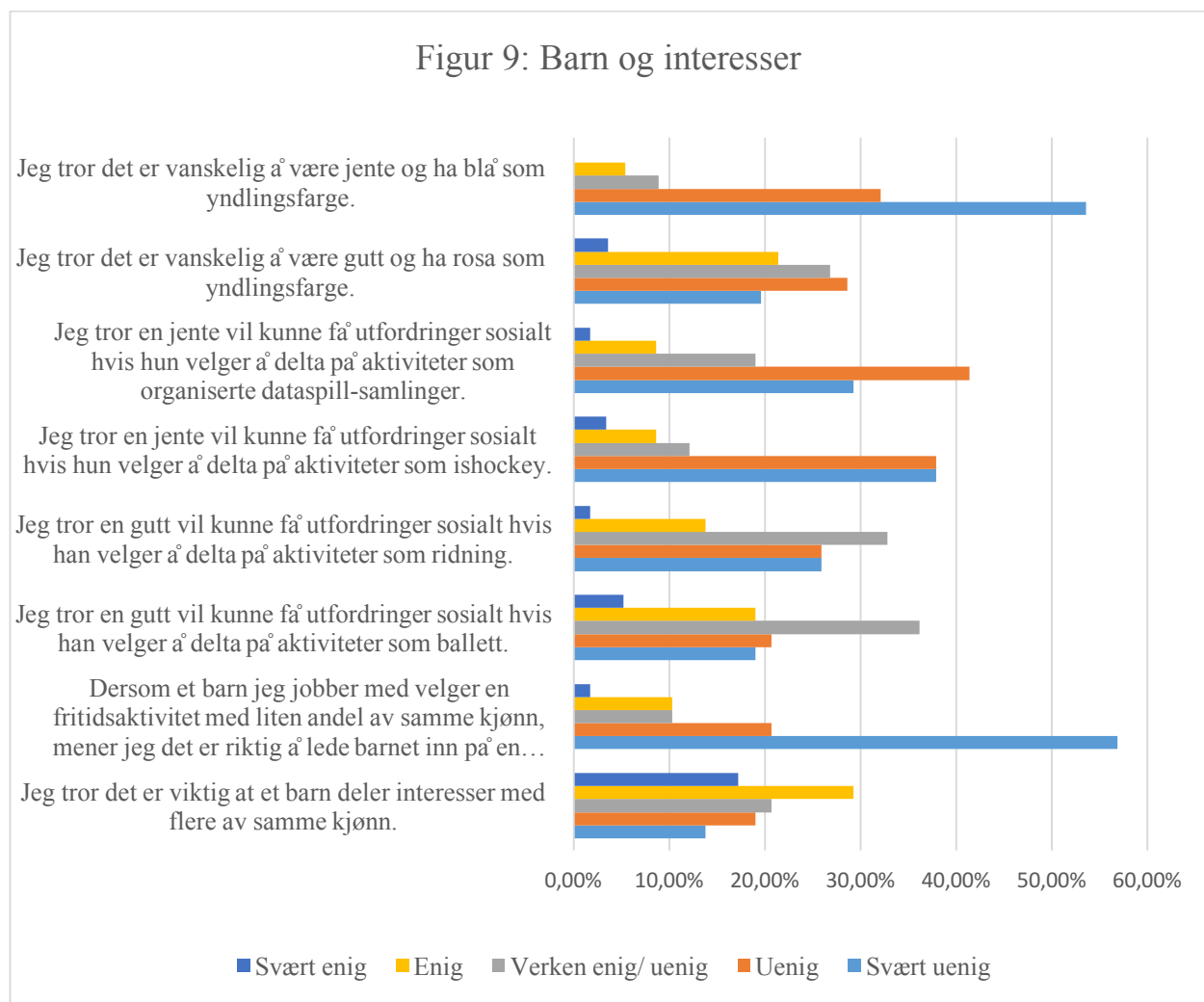
4.2.2. Deskriptive data

Slik som i presentasjonen av funn i foreldreundersøkelsen har jeg også her delt opp etter spørsmålsgruppene. Også her vil resultatene presenteres i form av søylediagram over prosentfordelingen.

Figur 8 viser prosentfordelingen på spørsmålene om Barn og vennskap i ansattundersøkelsen. Diagrammet viser blant annet at et flertall er enige i at barn har interesser og væremåter som kan kobles til deres kjønn. Deltakerne i undersøkelsen er i stor grad uenige i at det er viktigere at barn har venner av samme kjønn enn av motsatt kjønn.

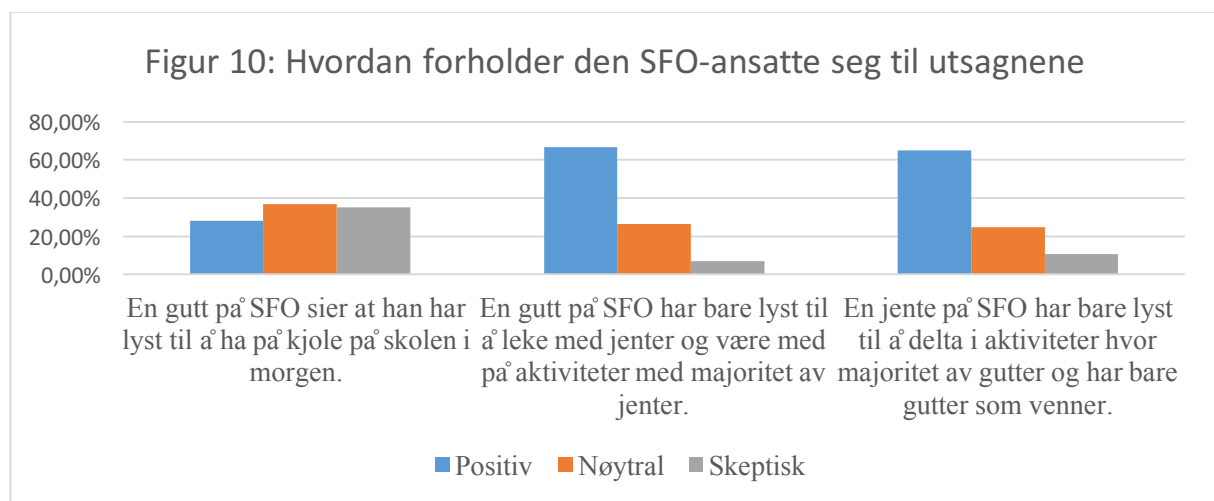
Et annet interessant funn i figuren er at diagrammene viser at flere SFO-ansatte er mer bekymret for gutter som ikke er ”typisk gutt” skal bli ertet (44%), i forhold til jenter som ikke er ”typisk jente” skal bli ertet (30 %). I tillegg er andelen som svarer *verken enig/ uenig* omtrent like stor.

Figuren over viser prosentfordelingen for spørsmålsgruppen ”Barn og interesser”. Nesten halvparten av deltakerne er *enig* eller *svært enig* i at det er viktig at barn deler interesser med flere av samme kjønn. Samtidig mener et mindretall (12 %) at det er riktig å lede barn inn på en annen aktivitet dersom de har interesser med lav andel av eget kjønn. Over halvparten er

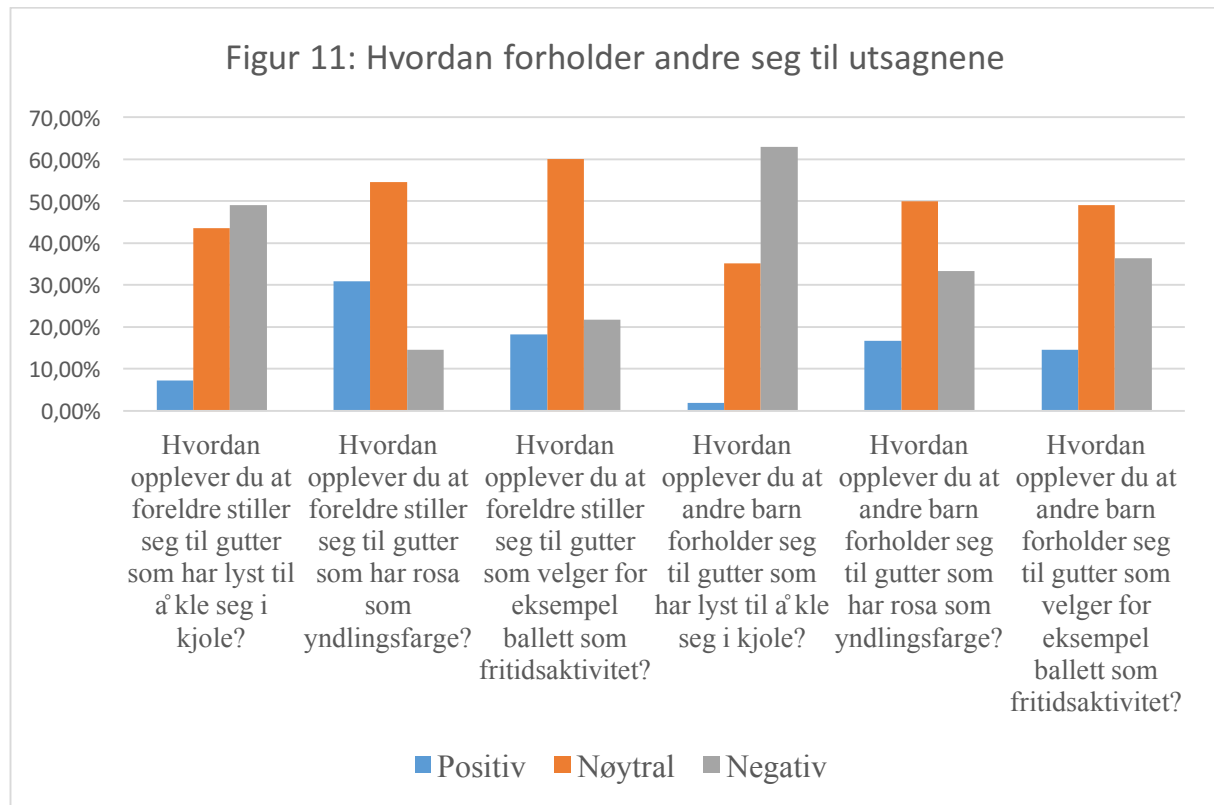
svært uenige i at det er riktig å lede barnet inn på en annen aktivitet, og til sammen mener 3 av 4 deltakere at det ikke er riktig å gjøre dette.

Et annet interessant funn i diagrammet viser at SFO-ansatte tror at det er vanskelig å være gutt med interesser som kan sees på som ”jentete”. Både når det gjelder å ha rosa som yndlingsfarge og det å ha fritidsinteresser som ridning eller ballett, er deltakerne mer enig i at gutten kan få utfordringer sosialt enn i spørsmålene som angår jenter med ”guttete” interesser. Det er også en langt høyere andel som svarer *verken enig/uenig* i påstandene som handler om gutter i jentedominerte aktiviteter. Den aktiviteten flest tror vil kunne gi gutten utfordringer sosialt er ballett, med nesten 25% svarandel svarer *enig* eller *svært enig*. Det er likevel et flertall som er *uenig* eller *svært uenig* i at disse situasjonene kan by på utfordringer for barna, uansett kjønn. Når det gjelder barns yndlingsfarge er det stor variasjon mellom svarene ut fra barnets kjønn. Det er til sammen 85% som ikke tror det vil være vanskelig å være jente og å blå som yndlingsfarge, bare 5% sier seg *enig* i denne påstanden, ingen svarer *svært enig*. På påstand om de tror det er vanskelig å være gutt og ha rosa som yndlingsfarge er svarandelen mer spredt mellom svaralternativene. 25 % sier at de er *enig* eller *svært enig* i påstanden, samtidig er omtrent halvparten *uenig* eller *svært uenig* i dette. Det er også interessant at det er nesten tre ganger så mange som svarer *verken enig/uenig* i påstanden om gutter med rosa som yndlingsfarge i forhold til jenter med blå som yndlingsfarge.

Figuren 10 viser prosentfordelinger over svar på påstander om barns handlinger på SFO. Diagrammet viser at flere SFO-ansatte er *skeptiske* enn *positive* til om en gutt skulle kommet på skolen i kjole, samtidig er det en like høy andel som svarer *nøytral*.

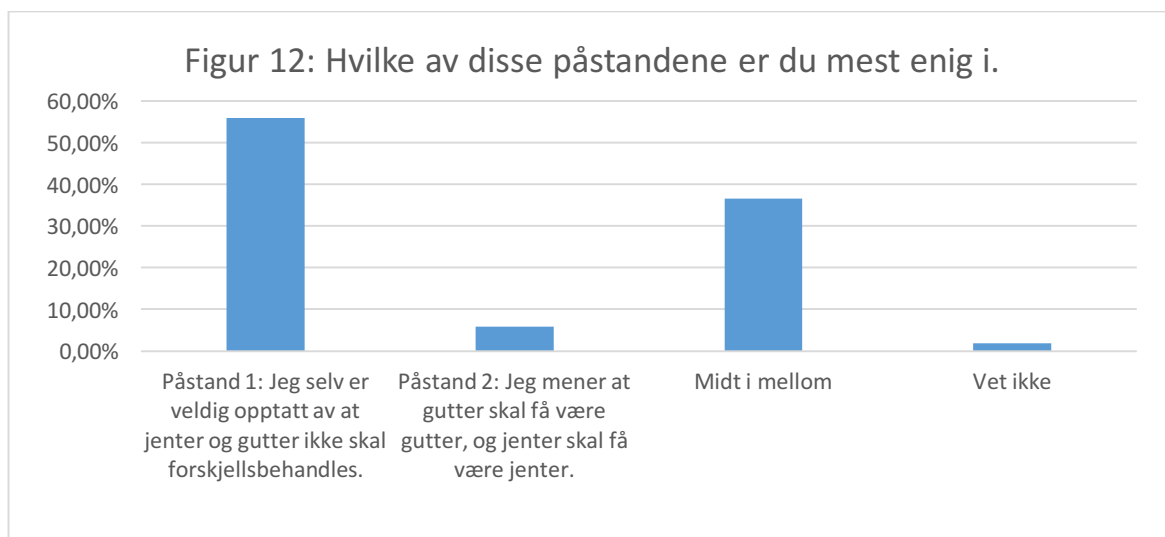
Når det gjelder barn som i stor grad bare leker med barn av motsatt kjønn og deltar i aktiviteter med majoritet av motsatt kjønn svares det nærmest likt om begge kjønn. Det er litt flere som er skeptiske til jenter som har bare guttevenner enn motsatt.

I figur 11 vises prosentfordelingen på resten av påstandene i spørsmålsgruppen.

Hovedtrekket fra dette diagrammet er at deltakerne opplever at andre barn forholder seg mer negativt enn foreldre til gutter som ikke er ”typisk gutt”. På spørsmål som handler om andre barns forhold til gutter som bryter med kjønnsnormer, er den laveste andelen som svarer negativ dobbelt så høy som den laveste andelen på spørsmål om foreldres forhold til det samme. Minst positiv mener deltakerne både foreldre og barn er til gutter som ønsker å kle seg i kjole, her er det bare 2 % som tror andre barn vil forholde seg positivt til en gutt i kjole. Det er også relativt høy andel som svarer at de tror både foreldre og barn forholder seg negativt til gutter som velger ballett som fritidsaktivitet.

Sett bort fra påstander om gutter i kjole, er det veldig høy andel, mellom 50 % og 60 %, som svarer *nøytral* på påstandene. Den eneste påstanden som har høyere svarandel på *positiv* enn negativ er påstanden om andre foreldres forhold til gutter med rosa som yndlingsfarge, her er andelen som svarer positiv dobbelt så høy (30 %) som andelen som svarer negativt (15 %).

Figuren over viser prosentfordeling av svar på spørsmål hvor deltakerne ble bedt om å ta stilling til hvilken av påstandene de var mest enig i.

Dette søylegrammet viser at litt over halvparten av SFO-ansatte mener at de selv er opptatt av at jenter og gutter ikke skal forskjellsbehandles, det er få som svarer at de er mest enige i påstand 2, men det er også en relativt høy andel som plasserer seg midt i mellom påstandene.

Spørsmål	Gj.snitt	Median	Std.avvik
5) Det er viktigere at barn har venner av samme kjønn enn av motsatt kjønn.	2,21	2	1,124
6) Jenter og gutter har typiske interesser og væremåter som kan enkelt kan kobles til deres kjønn	3,36	4	0,999
9) Jeg tror det er viktig at et barn deler interesser med flere av samme kjønn.	3,17	3	1,313
11) Jeg tror en gutt vil kunne få utfordringer sosialt hvis han velger å delta på aktiviteter som ballett.	2,71	3	1,14
12) Jeg tror en gutt vil kunne få utfordringer sosialt hvis han velger å delta på aktiviteter som ridning.	2,4	2	1,075
13) Jeg tror en jente vil kunne få utfordringer sosialt hvis hun velger å delta på aktiviteter som ishockey.	2,02	2	1,084
14) Jeg tror en jente vil kunne få utfordringer sosialt hvis hun velger å delta på aktiviteter som organiserte dataspill-samlinger.	2,12	2	0,993
15) Jeg tror det er vanskelig å være gutt og ha rosa som yndlingsfarge.	2,61	3	1,139
16) Jeg tror det er vanskelig å være jente og ha blå som yndlingsfarge.	1,66	1	0,859
17) En gutt på SFO sier at han har lyst til å ha på kjole på skolen i morgen.	2,07	2	0,799
21a) Hvordan opplever du selv at andre barn forholder seg til gutter som har lyst til å kle seg i kjole?	2,61	3	0,529

Tabell 16

Tabellen over viser gjennomsnitt, median og standardavviket for utvalgte spørsmål i ansattundersøkelsen. Full oversikt ligger som vedlegg.

I tabellen ser vi at spørsmål 9 er spørsmålet som har det høyeste standardavviket, og derfor kan vi få inntrykk av at det i liten grad er enighet blant SFO-ansatt på spørsmålet om det er viktigere at barn har interesser med flere av samme kjønn. Også på spørsmål ser vi at det er litt spredning i svar ut fra standardavviket, men standardavviket er ikke større enn at det viser at det i stor grad er spredningen er rundt påstanden ”uenig”.

På spørsmålene som handler om valg av fritidsaktiviteter (spørsmål 11 – 14), er det spørsmålet om gutter vil få utfordringer ved å velge ballett som har høyest gjennomsnitt og standardavvik. Det er spørsmål 14 som har lavest standardavvik, og har også et lavt gjennomsnitt. Dette betyr at det er mindre spredning, og kan tolkes som at jenter som deltar på denne aktiviteten.

Et interessant funn i denne tabellen er standardavviket på spørsmålene som gjelder gutter og jenters yndlingsfarge. Gjennomsnittet for spørsmålet om gutter med rosa som yndlingsfarge er høyere enn jenter med blå som yndlingsfarge. Dette betyr at de SFO-ansatte mener at det er vanskeligere å være gutt og ha rosa som yndlingsfarge. I tillegg er standardavviket en del lavere på spørsmålet om jenter med blå som yndlingsfarge, i forhold til spørsmålet om gutter med rosa som yndlingsfarge. Dette kan tolkes som at det i større grad er enighet i spørsmålet som handler om jentene, som videre betyr at det er litt mer varierte grad av svar i spørsmålet om guttene.

Blant utsagnet er det relativ likt standardavvik, men det er to som skiller seg ut; Spørsmål 17 og spørsmål 21a. Spørsmål 17 skiller seg ut fordi det har et høyt standardavvik, tatt i betraktning at det er kun tre svaralternativer på dette utsagnet. Dette er fordi svarfordelingen er veldig jevn utover alternativene. På den andre siden er det spørsmål 21c som har lavt standardavvik. Det kommer av at det er svært få som har svart at de tror andre barn forholder seg *positivt* til gutter i kjole, mens en høy andel har svart *negativt*.

4.2.3. Krysstabeller i ansattundersøkelsen

Under vil jeg presentere krysstabeller for ansattundersøkelsen. Presentasjonen deles inn ut fra bakgrunnsinformasjonen, og vil se nærmere på om bakgrunnsinformasjon; alder, kjønn, religiøsitet og politisk tilhørighet, har betydning for deltakernes svar. Hver bakgrunnsfaktor vil gi overskriften over tabellene. Jeg velger å ikke se nærmere på svarene for deltakerne som har krysset av for alternativet «Ønsker ikke svare».

Alder

Det er viktigere at barn har venner av samme kjønn enn av motsatt kjønn.						Total
	Svært uenig	Uenig	Verken enig/uenig	Enig	Svært enig	
Under 30	5(20%)	9(36%)	8(32%)	2(8%)	1(4%)	N=25
30-45	5(27,8%)	4(22,2%)	5(27,8)	3(16,7%)	1(5,6%)	N=18
Over 45	9(69,2%)	2(15,4%)	2(15,4%)	0	0	N=13

Tabell 17

Tabellen over viser prosentfordeling av svar på spørsmål om det er viktigere at barn har venner av samme kjønn enn av motsatt kjønn, sett i forhold til deltakerens alder.

Et interessant funn i denne tabellen, er at ingen i gruppen over 45 synes det er viktigere at barn har venner av samme kjønn. Det er en svært høy andel innen den gruppen som ikke er enig i påstanden, og de fleste svarer at de er *svært uenig*. Det er også en større andel i aldersgruppen 30- 45 år som svarer *svært uenig*, enn det er i gruppen på under 30. Samtidig er det gruppen under 30 som har størst andel svar på *uenig*. Gruppen 30- 45 er den gruppen som i størst grad synes det er viktig at barn har venner av samme kjønn.

Jeg tror det er viktig at et barn deler interesser med flere av samme kjønn.						Total
	Svært uenig	Uenig	Verken enig/uenig	Enig	Svært enig	
Under 30	2(8%)	5(20%)	6(24%)	7(28%)	5(20%)	N=25
30-45	2(10%)	6(30%)	3(15%)	7(35%)	2(10%)	N=20
Over 45	4(30,8%)	0	3(23,1%)	3(23,1%)	3(23,1%)	N=13

Tabell 18

Tabellen over viser prosentfordeling av svar på spørsmål om det er viktigere at barn har interesser med fler av samme kjønn, sett i forhold til den SFO-ansattes alder.

Et interessant funn her er at variasjonen er nokså stor mellom aldersgruppene. Blant annet kan vi se at aldersgruppen over 45 har høyest svarandel på både *svært enig* og *svært uenig*.

Dersom vi ser på svaralternativene mer samlet, ser vi at de som tror det er viktig at barn har venner av samme kjønn er ganske likt fordelt mellom gruppene. Variasjonen ligger hovedsakelig i hvilken grad de er enige i påstanden. I tillegg ser vi at det er gruppen 30- 45 år som samlet er mest uenig i gitt påstand.

En gutt på SFO har bare lyst til å leke med jenter, og være med på aktiviteter med majoritet av jenter.				Total
	Jeg er positiv	Nøytral	Jeg er skeptisk	
Under 30	18(72%)	7(28%)	0	N=25
30-45	13(68,4%)	3(15,8%)	3(15,8%)	N=19
Over 45	7(53,8%)	5(38,5%)	1(7,7%)	N=13

Tabell 19

Tabellen viser prosentfordelingen av ansattes syn på situasjonen om en gutt som bare vil leke med jenter, sett i forhold til den SFO-ansattes alder.

Hovedfunnet i denne tabellen er at alle aldersgruppene i stor grad stiller seg positive til utsagnet, og at dersom vi inkluderer svarandelen på nøytral, er det høy aksept blant SFO-ansatte, uansett alder, for at gutter utelukkende kan ha jentevenner. Tabellen viser at ansatte under 30 år er mest positive, og at ingen i denne gruppen svarer de er skeptiske. Gruppen over 45 år er den gruppen som i minst grad stiller seg *positiv* til at en gutt har bare jentevenner. Samtidig er det de mellom 30- 45 år som har størst andel svar på *skeptisk*.

Dersom et barn jeg jobber med velger en fritidsaktivitet med liten andel av samme kjønn, mener jeg det er riktig å lede barnet inn på en annen aktivitet.						Total
	Svært uenig	Uenig	Verken enig/uenig	Enig	Svært enig	
Under 30	16(64%)	4(16%)	2(8%)	2(8%)	1(4%)	N=25
30-45	9(45%)	6(30%)	1(5%)	4(20%)	0	N=20
Over 45	8(61,5%)	2(15,4%)	3(23,1%)	0	0	N=13

Tabell 20

Tabell 20 prosentvis fordeling av hvordan de SFO-ansatte forholder seg til påstand om at det er riktig å lede et barn inn på en annen aktivitet, dersom det deltar i aktivitet med lav andel av eget kjønn, sett i forhold til deres alder.

Et interessant funn i denne oversikten, er at ingen i gruppen over 45 år synes det er riktig å lede barnet inn på en annen aktivitet. Samtidig er dette gruppen med høyest fordeling på *verken enig/ uenig* sammenlignet med de to andre gruppene. Videre er det interessant at dersom vi slår sammen svært uenig og uenig, er det små forskjeller mellom aldersgruppene. Ansatte under 30 er også i størst grad uenig i påstanden, mens de to andre gruppene har ganske lik fordeling på uenig-alternativene.

En gutt på SFO sier at han har lyst til å ha på kjole på skolen i morgen.				Total
	Jeg er positiv	Nøytral	Jeg er skeptisk	
Under 30	6(24%)	12(48%)	7(28%)	N=25
30-45	6(31,6%)	4(21,1%)	9(47,4%)	N=19
Over 45	4(30,8%)	5(38,5%)	4(30,8%)	N=13

Tabell 21

Tabellen over viser prosentfordeling av hvordan ansatte forholder seg til situasjonen der en gutt har lyst til å gå i kjole på skolen, sett i forhold til deltakerens alder.

Et interessant funn her er at aldersgruppen 30- 45 år har høyest andel som svarer de er *positive*, men også høyest andel som svarer de er *skeptisk*. Videre ser vi at de under 30 år i størst grad stiller seg *nøytral* til denne påstanden. Gruppen over 45 år fordeler seg jevnt på svaralternativene, og er midt mellom de andre gruppene.

Kjønn

Det er viktigere at barn har venner av samme kjønn enn av motsatt kjønn.						Total
	Svært uenig	Uenig	Verken enig/uenig	Enig	Svært enig	
Mann	2(14,3%)	4(28,6%)	5(35,7%)	3(21,4%)	0	N=14
Kvinne	17(40,5%)	11(26,2%)	10(23,8%)	2(4,8%)	2(4,8%)	N=42

Tabell 22

Tabellen over viser prosentfordeling av svar på påstanden om det er viktigere at barn har venner av samme kjønn, enn av motsatt kjønn, sett i forhold til den SFO-ansattes kjønn. Hovedfunnet i denne tabellen er at kvinner i mye større grad er *svært uenig* i påstanden enn det menn er. Det er ingen menn som har sagt seg *svært enig* i at denne påstanden. Samtidig ser man at dersom vi slår sammen enig-alternativene er det dobbelt så høy andel menn som synes at det er viktigere at barn har venner av samme kjønn enn av motsatt kjønn. Menn stiller seg også i størst grad *verken enig/ uenig* til denne påstanden.

Jeg tror det er viktig at et barn deler interesser med flere av samme kjønn.						Total
	Svært uenig	Uenig	Verken enig/uenig	Enig	Svært enig	
Mann	3(20%)	2(13,3%)	3(20%)	4(26,7%)	3(20%)	N=15
Kvinne	5(11,6%)	9(20,9%)	9(20,9%)	13(30,2%)	7(16,3%)	N=43

Tabell 23

Tabell 23 viser prosentfordeling på spørsmål om det er viktig at barn deler interesser med flere av samme kjønn, sett i forhold til den SFO-ansattes kjønn.

Her finner vi at menn har høyere prosentfordeling på ytterpunktene i forhold til kvinnene, og at den største forskjellen ligger i at menn i høyere grad enn kvinner stiller seg *svært uenig* i påstanden. I tillegg er det interessant å se at dersom man slår sammen uenig- og enig-alternativene, er det svært lik fordeling mellom gruppene.

En gutt på SFO sier at han har lyst til å ha på kjole på skolen i morgen.				Total
	Jeg er positiv	Nøytral	Jeg er skeptisk	
Mann	1(6,7%)	5(33,3%)	9(60%)	N=15
Kvinne	15(35,7%)	16(38,1%)	11(26,2%)	N=42

Tabell 24

Tabellen viser prosentfordeling av svar på situasjonen der en gutt har lyst til å ha på seg kjole på skolen, sett i forhold til den SFO-ansattes kjønn.

Denne tabellen viser at det er ganske store forskjeller mellom mellom kjønnene på dette spørsmålet. Menn stiller seg i svært liten grad *positiv* til gutter i kjole, og over halvparten er *skeptiske* til dette. Kvinnene sprer seg jevnere utover alternativene, men heller i større grad mot det *positive*. Prosentandelen kvinner som er *skeptiske* er under halvparten så stor som andelen skeptiske menn.

Politikk

En gutt på SFO sier at han har lyst til å ha på kjole på skolen i morgen.				Total
	Jeg er positiv	Nøytral	Jeg er skeptisk	
Venstresiden	6(50%)	5(41,7%)	1(8,3%)	N=12
Sentrum	1(12,5%)	4(50%)	3(37,5%)	N=8
Høyresiden	3(25%)	2(16,7%)	7(58,3%)	N=12
Ønsker ikke svare	6(24%)	10(40%)	9(36%)	N=25

Tabell 25

Tabell viser prosentfordeling av svar gitt situasjonen der en gutt har lyst til å ha på kjole på skolen, sett i forhold til de ansattes politiske tilhørighet.

Et interessant funn her er at venstresiden har høyest prosentandel på *positiv* og har samtidig den laveste andelen svar på *skeptisk*. Sentrum er gruppen som i minst grad sier seg positive til påstanden, mens høyresiden er tydelig mest *skeptisk* til gutter i kjole.

En gutt på SFO har bare lyst til å leke med jenter, og være med på aktiviteter med majoritet av jenter.				Total
	Jeg er positiv	Nøytral	Jeg er skeptisk	
Venstresiden	9(75%)	3(25%)	0	N=12
Sentrum	5(62,5%)	2(25%)	1(12,5%)	N=8
Høyresiden	6(50%)	5(41,7%)	1(8,3%)	N=12
Ønsker ikke svare	18(72%)	5(20%)	2(8%)	N=25

Tabell 26

Tabellen over viser prosentfordeling av svar på situasjon der en gutt bare vil leke med jenter, sett i forhold til deres politiske tilhørighet.

I denne tabellen ser man igjen at venstresiden er gruppen med høyest prosentandel positive. Ingen på venstresiden heller svart at de er skeptiske. Sentrum har også i stor grad svart at de er positive. Høyresiden har den laveste prosentandelen *positive*, men har også i stor grad svart *nøytral* på spørsmålet. Hovedtrekket i denne tabellen er likevel at alle gruppene i større grad er positive til situasjonen der en gutt bare vil leke med jenter, sammenlignet med situasjonen med gutten som ville ha på kjole.

Religion

En gutt på SFO sier at han har lyst til å ha på kjole på skolen i morgen.				Total
	Jeg er positiv	Nøytral	Jeg er skeptisk	
Troende, aktiv	2(22,2%)	4(44,4)	3(33,3%)	N=9
Troende, passiv	2(12,5%)	8(50%)	6(37,5%)	N=16
Ikke troende	11(42,3%)	7(26,9%)	8(30,8%)	N=26
Ønsker ikke svare	1(16,7%)	2(33,3%)	3(50%)	N=6

Tabell 27

Tabell viser prosentfordeling av svar på situasjonen der en gutt har lyst til å ha på kjole, sett i forhold til deres religiøse tilhørighet.

Det mest interessante funnet i denne tabellen er at det ikke er store forskjeller i prosentandelen som stiller seg skeptisk, på tvers av gruppene. Der er imidlertid en mye høyere andel ikke-troende som stiller seg positive. Flertallet av troende i begge grupper stiller seg heller nøytrale.

En gutt på SFO har bare lyst til å leke med jenter, og være med på aktiviteter med majoritet av jenter.				Total
	Jeg er positiv	Nøytral	Jeg er skeptisk	
Troende, aktiv	5(55,6%)	3(33,3%)	1(11,1%)	N=9
Troende, passiv	9(56,3%)	7(43,8%)	0	N=16
Ikke troende	20(76,9%)	5(19,2%)	1(3,8%)	N=26
Ønsker ikke svare	4(66,7%)	0	2(33,3%)	N=6

Tabell 28

Tabellen viser prosentfordeling av svar gitt situasjonen der en gutt bare vil leke med jenter, sett i forhold til deres religiøse tilhørighet.

Igjen ser vi at gruppen med ikke-troende stiller seg positive til påstanden i størst grad, mens de troende igjen stiller seg mer nøytrale. Det er lav prosentandel som har svart skeptisk på dette utsagnet uavhengig av hvilken religiøs tilhørighet de føler tilknytning til.

4.3. Resultat av sammenligning mellom de to voksegruppene

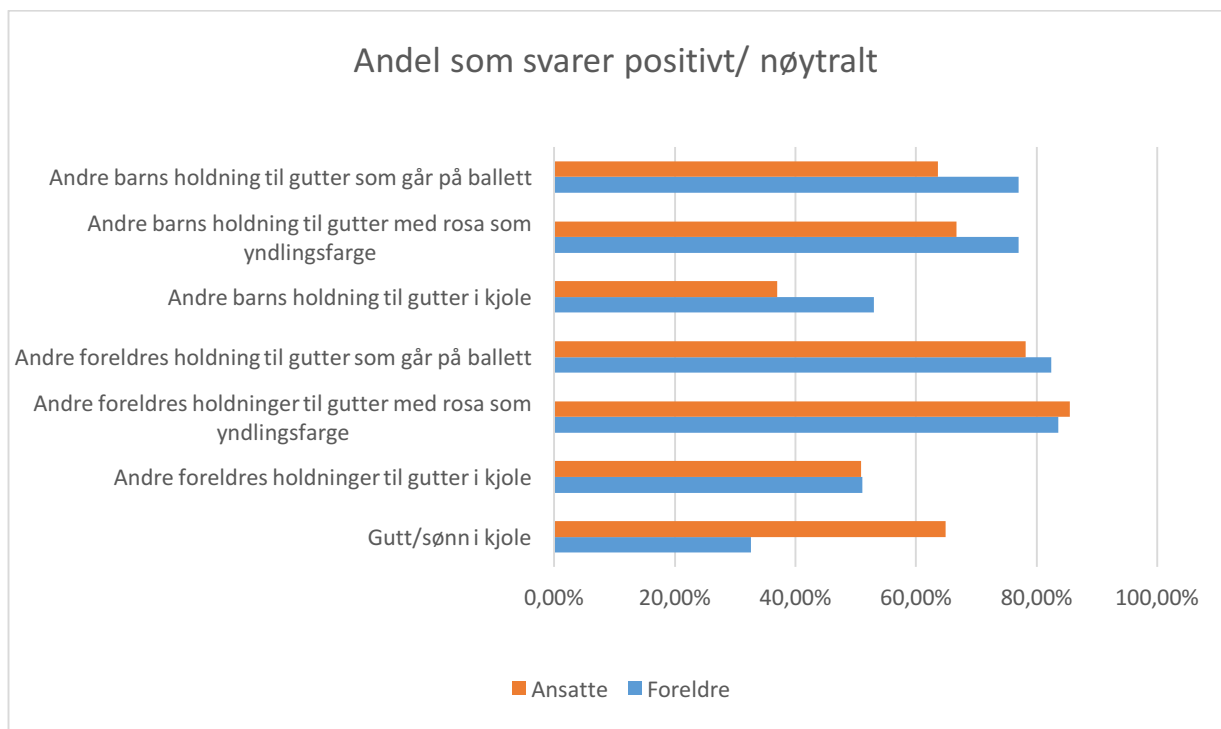
I dette kapittelet presenteres sammenligninger mellom foreldre og SFO-ansatte. Med bakgrunn i at de fleste spørsmålene har ulik formulering for de to voksegruppene har det derfor ikke vært mulig å utføre en t-test, men jeg har heller valgt å sammenligne de to gruppene ved å se på gjennomsnittet for svarene. Dette vil jeg gjøre fordi jeg mener at selv om ikke t-testen er mulig, vil det kunne gi en interessant oversikt over om det er variasjon i holdninger blant foreldre og SFO-ansatte.

Spørsmål	Foreldre	Ansatte
Viktigere at barn har venner av samme kjønn enn av motsatt kjønn	2,44	2,21
Viktigere at et barn deler interesser med flere av samme kjønn	3,11	3,17
Det er riktig å lede barnet inn på en annen aktivitet dersom det deltar i en aktivitet hvor det er en lav andel av samme kjønn	1,73	1,79
Jeg tror en gutt vil kunne få utfordringer sosialt hvis han velger å delta på aktiviteter som ballett.	2,78	2,71
Jeg tror en gutt vil kunne få utfordringer sosialt hvis han velger å delta på aktiviteter som ridning.	2,33	2,4
Jeg tror en jente vil kunne få utfordringer sosialt hvis hun velger å delta på aktiviteter som ishockey.	1,75	2,02
Jeg tror en jente vil kunne få utfordringer sosialt hvis hun velger å delta på aktiviteter som organiserte dataspill-samlinger.	1,9	2,12
Jeg tror det er vanskelig å være gutt og ha rosa som yndlingsfarge.	2,79	2,61
Jeg tror det er vanskelig å være jente og ha blå som yndlingsfarge.	1,65	1,66
En gutt sier at han har lyst til å ha på kjole på skolen og SFO i morgen.	2,55	2,07
Hvordan opplever du at foreldre stiller seg til gutter som har lyst til å kle seg i kjole?	2,4	2,42
Hvordan opplever du at foreldre stiller seg til gutter som har rosa yndlingsfarge?	1,92	1,84
Hvordan opplever du at foreldre stiller seg til gutter som velger for eksempel ballett som fritidsaktivitet?	1,87	2,04
Hvordan opplever du selv at andre barn forholder seg til gutter som har lyst til å kle seg i kjole?	2,4	2,61
Hvordan opplever du selv at andre barn forholder seg til gutter som har rosa som yndlingsfarge?	2,05	2,17
Hvordan opplever du selv at andre barn forholder seg til gutter som velger for eksempel ballett som fritidsaktivitet?	2,03	2,22
Hvilke av disse påstandene er du mest enig i? 1. Jeg selv er veldig opptatt av at jenter og gutter ikke skal forskjellsbehandles. 2. Jeg mener at gutter skal få være gutter, og jenter skal få være jenter.	1,72	1,85

Tabell 29

I denne oversikten sammenlignes snittet på spørsmål som er like eller relativt likt formulert for voksegruppene.

I tabellen ser vi at i flere av spørsmålene er gjennomsnittet ganske likt for de to gruppene. Likevel er det enkelte spørsmål hvor gjennomsnittet er noe forskjellig. Påstanden som skiller seg mest ut er påstanden som gjelder gutter i kjole. Foreldrene fikk påstand om at sønnen deres har lyst til å ha på kjole på skolen, mens de SFO ansatte fikk en mer generell påstand om at en gutt hadde lyst til å ha på kjole på skolen. Begge gruppene hadde svaralternativene *positiv*, *nøytral* og *skeptisk*. Foreldrene er langt mer skeptiske enn SFO-ansatte til denne påstanden og dette gjør at gjennomsnittet blir ulikt for gruppene. Siden det er et spørsmål med bare tre alternativer betyr dette at vi kan si at forskjellen på gruppene er stor.

Figur 13.

Dette diagrammet viser andel som svarer ”positiv” eller ”nøytral” i gitte påstander. Blant annet viser dette diagrammet at SFO-ansatte tror barn i større grad forholder seg negativt til gutter i kjole enn hva respondentene i foreldregruppen mener. Vi kan også se at begge voksengruppene tror at barn forholder seg mer negativt enn foreldre til gitte påstander. Diagrammet viser også at foreldrene selv stiller seg mindre positivt til at egen sønn skal ha på seg kjole enn hva SFO-ansatte tenker om gutter som kommer til SFO i kjole.

4.4. Utfyllende kommentarer

I spørreundersøkelsen fikk deltakerne mulighet til å komme med utfyllende kommentarer dersom de hadde noen og ønsket det. Totalt fra begge undersøkelsene var det 48 deltakere som hadde utfyllende kommentarer, henholdsvis ti ansatte og 38 foreldre.

I dette avsnittet vil jeg presentere de noen av kommentarene som er relevante for denne oppgaven.

4.4.2. Foreldreundersøkelsen

I foreldreundersøkelsen er de mest kommenterte spørsmålene, de spørsmålene som handler om hvordan de opplever at andre foreldre og barn forholder seg til utsagn om normbrytende kjønnet adferd blant gutter. Det deltakerne i stor del kommenterer er at de ønsker det var gitt mulighet for å krysse av for et ”vet ikke”-alternativ. Flere har i tillegg utdypet at de ikke erfarer med dette, eller ikke har diskutert disse situasjonene med andre foreldre. En forelder som krysset av for *nøytral* på utsagnet om hvordan hun opplever at andre foreldre stiller seg til gutter i kjole, skriver; *”Fordi guttene dette har vært tilfelle med har vært i barnehagealder...tror foreldre til eldre barn ville vært skeptisk”*.

I forhold til spørsmål som handler om yndlingsfarger som kan anses som utypiske for deres kjønn er det også flere kommentarer. En forelder skriver; *”Jeg tror det er vanskeligere å være gutt å like rosa, enn det er for en jente å like blått. Andre gutter kan fort henge seg opp i at rosa er en jentefarge”*. En kommentar som kan være med på å bekrefte dette er fra en mor som forteller om sønnen; *”Han elsker rosa, og sier det høyt. Får av og til kommentarer”*.

Blant foreldrene til jenter er med blå som yndlingsfarge er det mer positive erfaringer; *”Har en datter på 11 år hvor yndlingsfarge er blå, aldri opplevd noe negativt ifht det”*. En annen har samme erfaring; *”Min datter spiller hockey og har blå som favorittfarge. Det går veldig fint!”*.

Spørsmålene om klær viser også engasjement blant enkelte foreldre som trekker frem at skillet på klær er uheldig blant annet gjør det vanskelig med tanke på arv og at det er dårlig miljømessig. Andre trekker frem at det er synd for barnas muligheter; *”Jeg ønsker bare at jeg ikke trengte å tenke på hvordan andre skulle oppleve det at sønnen min brukte ”jenteklær””*. En forelder som sier han har både jenter og gutter kommenterer dette under spørsmål som omhandler klær; *”Hvis gutt – starter i gutteavd. , men ser jeg en kul t-skjorte i jenteavd. er det helt ok”*.

Noen av foreldrene påpekte også viktigheten av å gi støtte til barnet. En forelder skriver; ”Vil støtte mitt eget og andres barn uansett. Men tror fortsatt det er vanskelig å skille seg ut for mye”. En annen forelder sier at det er ”Viktig å gi barnet selvtillit til å kunne stå for egne valg. Også viktig å snakke med de om andre sine reaksjoner og at en må prøve å heve seg over disse”.

4.4.3. Ansattundersøkelsen

I undersøkelsen blant SFO-ansatte var det flere som ga uttrykk for at det er større aksept for jenters utvidede handlingsrom når det gjelder kjønn, enn det er for gutter. En av de ansatte skriver: *”Mer akseptabelt for jenter å være guttete enn å være gutt og være jentete føler jeg”*. Det er en annen enig i og kommenterer: *”Tror det er en større sjangse for at gutter som gjør jenteting vil bli sett på som ”annerledes/rar” enn jenter som gjør ”gutteting”*”. En annen mener at det er *”Lettere å være jente i 2019!”*. Det er også noen som påpeker at det kan være vanskelig å være gutt i spesifikke situasjoner nevnt i spørreundersøkelsen: *”Jeg tror gutter møter sterkere sanksjoner enn jenter i situasjoner som i spørsmål 7 og 8”*.

Andre mener derimot at de *”Opplever større aksept for å være ”ikke” typisk gutt/ jente.”*.

En av deltakerne mener kjønn ikke er av så stor betydning og skriver: *”Ut fra arbeid og egen utdanningspraksis virker det ikke å være så store forskjeller mellom gutter og jenter. Ja, de har forskjellige interesser, men dette varierer mer fra individ til individ, enn gutt og jente. De leker og gjør aktiviteter på interesser, fremfor kjønn”*.

Når det gjelder farger er det noen som mener at ikke kjønn og farger har betydning for hverandre; *”Farger har ikke kjønn, men følelser vi alle kan ha en tilknytning til”*, mens en annen påpeker at; *”Barna anser ikke blå som en guttefarge”*.

5. Diskusjon

I dette kapittelet skal jeg diskutere funnene fra spørreundersøkelsen. Diskusjonen vil ta utgangspunkt i sammenhengen mellom funnene og teorien presentert i oppgaven.

Utgangspunktet for drøftingen er masteroppgavens problemsstilling; Hvilke holdninger har foreldre og SFO-ansatte til gutter som ikke følger tradisjonelle kjønnsnormer?

Innledningsvis ble det vist til at gutter har flere sosiale problemer knyttet til sitt kjønn, dette inkluderer hva de kan gjøre innenfor sin kjønnsrolle. Det kan se ut til at gutter har snevrere handlingsrom (Bredesen, 2004, s.15). På bakgrunn av dette er hensikten med studien å finne ut hvilke holdninger foreldre og SFO-ansatte har til gutter som ikke innfrir forventningene knyttet til kjønn sitt. Disse holdningene kan videre gi et innblikk i hvilke forestillinger til kjønn sentrale voksegrupper i gutters sosiale liv har.

5.1. Foreldrenes holdninger

Et av forskningsspørsmålene handlet om det svares forskjellig på spørsmål om gutter og jenter. Tidligere i oppgaven har jeg sett på hvordan gutter møter strengere kulturelle koder, slik som muligheter for fritt valg av klær og fritidsinteresser (Askland & Rossholt, s. 101). Også når det gjelder forventninger til deres kjønn, møter gutter strengere normer. Når jenter deltar i maskuline aktiviteter vekker det gjerne ikke like mange negative reaksjoner blant foreldre, sammenlignet med når gutter deltar i typisk feminine aktiviteter (Bø, 2014, s. 119). Ut fra svarene i denne undersøkelsen kan en si at det er forskjeller i holdningene foreldre har til gutter, i forhold til jenter. Et av de tydeligste og mest gjennomgående funnene i undersøkelsen er at det er en betydelig høyere andel som svarer *verken enig/ uenig* i spørsmål og påstander som omhandler gutter. Dette kan bety flere ting. En årsak til dette kan være at rangeringen i spørreundersøkelsen min er blitt misforstått, og at deltakerne derfor har svart ut fra en annen forståelse av rangeringen, hvor de kanskje mener at gutter opplever i noen større grad utfordringer sosialt, enn hva jenter gjør.

En annen årsak kan ligge i at deltakerne i mindre grad har erfaringer med eller kjennskap til gutter i jentedominerte aktiviteter. Dette synet begrunnes blant annet i at gutter kan ha større utfordringer med å prøve ut aktiviteter som er jentedominerte, på grunn av at det kan kobles til feminitet. Som gjennomgangen av teori har vist, blir det ofte opprettet en kobling mellom feminitet og homofili. Gutter uttrykker også en bekymring for å bli oppfattet som "homo", som kan ha betydning for i hvor stor grad gutter tør å delta på normoverskridende aktiviteter,

og ha interesser som kobles til femininitet (Røthing & Svendsen, 2009, s. 166-167).

I tillegg til funnet over, er det også i funnene presentert gjennom flere av spørsmålene at foreldre tror gutter kan møte på større utfordringer knyttet til å delta i jentedominerte aktiviteter, enn det er for jenter å delta i guttedominerte aktiviteter. Dette ser vi blant annet i figur 2, som viser at det er en svært liten andel som er enige i at jenter vil kunne møte utfordringer av å delta i aktiviteter som ishockey og dataspill-samlinger. I tillegg viser figuren at like mange er enige som uenige i at gutter som deltar på ballett kan møte på utfordringer til dette. Også når det gjelder farger er det en oppfatning blant foreldre om at gutter vil ha det mer vanskelig med rosa som yndlingsfarge, enn det er for jenter å ha blå som yndlingsfarge. Figur 3 viser fordelingen der foreldrene blir bedt om å i større grad eksponere egne holdninger for hva de mener det er greit at jenter og gutter gjør. Blant annet er det stor forskjell i holdninger til at gutter skal få gå i kjole, kontra at jenter skal få slippe å gå i kjole. Dette kan blant annet handle om at det er vanskeligere å tvinge barnet til noe det ikke vil, enn å si nei til noe det ønsker. Likevel kan det også gjenspeile den oppfatningen blant foreldre om at gutter som opptrer feminint eller deltar i feminine aktiviteter vil føre til homofili (Bø, 2014, s. 119).

Dette viser at det til dels er store forskjeller i svarene foreldre gir i forhold til jenter som bryter kjønnsnormer, og gutter som gjør det samme. Svarene kan gjerne sees i lys av teorien om stereotypier samfunnet har til at gutter passer best til å delta i mannlige aktiviteter (Wharton, 2005, s. 28). I tillegg støttes dette funnet opp av at vi i større grad forventer og aksepterer at jenter deltar i maskuline aktiviteter, samt synet om at det feminine er mindreverdige (Bø, 2014, s. 119).

Hovedfunnet i figur 4 er at foreldrene opplever at andre foreldre forholder seg mer positivt, enn det barn gjør. I tillegg svares det at andre foreldre forholder mer positivt enn negativt til to av de tre utsagnene, mens det svares at barn forholder seg mer negativt enn positivt til gutter som bryter med forventningene. Den eneste påstanden foreldrene tror andre foreldre vil forholde seg like negativt til som andre barn, er situasjonen rundt gutter som ønsker å gå i kjole.

At foreldrene opplever at barn forholder seg mer negativt enn andre foreldre var litt uventet. Særlig var det uventet med tanke på teorien, som tilsier at barn lærer de voksnes forventninger og stereotypier (Wharton, 2005, s. 28). I tillegg har man erfaringer med at barn tør å prøve ut nye roller. De utforsker nye måter å uttrykke måter å være gutt og jente på (Askland, 2015, s. 33).

Noe av det jeg ønsket å se nærmere på med forskningsspørsmålene, var om bakgrunnsvariablene hadde betydning for foreldrenes holdninger knyttet til gutter og kjønnsnormer.

En av disse bakgrunnsvariablene var foreldrenes alder. Med bakgrunn i at det var svært få respondenter i aldersgruppen ”under 30” år, vil jeg se på alder i forhold til inndeling ”under 45” år og ”over 45” år. Funnene fra analysen viser at det er vanskelig å si om det er et tydelig skille mellom de to aldersgruppene. Det som likevel er interessant er at gruppen ”under 45” år i større grad sier seg *verken enig/uenig* i spørsmål i hvorvidt det er viktig at barn har venner, og deler interesser med flere av samme kjønn. I motsetning synes gruppen ”over 45” år at dette er viktig. Den største forskjellen mellom aldersgruppene ser vi nettopp i tabell 3, som viser at omtrent halvparten synes det er viktig at barnet deres deler interesser med flere av samme kjønn, mot omtrent 1 av 3 i gruppen ”under 45”.

Det er små forskjeller i tabell 4 og tabell 5, som har omtrent like store prosentandeler på det mest valgte alternativet i hver av tabellene. Det er et interessant funn at alder i foreldregruppen ikke har mye å si for hvilke forventninger de har til kjønnsnormer. Samtidig kan dette ha sammenheng med hvordan jeg valgte å dele inn aldersgruppene, og derfor kanskje traff for bredt. Dette ligger blant annet i at det var svært få som svarte at de var under 30, og at gruppen 30-45 var over tre ganger så stor som gruppen over 45. Derfor er det mulig at om en hadde delt inn aldersgruppene ulikt, ville svarene fordelt seg annerledes.

En annen bakgrunnsvariabel jeg i forskningsspørsmålene ønsket å se nærmere på, er foreldrenes kjønn, og om svarene mødre og fedre gir er forskjellige. Teorien viser til at det spesielt blant fedre er en negativ innstilling til normutfordrende adferd. Igjen ser man blant annet dette i forbindelse med at gutter deltar i aktiviteter som forbindes med femininitet, og frykten for at dette kan lede til homofili (Bø, 2014, s). Et interessant funn når det kommer til deltakernes kjønn, er at fedrene i mindre grad velger alternativene *svært enig* og *svært uenig*. I motsetning fordeler mødrenes svar seg mer jevnt ut over alternativene. Den største uenigheten mellom kjønnene kommer frem når de skal ta standpunkt til utsagnet ”det er viktig for meg at barnet mitt deler interesser med flere av samme kjønn”, oppført i tabell 7. Her heller fedre mer mot enig enn det mødre gjør, noe som reflekterer teorien. Vi ser i tillegg at det er fler mødre enn fedre som svarer *svært uenig*. Forskjellene er imidlertid ikke spesielt markante, selv i dette spørsmålet. En annen forskjell er at flere fedre er skeptiske til at sønnen skal gå i kjole (tabell 9), men denne forskjellen er selv enda mindre.

Ut fra teorien var det forventet en større forskjell mellom mødre og fedres holdninger til brudd på kjønnsnormer. Det er interessant at forskjellen mellom mødre og fedre er såpass liten i undersøkelsen. Det kan være årsaker som gjør at funnet ikke representerer den generelle fars holdninger. Blant annet er det nokså mye lavere andel fedre (22%) som svarte på undersøkelsen. Dette kan ha betydning for hvilke fedre jeg nådde med studien. I tillegg er studien avhengig av at fedrene tolket spørsmålene på samme måte som det jeg som forsker prøvde å formidle. I dette er det en ekstra refleksjon knyttet til hvilke aktiviteter jeg valgte å bruke som eksempler for aktiviteter som forbindes med feminitet og det er ikke sikkert at ballett bringer slike forbindelser.

Studien gir heller ikke grunnlag for å bygge på at fedre er spesielt opptatte av at sønnene deres skal ha guttevenner. (Askland og Rossholt, 2009, s. 54) Funnene mine viser at det er omtrent lik fordeling mellom kjønnene på spørsmål om de synes det er viktigere at barnet har venner av samme kjønn enn av motsatt kjønn.

Neste bakgrunnsvariabel å se i sammenheng med fordeling av svar, er deltakers lengst fullførte utdanning. Med bakgrunn i at det er svært få som har krysset av for ”grunnskole”, vil jeg se på ”til og med videregående”, ”til og med 3 år høyere utdanning” og ”mer enn 3 års høyere utdanning” i denne delen. Hovedtrekket fra funnene i krysstabellene med utdanning som bakgrunnsvariabel, er at jo høyere utdanning deltakerne har desto mer positive stiller de seg til utsagnene. Dette finner vi i både tabell 10 og 11. Likevel ser man i tabell 11 at flere i gruppen med 3 års høyere utdanning er *skeptiske* til at sønnen skal ha på kjole, enn de med videregående som høyeste utdanning. Som nevnt tidligere i oppgaven har respondentene mine i stor grad høy utdanning, og andelen med 3 års høyere utdanning, videregående og grunnskole er lav. Dette kan ha påvirkning for hvordan resultatet i oppgaven blir. Forskjellen i holdninger til sønnens ønske om å gå i kjole, kan vise at nettopp utdanning ikke har så mye å si. Likevel er det usikkert hva deltakerne begrunner svarene med. Det kan både mellom gruppene, og innad i gruppene være ulike årsaker til at de for eksempel svarer negativt. Det kan tenkes at en av gruppene ikke liker tanken på at gutter bruker kjole, mens andre er bekymret for hvilke reaksjoner sønnen møter fra andre.

Det er også tydelige tendenser i prosentfordelingen, om en ser på politisk tilhørighet. Tabell 12 viser at de som oppgir tilhørighet til venstresiden i mye større grad stiller seg positive til at sønnen skal ha på kjole, enn hva de andre politiske gruppene gjør. Samtidig ser man at forskjellen er liten mellom sentrum og høyresiden på dette spørsmålet. Større forskjell blant

gruppene finner vi i tabell 13, som viser fordeling på standpunkt til utsagnet om sønnen som har lyst til å starte på ballett. Også her er det de som heller venstre politisk som stiller seg mest positive. Her ser man derimot at sentrum plasserer seg i mye større grad midt mellom venstresiden og høyresiden på alle alternativene. Politisk tilhørighet er også den bakgrunnsvariabelen som har jevnest fordeling, og det kan ha betydning for, og gi mulighet for å si at dette samsvarer med virkeligheten av det jeg har forsket på. Ut fra dette ser det ut til at politisk tilhørighet har betydning for hvilke holdninger foreldre besitter i forhold til gutter som ikke følger samfunnets normer og forventninger til kjønn.

Den siste bakgrunnsvariabelen jeg ønsker å se på om har betydning for foreldrenes holdninger er deres religiøse liv. Dette er en interessant variabel å se på i forbindelse med at religion har tidligere har blant annet hatt makt til å definere hva kjønn innebærer (Askland, 2015, s.33). Hovedtrekket i denne bakgrunnsvariabelen fra tabell 13 og 14 er at ikke-troende i størst grad stiller seg positive til utsagnene. I situasjonen om sønnen som har lyst til å ha på kjole, er det de passivt troende som i størst grad svarer at de er skeptiske. I situasjonen der sønnen ønsker å starte på ballett, er det dobbelt så mange aktivt troende som er skeptiske, i forhold til andelen passivt troende. På den ene siden er det nødvendig å påpeke at det er en del færre respondenter som svarer at de er aktivt troende og at dette kan ha innvirkning på resultatet. Samtidig kan en tenke at andelen gjenspeiler andelen aktivt troende i blant foreldre i samfunnet. Denne tankegangen gjenspeiler også i så fall tanken om at religion har betydelig mindre makt i samfunnet vårt i dag.

5.2. Ansattes holdninger

Det første forskningsspørsmålet i ansattundersøkelsen som drøftes er om de ansatte stiller seg positive til gutter som utfordrer eksisterende kjønnsnormer. Utsagnet de blir bedt om å ta stilling til, om gutter som ønsker å gå i kjole (figur 10), har tilnærmet helt jevn spredning av svar. Likevel heller de mot det skeptiske alternativet, og svarer i stor grad nøytralt.

I forbindelse med spørsmål om hvorvidt de er positive til gutter som bryter med kjønnsnormer, er det interessant å se hvordan de svarer i forhold til hvordan de mener det blir oppfattet at gutter deltar i aktiviteter som kan bli ansett som feminine, og jenters deltakelse i aktiviteter som kan anses som maskuline. I motsetning til foreldreundersøkelsen, viser figur 10 at det ikke er fremtredende forskjeller på spørsmål om gutter i jentedominerte aktiviteter, og jenter i guttedominerte aktiviteter.

Samtidig viser figur 9 at SFO-ansatte i større grad tror det vil gi gutter utfordringer å delta i jentedominerte aktiviteter, sammenlignet med jenter i guttedominerte aktiviteter. De krysser også i mye større grad av for alternativet *verken enig/ uenig* på spørsmålene som omhandler gutter. Forskjellen er også tydelige i standpunktene som ble tatt om gutter med rosa som yndlingsfarge, og jenter med blå som yndlingsfarge, og om dette vil føre til utfordringer for barnet. Deltakerne svarer i stor grad at de ikke tror det vil føre til utfordringer dersom en jente har blå som yndlingsfarge, mens spredningen er mye større for gutter med rosa som yndlingsfarge.

Også i undersøkelsen blant SFO-ansatte er det relevant å se hvilken betydning de ulike bakgrunnsvariablene har for hvordan de svarer på spørsmålene. I forbindelse med dette er det interessant å se på om menn og kvinner svarer ulikt. Den tydeligste forskjellen mellom deltakernes kjønn i ansattundersøkelsen ser vi i tabell 23; der de tar stilling til situasjonen med gutten som har lyst til å ha på kjole på skolen. Her har over dobbelt så høy prosentandel menn, som kvinner, svart at de er skeptiske. Kvinnene er også i mye større grad uenig i at det er viktig at barn har venner av samme kjønn enn av motsatt kjønn, sammenlignet med menn. I spørsmålet om de mener det er viktig at barn har interesser med fler av samme kjønn, er kjønnene mer samstemte, spesielt dersom en ser samlet på enig- og uenig-alternativene. Mannlige SFO-ansatte er ut fra dette å dømme mer skeptiske til gutter som bryter med stereotypier og forventninger. Dette kan gi inntrykk av at de ikke er bevisst sine holdninger som vi har sett er viktig i forbindelse med å bryte ned de kjønnsstereotypiske forventningene barn møter (Bø, 2014, s. 78). Samtidig er det viktig å ta i betraktning at det i denne

undersøkelsen er en lav andel menn som har deltatt (26%). Det at det er få menn som deltok kan gjøre at resultatet ikke gir en korrekt gjenspeiling av menns typiske oppfatninger. Det er også viktig å være klar over at menn kanskje er skeptiske på grunn av bekymringer for hvordan gutter blir møtt om de bryter med kjønnsnormene. Blant annet har vi sett på at gutter oftere mobbes, men også at de oftere mobber. "Homo" er et av de mest brukte skjellsordene i skolen (Bø, 2014, s.113). Slike ord fører også til bekymringer for guttene (Røthing & Svendsen, 2009, s. 167). Menn har muligens et bedre utgangspunkt for å kjenne til åpenhetskulturen blant gutter hva gjelder kjønnsroller og kjønnsidentitet, fordi de har vært gutter selv. På grunn av dette kan det altså være positivt at menn er skeptiske, dersom grunnlaget for at de er skeptiske ligger i en bekymring for gutters trivsel. Det er derfor viktig at menn som jobber i SFO reflekterer over rollene og holdningene sine, slik at de kan vise til at praksisen deres innebærer å jobbe for et miljø som skaper mulighet for utforskning og utfordring av kjønnsroller (Bø, 2014, s. 78).

I tillegg til kjønn, er det interessant å se på om SFO-ansattes alder noe å si for hvordan de svarer. Det spørsmålet som skiller aldersgruppene mest, er utsagnet der de skal svare hvor enige de er i om det er viktigere at barn har venner av samme kjønn enn av motsatt kjønn (tabell 16). Her svarer ingen i aldersgruppen over 45 år at er enige. De andre to aldersgruppene sprer seg litt mer utover svaralternativene, men er også i større grad uenige enn enige i påstanden. På utsagn om en gutt som bare har jentevenner og deltar i jentedominerte aktiviteter minker det positive synet med alder. Ut fra tabellene som fordeler på alder, er det vanskelig å se noen tydelige tendenser til at alder har betydning for svarene som blir gitt. Det kan tenkes at gruppen med SFO-ansatte er svært variert innenfor aldersgruppene, og at de som jobber i SFO kan ha veldig ulik bakgrunn i for eksempel utdanning.

I bakgrunnsvariabelen politisk ståsted er det en gruppe som skiller seg tydelig ut fra de andre. Venstresiden er gruppen som er mest positiv til begge utsagnene i tabell 24 og 25. I tabell 24 som viser prosentfordeling av svar på utsagnet om en gutt som har lyst til å gå i kjole er de som oppgir politisk tilhørighet til sentrum, den gruppen som i minst grad stiller seg positiv. Samtidig stiller de seg i større grad nøytrale. Høyresiden stiller seg i større grad skeptiske i en slik situasjon. På tabell 25 ser man at sentrum-gruppen stiller seg midt i mellom venstresiden og høyresiden. Politisk tilhørighet er en bakgrunnsvariabel med høy prosentandel svar på *ønsker ikke svare* i ansattundersøkelsen. Det er derfor usikkert hvor godt dette gjenspeiler den

egentlige tendensen blant gruppene. Samtidig er det samme tendens som i foreldreundersøkelsen, noe som kan bidra til å underbygge gyldigheten av resultatet.

Siste bakgrunnsvariabel er deltakernes religiøse livs betydning for hvordan de svarer på utsagn om gutter som bryter med forventningene til kjønnsroller, dette ser vi i tabell 26 og 27. Den generelle tendensen er at ikke-troende i en betydelig større andel er positive til begge utsagnene, sammenlignet med troende. De i gruppen med passivt troende er i litt større grad skeptiske til gutter i kjole, sammenlignet med aktivt troende. Det er den samme tendensen som i foreldreundersøkelsen. Også i ansattundersøkelsen er ikke-troende gruppen som er minst skeptiske til utsagn om gutter som bryter med normer. Her kan vi også se at religions betydning er liten, og at det ikke er styrende i utviklingen av definisjoner på hva det innebærer å være gutt og jente (Askland, 2015, s.33).

Det siste forskningsspørsmålet handler om SFO-ansatte tror at det er foreldre eller andre barn som er mest positive til gutter som ikke følger kjønnsnormer. Figur 11 viser at SFO-ansatte tror at foreldre forholder seg mest positive til gutter som bryter med kjønnsnormer på alle de gitte situasjonene. Det er interessant å se at andelen som svarer nøytral til disse utsagnene er veldig høye. Nøytral i denne sammenhengen kan indikere at SFO-ansatte ikke har så mye kjennskap til foreldres holdninger på dette området. Samtidig har SFO-ansatte god kjennskap til barns holdninger og væremåter. Derfor er det interessant at opplevelsen av at barn i større grad forholder seg negativt til gutter som bryter med kjønnsnormer, samsvarer med foreldrenes oppfatning.

6. Avslutning

Det er ikke nødvendigvis noe galt i å stille seg nøytral. Det er ting man ikke trenger å ta stilling til, uten at det er noe problem. Likevel er det stor verdi i å være bevisst hvilke områder en tenker det er tilstrekkelig å stille seg nøytral, spesielt når vi sammenligner våre holdninger med hvor vi stiller oss positive. Det er interessant å se at både SFO-ansatte og foreldre er nøytrale til gutter i jentedominerte aktiviteter, mens de er positive til jenter i guttedominerte aktiviteter. En annen interessant tanke i denne sammenheng, er at det oppleves som at gutters utforskning innenfor det som oppfattes som feminint nesten er skummelt. Mens det at jenters utforskning innenfor det som anses å være maskulint blir sett på som positivt. En skulle tro at for eksempel ishockey var å anse som farligere å delta på, med tanke på sportens art av fysisk kontakt. Spesielt sammenlignet med ballett, ville jeg tro at det var en oppfatning om at sporten er mere risikabel å sende barna på. For selv om ballett kan være en fysisk krevende sport, har den lavere fart, ingen fysiske konfrontasjoner eller harde objekter og omgivelser.

På bakgrunn av disse refleksjoner kan det avslutningsvis sies at foreldre og SFO-ansatte har holdninger som *kan* bidra til å innskrenke gutters handlingsrom. Det kan også se ut til at voksengruppene i for liten grad har gjort refleksjoner rundt problemstillinger knyttet til gutters frihet og handlingsrom for kjønnsnormer og kjønnsroller.

Det er grunn til å mene at det vil gagne alle om vi er mer bevisst på stereotypier og hvordan samfunnets normer styrer våre forventinger, og former våre holdninger. Spesielt vil dette være positivt for gutter som ønsker å utfolde seg, og utvide kjønnsroller, noe som kan føre til at de får større handlingsrom for å gjøre kjønn og forme sin egen kjønnsidentitet. Innenfor temaet gutters handlingsfrihet og kjønn, bør det aktivt arbeides med å utvikle ny kunnskap, og nye praksiser som kan bedre gutters muligheter til et fritt handlerom. Å øke bevisstheten rundt dette tema kan også være med på å heve statusen til tradisjonelt feminine verdier.

7. Litteraturliste

Askland, L. (2015). *Større rom for jenter og gutter - Å utvikle kjønns sensitiv pedagogikk i barnehagen*. Oslo: Kommuneforlaget

Askland, L. & Rossholt, N. (2009). *Kjønnsdiskurser i barnehagen – Mening, makt, medvirkning*. Bergen: Fagbokforlaget

Bjørndal, A. & Hofoss, D. (2017). *Statistikk for helse- og sosialfagene* (2. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk

Bredesen, O. (2004). *Nye gutter og jenter – en ny pedagogikk?* Oslo: Cappelen Akademisk Forlag

Bø, I. (2014). *Kjønnsblind, kjønnsnøytral eller kjønnsbevisst? – Pedagoger møter kolleger, barn og foreldre*. Oslo: Universitetsforlaget

Fekjær, S. B. (2015) *Hvordan forstå statistikk? – Politi og kriminalitet*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Garsjø, O. (2011). *Sosiologisk tenkemåte – En introduksjon for helse- og sosialarbeidere* (2. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk

Gjertsen, P. Å. (2010). *Sosialpedagogikk – Forståelse, handling og refleksjon* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget

Hviid, P. & Højholt, C. (2012). *Fritidspedagogik og børneliv*. København: Hans Reitzels Forlag

Håkonsen, K. M. (2014). *Psykologi og psykiske lidelser* (5. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk

Oltedal, S. (2013). *Kjønns perspektiv i sosialt arbeid*. Oslo: Universitetsforlaget

Røthing, Å. & Svendsen, S. H. B. (2009). *Seksualitet i skolen – Perspektiver på undervisning*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag

Thaagard, T. (2009). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget

Wendelborg, C. (2018). *Mobbing og arbeidsro i skolen – Analyse av Elevundersøkelsen skoleåret 2018/ 2019*. Hentet fra https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/rapporter/2019/mobbing-og-arbeidsro-i-skolen-elevundersokelsen-2018_19.pdf

Wharton, A. S. (2005). *The Sociology of Gender - An Introduction to Theory and Research*. Malden, Mass: Blackwell Publishing

Vedlegg 1 – Følgebrev til foreldre

Følgebrev

Til deltager

Takk for at du tar deg tid til å delta i min undersøkelse!

Dette spørreskjemaet sendes ut i forbindelse med min masteroppgave i programmet Master i sosialt arbeid og sosialpedagogikk ved Universitetet i Stavanger. Du får utdelt dette spørreskjemaet fordi du har barn i SFO-alder. Undersøkelsen gjennomføres med skoleledelsens forståelse. Besvarelsene vil inngå i min masteroppgave.

Spørreskjemaet besvares ved å krysse av for det alternativet du mener stemmer best overens med din mening. I slike spørreskjema vil det ikke nødvendigvis være mulig å få uttrykt sin nøyaktige mening, men kryss av der du finner deg mest enig. Det vil være mulighet for å skrive utfyllende kommentarer under hver undertittel dersom du ønsker å gjøre det.

I spørsmål hvor du opplever det vanskelig å svare for flere av barna dine samtidig, tar du utgangspunkt i barnet ditt som er i SFO. Dersom du har flere barn i SFO-alder, ta utgangspunkt i det barnet som er eldst.

For at undersøkelsen skal bli mest mulig troverdig bes det om at du svarer på alle spørsmål.

Det er frivillig å besvare spørreskjemaet. Ved å besvare spørreskjemaet, samtykker du til å delta i studien. Prosedyrene for datainnsamling og behandling av data følger retningslinjene til Personvernombudet, NSD (nsd.no). Spørreskjemaet stiller spørsmål og påstander av personlig karakter. Ingen av svarene du gir vil kunne spores tilbake til deg. Svarene vil bli behandlet anonymt og du skal ikke oppgi navn. Du leverer tilbake skjemaet til skolen (hvor barnet ditt går) i konvolutten som fulgte med skjema, du kan sende konvolutten med i barnets sekk.

Spørreskjemaet består av 6 sider med 30 spørsmål og tar omtrent 5 minutter å fylle ut.

Spørreskjemaet ønskes returnert innen 8. mars

Ved spørsmål om undersøkelse, ta kontakt med Kristoffer (kristoffermodell1@gmail.com; 45294906) eller veileder UiS, Svein Tuastad (svein.tuastad@uis.no; mobil 90834036).

Beste hilsen

Kristoffer Modell

Stavanger, 30.01.2019

Vedlegg 2 – Spørreundersøkelse foreldre

Spørreskjema

BAKGRUNN:

1) Din alder:

Under 30 30- 45 Over 45

2) Ditt kjønn:

Mann Kvinne

3) Ditt barns kjønn (Barnet som fikk med dette skjemaet hjem) :

Gutt Jente

4) Hva er din lengst fullførte utdanning?

Grunnskole Videregående skole Opp til 3 år høyere utdanning

Mer enn 3 år høyere utdanning

5) Hvilket alternativ passer best for å beskrive din politiske tilhørighet?

Venstresiden Sentrum Høyresiden

Ønsker ikke svare/interesserer meg ikke for politikk

6) Hva beskriver best ditt religiøse liv?

Troende, aktiv Troende, passiv Ikke troende

Ønsker ikke svare

Jeg samtykker til at disse opplysningene brukes i studien

SPØRREUNDERSØKELSE:

Barn og vennskap:

Kryss av på det alternativet du synes passer best til din mening. Bare et kryss per spørsmål/ påstand.

1 = svært uenig, 2 = uenig, 3 = verken enig/uenig, 4 = enig, 5 = svært enig

7) Det er viktigere at mitt barn har venner av samme kjønn enn av motsatt kjønn.

1 2 3 4 5

8) Hvis barnet er gutt: Mitt barn er en typisk gutt. Hvis barnet er jente: Mitt barn er en typisk jente

1 2 3 4 5

9) Mitt barn skiller seg ut fra hvordan andre gutter typisk er (hvis gutt)/ jenter (hvis jente) typisk er

1 2 3 4 5

10) Jeg er litt bekymret for at barnet mitt skal bli ertet fordi han/hun ikke er slik andre gutter (hvis barn gutt) /jenter (hvis barn jente) typisk er

1 2 3 4 5

Har du utfyllende kommentarer? Skriv de gjerne her:

Barnets interesser:

Kryss av på det alternativet du synes passer best til din mening. Bare et kryss per spørsmål/ påstand.

1 = svært uenig, 2 = uenig, 3 = verken enig/uenig, 4 = enig, 5 = svært enig

11) Det er viktig for meg at barnet mitt deler interesser med flere av samme kjønn.

1 2 3 4 5

12) Dersom barnet mitt velger en fritidsaktivitet med liten andel av samme kjønn, mener jeg det er riktig å lede barnet inn på en annen aktivitet.

1 2 3 4 5

13) Jeg tror en gutt vil kunne få utfordringer sosialt hvis han velger å delta på aktiviteter som ballett.

1 2 3 4 5

14) Jeg tror en gutt vil kunne få utfordringer sosialt hvis han velger å delta på aktiviteter som ridning.

1 2 3 4 5

15) Jeg tror en jente vil kunne få utfordringer sosialt hvis hun velger å delta på aktiviteter som ishockey.

1 2 3 4 5

16) Jeg tror en jente vil kunne få utfordringer sosialt hvis hun velger å delta på aktiviteter som organiserte dataspill-samlinger.

1 2 3 4 5

17) Jeg tror det er vanskelig å være gutt og ha rosa som yndlingsfarge.

1 2 3 4 5

18) Jeg tror det er vanskelig å være jente og ha blå som yndlingsfarge.

1 2 3 4 5

Har du utfyllende kommentarer, skriv de gjerne her:

PÅSTANDER/SITUASJONER

I denne delen skal du krysse av for om du stiller deg positiv eller skeptisk til de gitte situasjonene. Bare et kryss per påstand. Svar også på spørsmålene hvor barnet i spørsmålet har et annet kjønn enn ditt barn på tredje trinn.

19) Sønnen din sier at han har lyst til å ha på kjole på skolen i morgen.

Jeg er positiv Nøytral Jeg er skeptisk

20) Sønnen din har lyst til å starte på ballett.

Jeg er positiv Nøytral Jeg er skeptisk

21) Datteren din sier hun ikke har lyst til å ha på seg kjolen du har kjøpt fordi hun ikke liker kjoler:

Jeg er positiv Nøytral Jeg er skeptisk

22) Datteren din har lyst til å starte på ishockey.

Jeg er positiv Nøytral Jeg er skeptisk

23) Hvordan opplever du at andre foreldre stiller seg til gutter som
...har lyst til å kle seg i kjole?

Positiv Nøytral Negativ

...har rosa som yndlingsfarge?

Positiv Nøytral Negativ

...velger for eksempel ballett som fritidsaktivitet?

Positiv Nøytral Negativ

24) Hvordan opplever du selv at andre barn forholder seg til gutter som
...har lyst til å kle seg i kjole?

Positiv Nøytral Negativ

...har rosa som yndlingsfarge?

Positiv Nøytral Negativ

...velger for eksempel ballett som fritidsaktivitet?

Positiv Nøytral Negativ

25) Hvilke av disse påstandene er du mest enig i.

1. Jeg selv er veldig opptatt av at jenter og gutter ikke skal forskjellsbehandles.
2. Jeg mener at gutter skal få være gutter, og jenter skal få være jenter.

Påstand 1 Påstand 2 Midt i mellom Vet ikke

Har du utfyllende kommentarer? Skriv de gjerne her:

Kjønnsinndeling

Kryss av på det alternativet du synes passer best til din mening. Bare et kryss per spørsmål/ påstand.

1 = svært uenig, 2 = uenig, 3 = verken enig/uenig, 4 = enig, 5 = svært enig

26) Barnehagen har lagt til rette for at gutter og jenter kan gjøre det samme

1 2 3 4 5

27) Skolen og SFO legger til rette for at gutter og jenter kan gjøre det samme

1 2 3 4 5

28) Klesbutikker har et tydelig skille på gutte- og jenteklær.

1 2 3 4 5

29) For meg er det helt greit slik klesbutikkene deler inn i gutteklær og jenteklær.

1 2 3 4 5

30) Hvilken av disse påstandene er du mest enig i?

1. Jeg bryr meg ikke så mye om hvilken avdeling jeg kjøper klær til barnet/barna mine i.
2. Det er helt unaturlig for meg å kjøpe klær til barnet/ barna mine på jenteavdeling hvis barnet er gutt - eller gutteavdeling hvis barnet er jente.

Påstand 1 Påstand 2 Midt i mellom Vet ikke

Takk for at du svarte på spørreskjemaet!

Har du utfyllende kommentarer? Skriv de gjerne her:

Vedlegg 3 – Følgerev SFO-ansatt

Følgerev

Til deltager

Takk for at du tar deg tid til å delta i min undersøkelse!

Dette spørreskjemaet sendes ut i forbindelse med min masteroppgave i programmet Master i sosialt arbeid og sosialpedagogikk ved Universitetet i Stavanger. Du får utdelt dette spørreskjemaet fordi du jobber i SFO. Undersøkelsen gjennomføres med skoleledelsens forståelse. Besvarelsene vil inngå i min masteroppgave.

Spørreskjemaet besvares ved å krysse av for det alternativet du mener stemmer best overens med din mening. I slike spørreskjema vil det ikke nødvendigvis være mulig å få uttrykt sin nøyaktige mening, men kryss av der du finner deg mest enig. Det vil være mulighet for å skrive utfyllende kommentarer under hver undertittel dersom du ønsker å gjøre det.

For at undersøkelsen skal bli mest mulig troverdig bes det om at du svarer på alle spørsmål.

Det er frivillig å besvare spørreskjemaet. Ved å besvare spørreskjemaet, samtykker du til å delta i studien. Prosedyrene for datainnsamling og behandling av data følger retningslinjene til Personvernombudet, NSD (nsd.no). Spørreskjemaet stiller spørsmål og påstander av personlig karakter. Ingen av svarene du gir vil kunne spores tilbake til deg. Svarene vil bli behandlet anonymt og du skal ikke oppgi navn.

Spørreskjemaet består av 6 sider med 22 spørsmål og tar i underkant av 5 minutter å fylle ut.

Spørreskjemaet ønskes returnert innen 05. april.

Ved spørsmål om undersøkelse, ta kontakt med Kristoffer (kristoffermodell1@gmail.com; 45294906) eller veileder UiS, Svein Tuastad (svein.tuastad@uis.no; mobil 90834036).

Beste hilsen

Kristoffer Modell

Stavanger, 26.03.2019

Vedlegg 4 – Spørreskjema SFO-ansatt

Spørreundersøkelse SFO-ansatte

BAKGRUNN:

1) Din alder:

Under 30 30-45 Over 45

2) Ditt kjønn:

Mann Kvinne

3) Hvilket alternativ passer best for å beskrive din politiske tilhørighet?

Venstresiden Sentrum Høyresiden

Ønsker ikke svare/interesserer meg ikke for politikk

4) Hva beskriver best ditt religiøse liv?

Troende, aktiv Troende, passiv Ikke troende Ønsker ikke svare

Jeg samtykker til at disse opplysningene brukes i studien

SPØRREUNDERSØKELSE:

Barn og vennskap:

Kryss av på det alternativet du synes passer best til din mening. Bare et kryss per spørsmål/påstand.

1 = svært uenig, 2 = uenig, 3 = verken enig/uenig, 4 = enig, 5 = svært enig

5) Det er viktigere at barn har venner av samme kjønn enn av motsatt kjønn.

1 2 3 4 5

6) Jenter og gutter har typiske interesser og væremåter som kan enkelt kan kobles til deres kjønn

1 2 3 4 5

7) Jeg er litt bekymret for at gutter som ikke er typisk gutt vil bli ertet fordi han ikke er slik andre gutter typisk er (Har interesser som fleste gutter har eller en væremåte som er typisk for gutter).

1 2 3 4 5

8) Jeg er litt bekymret for at jenter som ikke er typisk jente vil bli ertet fordi hun ikke er slik andre jenter typisk er (Har like interesser som fleste jenter har eller en væremåte som er typisk for jenter).

1 2 3 4 5

Har du utfyllende kommentarer? Skriv de gjerne her:

Barnets interesser:

Kryss av på det alternativet du synes passer best til din mening. Bare et kryss per spørsmål/påstand.

1 = svært uenig, 2 = uenig, 3 = verken enig/uenig, 4 = enig, 5 = svært enig

9) Jeg tror det er viktig at et barn deler interesser med flere av samme kjønn.

1 2 3 4 5

10) Dersom et barn jeg jobber med velger en fritidsaktivitet med liten andel av samme kjønn, mener jeg det er riktig å lede barnet inn på en annen aktivitet.

1 2 3 4 5

11) Jeg tror en gutt vil kunne få utfordringer sosialt hvis han velger å delta på aktiviteter som ballett.

1 2 3 4 5

12) Jeg tror en gutt vil kunne få utfordringer sosialt hvis han velger å delta på aktiviteter som ridning.

1 2 3 4 5

13) Jeg tror en jente vil kunne få utfordringer sosialt hvis hun velger å delta på aktiviteter som ishockey.

1 2 3 4 5

14) Jeg tror en jente vil kunne få utfordringer sosialt hvis hun velger å delta på aktiviteter som organiserte dataspill-samlinger.

1 2 3 4 5

15) Jeg tror det er vanskelig å være gutt og ha rosa som yndlingsfarge.

1 2 3 4 5

16) Jeg tror det er vanskelig å være jente og ha blå som yndlingsfarge.

1 2 3 4 5

Har du utfyllende kommentarer, skriv de gjerne her:

PÅSTANDER/SITUASJONER

I denne delen skal du krysse av for om du stiller deg positiv eller skeptisk til de gitte situasjonene. Bare et kryss per påstand.

17) En gutt på SFO sier at han har lyst til å ha på kjole på skolen i morgen.

Jeg er positiv Nøytral Jeg er skeptisk

18) En gutt på SFO har bare lyst til å leke med jenter og være med på aktiviteter med majoritet av jenter.

Jeg er positiv Nøytral Jeg er skeptisk

19) En jente på SFO har bare lyst til å delta i aktiviteter hvor majoritet av gutter og har bare gutter som venner.

Jeg er positiv Nøytral Jeg er skeptisk

20) Hvordan opplever du at foreldre stiller seg til gutter som ...har lyst til å kle seg i kjole?

Positiv Nøytral Negativ

...har rosa som yndlingsfarge?

Positiv Nøytral Negativ

...velger for eksempel ballett som fritidsaktivitet?

Positiv Nøytral Negativ

21) Hvordan opplever du selv at andre barn forholder seg til gutter som ...har lyst til å kle seg i kjole?

Positiv Nøytral Negativ

...har rosa som yndlingsfarge?

Positiv Nøytral Negativ

...velger for eksempel ballett som fritidsaktivitet?

Positiv Nøytral Negativ

22) Hvilke av disse påstandene er du mest enig i.

1. Jeg selv er veldig opptatt av at jenter og gutter ikke skal forskjellsbehandles.
2. Jeg mener at gutter skal få være gutter, og jenter skal få være jenter.

Påstand 1 Påstand 2 Midt i mellom Vet ikke

Har du utfyllende kommentarer? Skriv de gjerne her:

Vedlegg 5 – Tabell for median, gjennomsnitt og standardavvik for foreldreundersøkelsen

Spørsmål	Gj.snitt	Median	Std.avvik
7) Det er viktigere at mitt barn har venner av samme kjønn enn av motsatt kjønn.	2,44	2	1,169
8) Hvis barnet er gutt: Mitt barn er en typisk gutt. Hvis barnet er jente: Mitt barn er en typisk jente	3,56	4	0,955
9) Mitt barn skiller seg ut fra hvordan andre gutter typisk er (hvis gutt)/ jenter (hvis jente) typisk er	2,31	2	0,942
10) Jeg er litt bekymret for at barnet mitt skal bli ertet fordi han/hun ikke er slik andre gutter (hvis barn gutt) /jenter (hvis barn jente) typisk er	2,07	2	1,046
11) Det er viktig for meg at barnet mitt deler interesser med flere av samme kjønn.	3,11	3	1,012
12) Dersom barnet mitt velger en fritidsaktivitet med liten andel av samme kjønn, mener jeg det er riktig å lede barnet inn på en annen aktivitet.	1,73	2	0,855
13) Jeg tror en gutt vil kunne få utfordringer sosialt hvis han velger å delta på aktiviteter som ballett.	2,78	3	1,025
14) Jeg tror en gutt vil kunne få utfordringer sosialt hvis han velger å delta på aktiviteter som ridning.	2,33	2	0,934
15) Jeg tror en jente vil kunne få utfordringer sosialt hvis hun velger å delta på aktiviteter som ishockey.	1,75	2	0,801
16) Jeg tror en jente vil kunne få utfordringer sosialt hvis hun velger å delta på aktiviteter som organiserte dataspill-samlinger.	1,9	2	0,782
17) Jeg tror det er vanskelig å være gutt og ha rosa som yndlingsfarge.	2,79	3	1,126
18) Jeg tror det er vanskelig å være jente og ha blå som yndlingsfarge.	1,65	1	0,908
19) Sønnen din sier at han har lyst til å ha på kjole på skolen i morgen.	2,55	3	0,71

20) Sønnen din har lyst til å starte på ballett.	1,59	1	0,736
21) Datteren din sier hun ikke har lyst til å ha på seg kjolen du har kjøpt fordi hun ikke liker kjoler:	1,53	1	0,573
22) Datteren din har lyst til å starte på ishockey.	1,19	1	0,445
23a) Hvordan opplever du at andre foreldre stiller seg til gutter som har lyst til å kle seg i kjole?	2,4	2	0,642
23b) Hvordan opplever du at andre foreldre stiller seg til gutter som har rosa som yndlingsfarge?	1,92	2	0,637
23c) Hvordan opplever du at andre foreldre stiller seg til gutter som velger for eksempel ballett som fritidsaktivitet?	1,87	2	0,685
24a) Hvordan opplever du selv at andre barn forholder seg til gutter som har lyst til å kle seg i kjole?	2,4	2	0,612
24b) Hvordan opplever du selv at andre barn forholder seg til gutter som har rosa som yndlingsfarge?	2,05	2	0,64
24c) Hvordan opplever du selv at andre barn forholder seg til gutter som velger for eksempel ballett som fritidsaktivitet?	2,03	2	0,658
25) Hvilken av disse påstandene er du mest enig i? 1. Jeg selv er veldig opptatt av at jenter og gutter ikke skal forskjellsbehandles. 2. Jeg mener at gutter skal få være gutter, og jenter skal få være jenter.	1,72	1	0,927
26) Barnehagen har lagt til rette for at gutter og jenter kan gjøre det samme	4,1	4	0,964
27) Skolen og SFO legger til rette for at gutter og jenter kan gjøre det samme	3,99	4	0,905
28) Klesbutikker har et tydelig skille på gutte- og jenteklær.	4,54	5	0,822
29) For meg er det helt greit slik klesbutikkene deler inn i gutteklær og jenteklær.	3,24	3	1,241

<p>30) Hvilken av disse påstandene er du mest enig i? 1. Jeg bryr meg ikke så mye om hvilken avdeling jeg kjøper klær til barnet/barna mine i. 2. Det er helt unaturlig for meg å kjøpe klær til barnet/ barna mine på jenteavdeling hvis barnet er gutt - eller gutteavdeling hvis barnet er jente.</p>	1,86	2	0,82
--	------	---	------

Vedlegg 6 – Tabell for median, gjennomsnitt og standardavvik for ansattundersøkelsen

Spørsmål	Gj.snitt	Median	Std.avvik
5) Det er viktigere at barn har venner av samme kjønn enn av motsatt kjønn.	2,21	2	1,124
6) Jenter og gutter har typiske interesser og væremåter som kan enkelt kan kobles til deres kjønn	3,36	4	0,999
7) Jeg er litt bekymret for at gutter som ikke er typisk gutt vil bli ertet fordi han ikke er slik andre gutter typisk er (Har interesser som fleste gutter har eller en væremåte som er typisk for gutter).	3,21	3	1,081
8) Jeg er litt bekymret for at jenter som ikke er typisk jente vil bli ertet fordi hun ikke er slik andre jenter typisk er (Har like interesser som fleste jenter har eller en væremåte som er typisk for jenter).	2,89	3	1,08
9) Jeg tror det er viktig at et barn deler interesser med flere av samme kjønn.	3,17	3	1,313
10) Dersom et barn jeg jobber med velger en fritidsaktivitet med liten andel av samme kjønn, mener jeg det er riktig å lede barnet inn på en annen aktivitet.	1,79	1	1,104
11) Jeg tror en gutt vil kunne få utfordringer sosialt hvis han velger å delta på aktiviteter som ballett.	2,71	3	1,14
12) Jeg tror en gutt vil kunne få utfordringer sosialt hvis han velger å delta på aktiviteter som ridning.	2,4	2	1,075
13) Jeg tror en jente vil kunne få utfordringer sosialt hvis hun velger å delta på aktiviteter som ishockey.	2,02	2	1,084
14) Jeg tror en jente vil kunne få utfordringer sosialt hvis hun velger å delta på aktiviteter som organiserte dataspill-samlinger.	2,12	2	0,993
15) Jeg tror det er vanskelig å være gutt og ha rosa som yndlingsfarge.	2,61	3	1,139
16) Jeg tror det er vanskelig å være jente og ha blå som yndlingsfarge.	1,66	1	0,859

17) En gutt på SFO sier at han har lyst til å ha på kjole på skolen i morgen.	2,07	2	0,799
18) En gutt på SFO har bare lyst til å leke med jenter og være med på aktiviteter med majoritet av jenter.	1,4	1	0,623
19) En jente på SFO har bare lyst til å delta i aktiviteter hvor majoritet av gutter og har bare gutter som venner.	1,46	1	0,683
20a) Hvordan opplever du at foreldre stiller seg til gutter som har lyst til å kle seg i kjole?	2,42	2	0,629
20b) Hvordan opplever du at foreldre stiller seg til gutter som har rosa yndlingsfarge?	1,84	2	0,66
20c) Hvordan opplever du at foreldre stiller seg til gutter som velger for eksempel ballett som fritidsaktivitet?	2,04	2	0,637
21a) Hvordan opplever du selv at andre barn forholder seg til gutter som har lyst til å kle seg i kjole?	2,61	3	0,529
21b) Hvordan opplever du selv at andre barn forholder seg til gutter som har rosa som yndlingsfarge?	2,17	2	0,694
21c) Hvordan opplever du selv at andre barn forholder seg til gutter som velger for eksempel ballett som fritidsaktivitet?	2,22	2	0,686
22) Hvilke av disse påstandene er du mest enig i? 1. Jeg selv er veldig opptatt av at jenter og gutter ikke skal forskjellsbehandles. 2. Jeg mener at gutter skal få være gutter, og jenter skal få være jenter.	1,85	1	0,998